

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Muhasebe Bilim Dalı

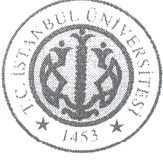
Doktora Tezi

**Ertelenmiş Vergilerin Finansal Raporlamadaki Yeri
ve Önemi; Bir Araştırma**

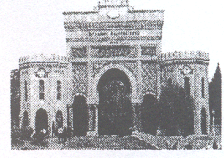
Ayça Zeynep SÜER
2502040140

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Recep PEKDEMİR

İstanbul, 2010

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüz MUHASEBE Bilim Dalında 2502040140 numaralı AYÇA ZEYNEP SÜER'in hazırladığı "ERTELENMİŞ VERGİLERİN FİNANSAL RAPORLAMADAKİ YERİ VE ÖNEMİ; BİR ARAŞTIRMA" konulu ~~YÜKSEK LİSANS~~ / DOKTORA TEZİ ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 28.Maddesi 26.07.2010 Pazartesi günü saat: 10.00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin .....ne* OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI(*)	İMZA
PROF.DR.CENGİZ ERDAMAR	KABUL	
PROF.DR.FAHİR BİLGİNOĞLU	KABUL	
PROF.DR.RECEP PEKDEMİR	KABUL	
PROF.DR.DOĞAN ARGUN	KABUL	
PROF.DR.YAKUP SELVİ	KABUL	

Ertelenmiş Vergilerin Finansal Raporlamadaki Yeri ve Önemi; Bir Araştırma

Ayça Zeynep Süer

ÖZ

Muhasebe standartları başlıca finansal raporlama kurallarını ortaya koyarken, vergi düzenlemeleri de vergi kurallarını ortaya koymaktadır. Bu iki kural setinin amaçlarının farklı olması, işletmelerin kazançları üzerinden hesapladıkları vergilerin raporlanmasında etkili olmaktadır. Vergi kurallarına göre belirlenen devlete ödenecek vergi ile muhasebe kurallarına göre belirlenen vergi giderinin aynı anda finansal tablolara yansıtılabilmesi, ancak ertelenmiş vergilerin finansal raporlanması ile mümkün olmaktadır. Ertelenmiş vergilerin finansal raporlanmasının temeli, dönemler arası vergi dağıtımına dayanmaktadır. Bu temele göre; işletmelerin devlete ödemek zorunda oldukları vergi, bir gider unsuru olarak kabul edilmekte ve ilgili olduğu gelir ve giderlerle aynı dönemde tahakkuk ettirilerek muhasebeleştirilmektedir.

Bu çalışmada, ertelenmiş vergi kavramının gelişimi, ulusal ve uluslararası finansal raporlama standartlarındaki durumu ve ülkemizde ertelenmiş vergilerin uygulanma modelleri ele alınmış, bununla birlikte finansal raporlarda yer alması gereken ertelenmiş vergi bilgilerinin önemi ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, ertelenmiş vergilerin finansal raporlanmasının ülkemizdeki durumunun tespit edilmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, şirketlerin finansal tablolarında oransal olarak önemli büyüklükte yer alan ertelenmiş vergilerin çok önemli bilgileri içermesine rağmen, bunlara ilişkin yapılan açıklamaların yeterli ve anlaşılır bir düzeyde sunulmadığı belirlenmiş bulunmaktadır.

The Significance of Deferred Taxes in Financial Reporting; the Evidence from Turkey

Ayça Zeynep Süer

ABSTRACT

While the financial reporting rules are determined by accounting standards, tax rules are determined by tax legislation. The difference between these two sets of rules has an impact on the financial reporting of corporate income taxes. The only possible way to recognize income tax payable (calculated according to tax rules) and income tax expense (calculated according to accounting standards) is to report deferred taxes on financial statements. The financial reporting of deferred taxes is based on inter-period tax allocation. According to this basis; income tax payable is recognized as a business expense based on matching principle.

This study explains the development of deferred tax concept, position of deferred taxes in the national and international accounting standards, application models of deferred taxes in Turkey and significance of deferred tax disclosures in financial reporting. To such end, a research is conducted to determine the position of financial reporting of deferred taxes. The result indicates that although income tax disclosures include important information and companies have significant amount of deferred tax asset and liabilities, the level of income tax disclosures in the companies' annual reports is deficient.

ÖNSÖZ

Uluslararası muhasebe standartları veya bu standartlara paralel olarak hazırlanan ulusal muhasebe standartları çerçevesinde gerçekleştirilen finansal raporlama süreci sonunda ortaya çıkan finansal tablolar ve bunlara ait dipnot ve açıklamaları aracılığıyla; doğru, dürüst, ihtiyaca uygun ve karşılaştırılabilir bilgiler kamuoyuna sunulmaktadır. Ülke ekonomilerinin gelişmesinde önemli rolü bulunan işletmelerin küreselleşme ile birlikte artan uluslararası faaliyetleri sonucu, şeffaflığın ön planda olduğu bu yeni düzende, finansal raporlamada aynı dilin konuşulmaya başlanması çok önemli bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte; finansal raporlama standartlarının her ülkeye özgü vergi düzenlemelerinden bağımsız olarak oluşturulması, vergi kuralları ile muhasebe kurallarının amaçlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu iki kural seti sonucunda ortaya çıkan farklılıklar, finansal raporlama standartlarının en kapsamlı standartlarından olan “Gelir Vergileri” standardı ile finansal tablolara yansıtılabilmektedir. Bir varlığın veya yükümlülüğün finansal raporlama standartlarına göre belirlenen değeri ile vergi düzenlemelerine göre belirlenen değeri arasındaki farklar nedeniyle ortaya çıkan ertelenmiş vergi kavramı ile ilgili düzenlemeler de bu standartta yer almaktadır.

Bu çalışmanın ana temasını “Ertelenmiş Vergi” kavramı oluşturmaktadır. Bu çalışmada; ertelenmiş vergi kavramının gelişiminin, ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarındaki durumunun ve ülkemizde ertelenmiş vergilerin uygulanma modellerinin incelenmesi, ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki öneminin ve ülkemizdeki durumunun ortaya konması amaçlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
TABLOLAR LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAZANÇLARIN VERGİLENDİRİLMESİ VE ERTELENMİŞ VERGİ KAVRAMI

1.1. Kazançların Vergilendirilmesi	4
1.1.1. Kazançların Vergilendirilmesi Süreci	5
1.1.2. Kazançların Vergilendirilmesinin Sınıflandırılması.....	5
1.1.3. Kazançların Vergilendirilmesinde Beyan Esası ve Beyanname Çeşitleri	10
1.1.4. Kazançların Vergilendirilmesinde Kurumlar Vergisi Matrahının Tespiti	13
1.2. Muhasebe Kârı ve Vergi Matrahı Kavramları.....	25
1.2.1. Muhasebe Kârı ve Vergi Matrahı Arasında Farka Neden Olan UNSURLAR	27
1.2.2. Muhasebe Kârı ve Vergi Matrahı Farklarının Sınıflandırılması	28
1.2.2.1. Sürekli Farklar	28
1.2.2.2. Geçici Farklar	30
1.2.2.2.1. Vergiye Tabi Geçici Farklar.....	31
1.2.2.2.2. İndirilebilir Geçici Farklar.....	32

1.3. Ertelenmiş Vergi Kavramı.....	32
1.3.1. Kazançların Vergilendirilmesinde Vergi Borcunun Ertelenmesi.....	34
1.3.1.1. Ertelenmiş Vergi Borcu.....	34
1.3.1.1.1. Muhasebe Politikalarının Etkileri.....	35
1.3.1.1.2. Değerleme Farkları Dışındaki Hukuk Kurallarının Etkileri	37
1.3.1.2. Tecil ve Terkin	37
1.3.2. Kazançların Vergilendirilmesinde Vergi Borcunun Önceden Yerine Getirilmesi	38
1.3.2.1. Ertelenmiş Vergi Varlığı	38
1.3.2.1.1. Muhasebe Politikalarının Etkileri.....	39
1.3.2.1.2. Devlet Yardımı ve Teşviklerin Etkileri	41
1.3.2.2. Peşin Ödenmiş Vergi Kavramı.....	43
1.3.2.3. Vergi Stopajı Kavramı.....	44

İKİNCİ BÖLÜM

ERTELENMİŞ VERGİLERİN BELİRLENMESİ, RAPORLANMASI VE ÜLKEMİZDE UYGULANMA MODELLERİ

2.1. Ertelenmiş Vergilere İlişkin Literatürde Yer Alan Yöntemler.....	46
2.1.1. Vergi Borçları Yöntemi.....	47
2.1.2. Vergi Etkili Muhasebe Yöntemleri	48
2.1.2.1. Erteleme Yöntemi.....	49
2.1.2.2. Yükümlülük Yöntemi.....	51
2.1.2.3. Net Vergi Borçları Yöntemi	55
2.2. Ertelenmiş Vergilerin Belirlenmesi.....	57
2.2.1. Kayıtlı Değerin Belirlenmesi.....	61
2.2.2. Vergiye Esas Değerin Belirlenmesi.....	61
2.2.2.1. Varlığın Vergiye Esas Değeri.....	61
2.2.2.2. Borcun Vergiye Esas Değeri	63

2.3. Ertelenmiş Vergilerin Raporlanmasına İlişkin Uluslararası Standartlar	64
2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Uygulanan Gelir Vergileri Muhasebesi Standardı (FASB No.109)	65
2.3.1.1. Gelir Vergileri Muhasebesi Standardının Tarihçesi	65
2.3.1.2. Gelir Vergileri Muhasebesi Standardına İlişkin Son Gelişmeler	65
2.3.2. Uluslararası Muhasebe Standardı 12: Gelir Vergileri (IAS 12)	66
2.3.2.1. IAS 12'nin Tarihçesi	66
2.3.2.2. IAS 12'ye İlişkin Son Gelişmeler.....	66
2.4. Ülkemizde Ertelenmiş Vergilerin Raporlanması ve Uygulanma Modelleri ..	67
2.4.1. Ülkemizde Ertelenmiş Vergilerin Raporlanmasına İlişkin Standartların Durumu	67
2.4.2. Ülkemizde Ertelenmiş Vergilerin Uygulanma Modelleri	69
2.4.2.1. İşlem Bazlı Uygulama Modeli	69
2.4.2.2. Dönem Bazlı Uygulama Modeli.....	74
2.4.3. Ertelenmiş Vergilerin Uygulanmasına Yönelik Örnekler	91
2.4.4. Ülkemizde Ertelenmiş Vergiye Neden Olan Unsurlar	106
2.4.5. Ülkemizde Ertelenmiş Vergi Raporlamalarına İlişkin Örnekler	108
2.5. Ertelenmiş Vergilerin Finansal Raporlamadaki Önemi Ortaya Çıkaran Uluslararası Göstergelerden Örnekler	120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜLKEMİZDE ERTELENMİŞ VERGİLERİN FİNANSAL RAPORLANMASINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırma Konusunun Önemi.....	122
3.2. Araştırmanın Amacı	124
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları.....	125
3.4. Veri Toplama Yöntemi.....	126
3.4.1. Finansal Raporlarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Bilgilerinin	

Açıklanma Düzeyinin Belirlenmesi	126
3.4.1.1. Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyinin Belirlenmesi.....	130
3.4.1.2. Ertelenmiş Vergilere İlişkin Unsurların Açıklanma Düzeyinin Belirlenmesi.....	131
3.4.2. Ertelenmiş Vergilerin Öneminin Belirlenmesi	131
3.5. Verilerin Analizi.....	132
3.5.1. Finansal Raporlarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Bilgilerinin Açıklanma Düzeyinin Analizi	132
3.5.1.1. Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyinin Analizi	132
3.5.1.2. Ertelenmiş Vergilere İlişkin Unsurların Açıklanma Düzeyinin Analizi	134
3.5.2. Ertelenmiş Vergilerin Önemini Belirleyen Oranların Analizi.....	136
3.6. Araştırmanın Sonuçları.....	138
SONUÇ	140
KAYNAKÇA	144
EKLER	149
ÖZGEÇMİŞ	191

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1	: Varlığın Vergiye Esas Değerinin Belirlenmesine İlişkin Örnekler.....	62
Tablo-2	: Borcun Vergiye Esas Değerinin Belirlenmesine İlişkin Örnekler.....	63
Tablo-3	: Geçici Fark Türlerine Göre Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Borcu.....	64
Tablo-4	: Tahvil İhraç Farkı İtfa Tablosu.....	85
Tablo-5	: Ertelenmiş Vergilerin Belirlenmesine İlişkin Tablo.....	86
Tablo-6	: Ertelenmiş Vergi Hareketleri Tablosu.....	87
Tablo-7	: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları.....	109
Tablo-8	: TAV Havalimanları Holding A.Ş.'nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı Ertelenmiş Vergi Varlığı, Ertelenmiş Vergi Borcu, Vergi Gideri Tutarları.....	114
Tablo-9	: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları.....	116
Tablo-10	: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı Ertelenmiş Vergi Varlığı, Ertelenmiş Vergi Borcu, Vergi Gideri Tutarları.....	118
Tablo-11	: 2007 ve 2008 Yıllarında Bazı Yabancı Bankaların Ertelenmiş Vergi Varlığı/Özsermaye Oranları.....	121
Tablo-12	: Ertelenmiş Vergi Açıklamalarına İlişkin Kontrol Listesi.....	127
Tablo-13	: İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları.....	133
Tablo-14	: 2008 Yılı Oranlarının Maksimum ve Minimum Değerleri.....	137
Tablo-15	: 2009 Yılı Oranlarının Maksimum ve Minimum Değerleri.....	137

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Yükümlülük Yönteminin Uygulanmasına İlişkin Akış Diyagramı.....	55
Şekil -2: Dönemler Arası Vergi Dağıtımı	92

KISALTMALAR LİSTESİ

AATUHK	: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
A.e.	: Aynı Eser
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
APB	: Muhasebe İlkeleri Kurulu
A.Ş.	: Anonim Şirketi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
bs.	: Bası
FASB	: Finansal Muhasebe Standartları Kurulu
GMYO	: Gayri Menkul Yatırım Ortaklığı
GVK	: Gelir Vergisi Kanunu
IASB	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IAS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
KDV	: Katma Değer Vergisi
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
md.	: Madde
MTV	: Motorlu Taşıtlı Vergisi
p.	: Paragraf
s.	: Sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
USA	: Amerika Birleşik Devletleri
VUK	: Vergi Usul Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

İşletmeler dönemler itibarıyla elde ettikleri kazançlar üzerinden ödeyecekleri vergiyi hesaplamakta ve finansal tablolarda raporlamaktadır. Ödenecek vergi, vergi mevzuatına göre belirlenmektedir. Finansal raporlamanın amacı ise ilgililere muhasebe kurallarına uygun olarak bilgi sunmaktır. Muhasebe kurallarına göre belirlenen vergi tutarı ile vergi düzenlemelerine göre belirlenen vergi tutarı farklı olabilmektedir. Bu farkların geçici olması durumunda işletmeler için bir vergi ertelenmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Vergi kanunlarına göre hesaplanan verginin muhasebe kurallarına göre tahakkuk ettirilecek tutarının belirlenmesi ve muhasebeleştirilmesi bir finansal raporlama sorunu olarak ortaya çıkmaktadır.

İşletmelerin elde ettikleri kazançlar üzerinden hesaplanan vergiler, işletmeler için önemli tutarlarda bir gider unsuru olabilmektedir. Bu gider unsurunun finansal tablolarda dönemsellik ilkesine göre doğru bir şekilde sunulması önem arz etmektedir. Bu konuya ilişkin uluslararası muhasebe standartlarında, vergi kuralları ile muhasebe kurallarına göre hesaplanan vergi tutarının farklı olabileceği ve bu farklardan geçici olanların işletmelerin bilançolarında raporlanması gerektiği ortaya konmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, ertelenmiş vergiler kavramının gelişimini ve finansal raporlarda yer almasının önemini ortaya koymak, ertelenmiş vergilerle ilgili ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarının gelişimini incelemek ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 100 (İMKB-100) Endeksinde yer alan şirketlerde ertelenmiş vergilerin durumunu bir araştırma ile ortaya koymaktır.

Ertelenmiş vergiler konusu ile ilgili Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun 12 no.lu standardı: "Gelir Vergileri" ve Finansal Muhasebe Standartları Kurulu'nun yayımladığı 109 numaralı standardı: "Gelir Vergileri Muhasebesi" başlıca uluslararası düzenlemeleri oluşturmaktadır.

Türkiye’de ise uluslararası düzenlemelere paralel olarak ertelenmiş vergiler konusu, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standardı No-12 “Gelir Vergileri” başlıklı standartta yer almaktadır. Günümüz itibarıyla bu standart Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ve Hazine Müsteşarlığı’nın yaptığı düzenlemelere tabi olan şirketler tarafından zorunlu olarak uygulanmaktadır.

Bu tez çalışmasının kavramsal çerçevesini esas itibarıyla ertelenmiş vergiler ve ertelenmiş vergilerin finansal raporlanması konusu oluşturmaktadır. Bununla birlikte, ertelenmiş vergiye neden olan unsurlar ve ülkemizde ertelenmiş vergilerin durumu tezin kapsamında yer almaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde; kazançların vergilendirilmesi, muhasebe kârı ile vergi matrahı kavramları ve ertelenmiş vergi kavramı ele alınmıştır. Ertelemiş vergi kavramının anlaşılması için öncelikle kazançların vergilendirilmesi sürecine değinilmiştir. Ertelemiş vergi kavramının temelini oluşturan muhasebe kârı ve vergi matrahı kavramları arasındaki farklara neden olan unsurlar ve bu farkların sınıflandırılması da bu bölümde yer almıştır.

İkinci bölümde; ertelenmiş vergilerin ne şekilde belirlendiği ve raporlandığı, ülkemizde uygulanma modelleri üzerinde durulmuştur. Ertelemiş vergilerin belirlenmesine ilişkin literatürde yer alan yöntemlerle birlikte finansal raporlanması ile ilgili uluslararası standartların gelişimi ele alınmıştır. Ülkemizde ertelenmiş vergilerin raporlanmasına ilişkin standartların durumu, uygulanma modelleri ve uygulanmasına yönelik örnekler ile finansal raporlamalarına ilişkin örnekler bu bölümde yer almaktadır. Bu bölümün sonunda, ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki önemini vurgulayan uluslararası göstergelerden örnekler verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde, ülkemizde ertelenmiş vergilerin finansal raporlanmasına yönelik bir araştırma yapılmıştır. Araştırma, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) 100 Endeksinde (1 Ocak- 31 Mart 2010 dönemi itibarıyla) yer alan şirketlerdeki ertelenmiş vergilerin durumu ile sınırlandırılmıştır.

İMKB 100 endeksinde yer alan bu şirketler ülkemizde gerek mali gerekse reel sektördeki gelişmelere yön verdikleri için anakütlenin bu şirketlerden oluşması uygun görülmüştür. Araştırmada İMKB 100 Endeksinde yer alan mali ve reel sektör şirketlerinin 31 Aralık 2008 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi tutarları, bunlara ilişkin açıklama ve dipnotları incelenmiştir. 9 Nisan 2008 tarihli SPK tebliğine istinaden borsaya kote olan şirketler, 2008 itibarıyla Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) / Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (UFRS) uygulamaya başlamışlardır. Bu nedenle, araştırma 2008 ve 2009 yıllarını kapsamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAZANÇLARIN VERGİLENDİRİLMESİ VE ERTELENMİŞ VERGİ KAVRAMI

Bu bölümde; ülkemizde kazançların vergilendirilmesi ile ilgili bilgiler verilerek, muhasebe kârı ve vergi matrahı kavramları arasındaki farklar ve ertelenmiş vergi kavramı ele alınmıştır.

1.1. KAZANÇLARIN VERGİLENDİRİLMESİ

Ülkemizde 1950 yılında kazançlar üzerinden alınan vergileri düzenlemek amacıyla gerçekleştirilen vergi reformu ile birlikte Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Kanunları kabul edilmiştir. Bu kanunların hazırlanmasında Batı hukukundan, özellikle Alman vergi kanunlarından yararlanılmıştır¹.

*“Vergi, kamu hizmetlerinin finansmanını sağlamak için gereken kaynakları oluşturmak ve bazı ekonomik ve sosyal amaçları gerçekleştirmek üzere, egemen kamu otoritesi tarafından kişilerden kamu gücüne dayanılarak alınan paydır.”*² Bir ülkedeki tüm kesimlerin ekonomik, sosyo-politik faaliyet ve hareketlerinin odak noktası vergidir³. Bireylerin gelir elde etmesi ve kurumların kazanç sağlaması devletin vergilendirebileceği ekonomik olayların başlıcalarını oluşturmaktadır.

Bu konuda cevap aranması gereken ilk soru; “Vergi bir işletme gideri midir?” olmalıdır. İlk anda bir işletme gideri olarak kabul edilen vergi aslında üzerinde daha fazla düşünülmesi gereken bir kavramdır. Gider kavramı, işletmelerde dönem boyunca üretilen mallar ve gerçekleştirilen hizmetler nedeniyle varlıkların kullanımını veya yükümlülüklerin oluşmasını ifade etmektedir. Gider, aynı zamanda

---

¹ Nurettin Bilici, **Vergi Hukuku Genel İlkeler Türk Vergi Sistemi**, 3. bs., Yargı Yayınevi, Ankara, 2001, s. 123-124.

² Ateş Oktar, **Vergi Hukuku**, 3.bs., İstanbul, 2008, s. 5-6.

³ Alırza Gökbnar, “Türk Vergi Sisteminde Reform Gereği”, DEÜ, İİBF – Maliye Bölümü Yayını, İzmir, 1997, s. 301., (Çevrimiçi) http://www.canaktan.org/ekonomi/kamu_maliyesi/maliye-genel/diger-yazilar/gokbnar-turkvergi-sistemi.pdf, 21 Aralık 2007.

işletmelerin istedikleri takdirde kaçınabilecekleri ihtiyari bir durumdur. Vergi ise işletmenin kaçınabileceği bir unsur değildir. Birçok görüşe göre, vergi bir gider olarak değil de, hissedarlara dağıtılan kâr payı gibi kâr dağıtımının bir unsuru olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda vergi otoriteleri de işletmeler için paydaş konumuna gelmektedir⁴. Bu tez çalışmasında ise vergi, vergi yasaları gereğince kârdan düşülen ve işletmenin mali idareye karşı ödemekle yükümlü olduğu bir tutar olarak kabul edilmiştir.

1.1.1. Kazançların Vergilendirilmesi Süreci

Vergi idaresi ile mükellef arasında oluşan vergilendirme sürecinin başlaması için öncelikle vergiye konu olan bir olayın ortaya çıkması gerekmektedir. Gelir vergisi ve Kurumlar vergisi açısından bir kazanç veya iradın elde edilmesi vergiyi doğuran olayı oluşturmaktadır⁵.

Vergiyi doğuran olayla başlayan vergilendirme süreci; tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil aşamalarıyla devam etmektedir. Tarh, vergi borcunun vergi idaresi tarafından hesaplanması işlemidir. Verginin tarhı, Vergi Usul Kanunu (VUK) md. 20’de “*vergi alacağıнын kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idari muameledir*” şeklinde tanımlanmıştır. Verginin tebliği, VUK md.21’de belirtildiği gibi vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya bazı kişilere yazı ile bildirilmesidir. Verginin tahakkuku, VUK md.22’de tarh ve tebliğ edilen verginin ödenecek hale gelmesi şeklinde tanımlanmıştır. Tarh, tebliğ ve tahakkuk aşamaları tamamlanmış vergilerin ödenmesi verginin tahsili durumunu oluşturmaktadır.

1.1.2. Kazançların Vergilendirilmesinin Sınıflandırılması

Ülkemizde kazançlar üzerinden alınan vergiler Gelir ve Kurumlar Vergisi olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

---

⁴ David Alexander, Anne Briton, Ann Jorrisen, **International Financial Reporting and Analysis**, 4.bs., Cengage Learning EMEA, Thomson, United Kingdom, 2009, s. 456.

⁵ Bilici, **a.g.e.**, s. 33.

Gelir Vergisi, ülkemizde gerçek kişilerin kazanç ve iratlarının vergilendirilmesi ile ilgilidir. Gelir Vergisi Kanununun (GVK) 1. maddesinin 1.fikrasında gelir “*Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratlarının safi tutarıdır*” şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca, GVK kollektif şirket ortakları, adi ortaklık ortakları, adi komandit şirket ortakları ile sermayesi payları bölünmüş komandit şirketin komandite ortaklarının kâr paylarını ortakların şahsi geliri olarak kabul ettiğinden, bu ortaklıkların ortaklarının elde ettiği gelirler gelir vergisinin konusuna girmektedir⁶.

GVK'nın 2. maddesinde gelirin unsurları;

- Ticari Kazançlar,
- Zirai Kazançlar,
- Ücretler,
- Serbest Meslek Kazançları,
- Gayrimenkul Sermaye İratları,
- Menkul Sermaye İratları,
- Diğer Kazanç ve İratlar

şeklinde sayılmıştır.

Gelir “kazanç ve iratlar”dan oluşmaktadır. Kazanç; bedeni, fikri çalışma ile veya sermaye konularak elde edilen gelirden oluşmaktadır. Örnek olarak serbest meslek kazançları, ücretler, ticari kazanç ve zirai kazançlar verilebilir. İrat ise sermayenin başkasına kullandırılması sonucunda sağlanmaktadır. Örnek olarak gayrimenkul sermaye iradı ve menkul sermaye iradı verilebilir. GVK'nın vergilendirmesini öngördüğü gelir, kazanç ve iratların “safi tutarı”nı oluşturmaktadır. GVK'nın 2. maddesinin son fıkrasına göre; vergi, gelirin gerçek tutarı üzerinden alınmaktadır. Gerçek tutar üzerinden vergi alınması, mükellefin (varsa) işiyle ilgili gider ve zararlarını gelirinden düşebileceği anlamına gelmektedir⁷.

---

⁶ Doğan Şenyüz, **Türk Vergi Sistemi Dersleri**, Yeni Kurumlar Vergisi Kanununa Göre, 4.bs., Ekin Kitabevi, Bursa, 2007, s. 8.

⁷ Bilici, **a.g.e.**, s.131.

Gelir vergisi açısından mükellefiyet tam ve dar olarak gruplandırılmıştır. Tam mükellefler, bir takvim yılında Türkiye içinden ve dışından elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden gelir vergisine tabi tutulan kişileri oluşturmaktadır. Bu kişilerin yabancı ülkelerde elde ettiği gelirlerden dolayı o ülkelerde gelir vergisi veya benzeri vergi ödemiş olmaları durumlarını değiştirmemektedir. Ancak, çifte vergilendirmeye meydan vermemek için yabancı ülkelerde ödenen gelir vergisi veya benzeri vergilerin Türkiye’de hesaplanan gelir vergisinden mahsubu (düşülmesi) esası kabul edilmiştir (GVK, md. 123). Türkiye’de yerleşmiş olmamakla beraber (ikametgâhı Türkiye’de bulunmayanlar ile bir takvim yılı içinde Türkiye’de altı aydan az oturanlar) Türkiye’den gelir elde eden gerçek kişiler dar mükellef kabul edilmişlerdir. Bu kişiler sadece Türkiye’den elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden gelir vergisine tabi olmaktadır.

Vergi mükellefiyeti olan tüzel kişilerin gelirleri “kurum kazancı” olarak **Kurumlar Vergisine** göre vergilendirilmektedir. Verginin konusunu oluşturan kazanç, gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluşmaktadır. Gelir vergisindeki gelirin anlamı, kurumlar vergisinde de geçerlidir. Bu nedenle kurum kazancı gelir vergisindeki gelirin yıllık, gerçek, safi genel ve elde edilmiş olma özelliklerini taşımak durumundadır⁸.

Kurumlar vergisinde vergi doğuran olay kurum kazancının elde edilmiş olmasıdır. Elde etme, genel olarak bir değer kurumun mal varlığına katılması olarak ifade edilmektedir⁹. Kurum kazancının saptanmasında Gelir Vergisi Kanununun ticari kazançla ilişkin hükümleri uygulandığından, gelirin alacak olarak doğmuş olması (tahakkuk etmesi) “elde etme” yönünden gerekli ve yeterli bir koşul olarak dikkate alınmaktadır. Gelirin konusunu oluşturan edimin hukuki ya da fiili anlamda gerçekleşmemiş olması, alacağın doğmuş olması koşuluyla elde etmeyi

---

⁸ Şenyüz, a.g.e., s. 124.

⁹ A.e., s. 124.

etkilememektedir. Gelirin karşılığı olan giderler yönünden de bir borcun doğmuş olması, giderin yapılmış olması bakımından yeterli olmaktadır¹⁰.

Kurumlar Vergisi Kanununun 1.maddesinde kurumlar vergisi mükellefleri;

- Sermaye şirketleri,
- Kooperatifler,
- İktisadi kamu kuruluşları
- Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler (benzer nitelikte yabancı işletmeler dahil),
- İş ortaklıkları

olarak ifade edilmiştir.

Kurum kazancının tespitinde gelir vergisinin ticari kazanç hükümleri uygulanacağından (KVK, md. 6/2), gelirin elde edilmesi açısından belirlenmiş olan tahsil ve tahakkuk esasları kurum kazançları için de geçerli olmaktadır¹¹.

Kurumlar vergisinde de gelir vergisinde olduğu gibi tam ve dar olmak üzere iki çeşit mükellefiyet oluşturulmuştur. Tam mükellef – dar mükellef ayırımının önemi Türkiye’de vergilendirilecek kazançların belirlenmesinde ortaya çıkmaktadır. Tam mükellef kurumlar, gerek Türkiye’de gerek yurt dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden vergilendirilmelerine rağmen, dar mükellefler yalnızca Türkiye’de elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirilmektedir (KVK, md.3). Dar mükelleflerin yurt dışı kazançları ile ilgilenilmemektedir¹².

Türk Ticaret Kanununa göre şirketler, şahıs ve sermaye şirketleri olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kurumlar vergisi itibarıyla mükellef durumunda olan şirketler sermaye şirketleridir. Sermaye şirketleri ise anonim, limited, sermayesi paylara

---

¹⁰ Fulya Sevinç, “12 numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaları Çerçevesinde Ertelenmiş Vergi ve Finansal Tablolara Yansıtılması”, Yayınlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi, **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Muhasebe Genel Müdürlüğü**, Ankara, Haziran 2003, s. 14.

¹¹ Şenyüz, **a.g.e.**, s.124.

¹² Bilici, **a.g.e.**, s. 204.

bölünmüş komandit şirketlerden oluşmaktadır¹³. Paylı komandit şirketlerle ilgili olarak kurumlar vergisi bu şirketin komanditer ortakları açısından söz konusu olmaktadır. Şirketin komandite ortakları ise gelir vergisine tabi tutulmuştur¹⁴.

Kooperatifler Kanununa veya özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler ile benzer nitelikteki yabancı kooperatifler kurumlar vergisi mükellefi sayılmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 2. maddesinin 3. bendinde; devlete, özel idarelere, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve müesseselerine ait veya tabi olup faaliyetleri devamlı olan ticari, sınaî ve ziraî işletmeler, iktisadi kamu kuruluşları olarak tanımlanmıştır. Bu düzenleme ile, ekonomi içinde ağırlıkları önemli bir yer tutan kamu işletmeleri de özel sektör işletmeleri gibi vergi mükellefi sayılmışlardır¹⁵.

Dernek ve vakıflar kuruluş amaçları itibarıyla kazanç elde etmek gibi iktisadi bir amaç taşımamaktadır. Ancak, bu kuruluşlar ideallerini gerçekleştirmek için bazı iktisadi faaliyetlerde buldukları zaman durum vergi mükellefiyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Kazanç sağlama amacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin; her türlü mal ve hizmet satışı, kiralaması ya da bunlara benzer şekilde olması ve devamlı olması durumlarında da dernek ya da vakıflara ait iktisadi işletme olduğu kabul edilmektedir¹⁶.

İş ortaklıkları; işletmelerin, kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklardır (KVK, md. 2). Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilememektedir. İş ortaklıklarının hukuki yapısı yapılacak işin tamamlanmasıyla sona ermektedir. İş ortaklıklarının kurumlar vergisi mükellefi olması ihtiyaridir. Talep edilmemesi durumunda ilişki adi ortaklık

---

¹³ Şenyüz, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁴ Bilici, **a.g.e.**, s. 205.

¹⁵ **A.e.**, s. 206.

¹⁶ Şenyüz, **a.g.e.**, s. 127.

ilişkisi olarak değerlendirilmekte, dolayısıyla kurumlar vergisi söz konusu olmayıp, ortaklar paylarına düşen gelir üzerinden gelir vergisi ödemektedir¹⁷.

Kurumların vergi matrahı tespitinde öncelikle kurumun ticari bilançosu üzerinden özsermaye karşılaştırması yoluyla o yılın kârı (vergi öncesi ticari kârı) bulunmaktadır. Ticari kârın bulunmasında indirim konusu yapılan giderler vergi yasalarının kısıtlayıcı hükümlerine göre gider olarak kabul edilmeyorsa, bunların “kanunen kabul edilmeyen gider (vergi matrahından indirilmesi yasal olarak kabul edilmeyen gider)” olarak ticari kâra ilave edilmesi gerekmektedir. Ticari kârın hesabında vergi kanunlarının izin verdiği giderler varsa bunların diğer indirimler başlığı altında ticari kârdan düşülmesi gerekmektedir. Bu aşamada ulaşılan kâr rakamının içinde kurumun başka bir kuruma iştirak etmesinden sağladığı iştirak kazancı varsa bu kazançlar iştirak kazançları istisnası adı altında kurumlar vergisinden istisna edildiği için bu miktarın da düşülmesi gerekmektedir. Kalan kurum kazancından, geçmiş yıl mali zararları bulunan kurumlar, bu zararlarını da düşebilmektedir. İndirilmesine izin verilen zararlar, beş yıldan fazla nakledilmemek kaydıyla geçmiş yılların mali bilançolarında görünen zararlardır. İstisna ve indirimlerin de düşülmesinden sonra kurumlar vergisi matrahına ulaşılmaktadır¹⁸. Kurumlar vergisi matrahının kurumlar vergisi oranı (% 20) ile çarpılması sonucu kurumlar vergisi tutarı hesaplanmaktadır. Hesaplanan kurumlar vergisinden bazı mahsuplar yapıldıktan sonra ödenecek kurumlar vergisine ulaşılmaktadır. Bu mahsuplar geçici vergi, kesilen (tevkif edilen) vergiler ve yabancı ülkede ödenen vergilerden oluşmaktadır¹⁹.

1.1.3. Kazançların Vergilendirilmesinde Beyan Esası ve Beyanname Çeşitleri

Gelir vergisinde beyan esası geçerli olmaktadır. Bu ise verginin mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanına göre tarh olacağı anlamına gelmektedir. Gelir

---

¹⁷ Bilici, a.g.e., s. 209.

¹⁸ A.e., s. 211.

¹⁹ Şenyüz, a.g.e., s. 156.

vergisi beyannameleri; yıllık, muhtasar ve münferit beyanname olarak isimlendirilmektedir. Yıllık beyanname, gerçek kişinin çeşitli gelir unsurlarından bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu şekilde hesaplanan gelirin bir beyanname ile vergi dairesine bildirilmesini sağlamaktadır²⁰. Muhtasar beyanname, işverenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen verginin matrahı ile birlikte, toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine yarayan beyanamedir (GVK, md. 94). Münferit beyanname, dar mükellefiyete tabi mükelleflerin yıllık beyanname vermek zorunda olmadıkları kazanç ve iratlar için verdikleri beyanamedir (GVK, md. 101).

Kurumlar vergisinde iki tip beyanname verme şekli düzenlenmiştir. Birinci tip beyannameler, kurumların mükellef sıfatıyla kendi kazançlarını bildirmelerine yönelik kullandıkları kurumlar vergisi beyannamesi ile özel beyanname; ikinci tip beyanname, kurumlardan yapılacak kesintileri bildirmek için bunlara ödeme yapan ve vergi sorumlusu konumundaki kişilerce verilecek muhtasar beyanamedir. Kurumlar vergisi beyannamesi, tam veya dar mükelleflerin elde ettikleri kazançları bildirmek için kullanılmaktadır. Kurumlar vergisi, mükellefin veya sorumlunun beyanı üzerine tarh olunmaktadır (KVK, md. 14). Beyanname, ilgili bulunduğu hesap döneminin sonuçlarını içermektedir. Hesap dönemi aynı zamanda vergilendirme dönemidir. Özel beyanname, dar mükelleflerin sadece diğer kazanç ve iratlar kapsamında bazı gelirleri elde etmesi halinde verilen beyanamedir (KVK, md. 26). Gelirini beyan edip vergisini ödemek durumunda olan kurumların beyan ve ödeme süreleri beklenmeden verginin bir an önce tahsil edilmesi amacıyla vergi tevkifatı, kesintisi ya da stopajı adı verilen bir sistem geliştirilmiştir. Bu sistem içinde, verginin en azından bir kısmı, kazancın elde edilme aşamasında tahsil edilerek güvenlik altına alınmıştır. Kurumlar Vergisi Muhtasar Beyannamesi, KVK'nın 15.(tam mükellefler) ve 30. (dar mükellefler) maddeleri kapsamında yapılacak kesintileri bildirmeye yarayan beyanamedir²¹. KVK 15/5 ve 31. maddelerinde KVK'ya göre verilecek muhtasar beyanamede GVK'ya göre verilmesi gereken muhtasar beyanname için belirlenen usul ve esasların

---

²⁰ A.e., s. 99.

²¹ Şenyüz, a.g.e., s. 160.

uygulanacağı belirtilmiştir. Vergi sorumluları avans olarak ödenenler dahil nakden veya hesaben ödeme yaptıkları hak sahiplerinden kesinti yapmaya mecbur tutulmuşlardır. Kesinti oranı kanunda % 15 olarak belirlenmiştir. Ödeme net yapılırsa kesinti, bulunacak brüt tutar üzerinden yapılmaktadır (GVK, md. 96/f. 2; KVK, md. 15/7; KVK, md. 30/11). Muhtasar beyanname ile bildirilecek kesintilerin dönemleri, takvim yılının birer aylık dönemleridir. Kural olarak, bir ay (dönem) boyunca yapılan kesintiler muhtasar beyanname ile beyan edilmektedir. Ancak, çalıştırdıkları hizmet erbabı sayısı 10 ve daha az olanlar için kesinti dönemi takvim yılının Ocak ayından başlayan üçer aylık dönemler olarak dikkate alınabilmektedir (GVK, md. 98). Muhtasar beyanname ile beyan edilecek kesintiler vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunmakta ve vergi dairesince vergi sorumlusu adına tarh edilmektedir.

Kurumlar vergisi mükelleflerince dar mükellefiyete tabi kurumlarda (ticari ve zirai kazançlarla sınırlı olarak) cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre ve cari dönemin kurumlar vergisi oranında (% 20) geçici vergi ödenmektedir. Tam mükellef kurumlar için geçerli olan esaslar, dar mükellef kurumlara da aynen uygulanmaktadır (KVK, md. 32/2). Kurumlarda geçici vergi müessesesinin özü, kurumdan kazancını elde ettiği yıl içinde belirli esaslara göre bir miktar vergi alınmasını ve alınan bu verginin hesap dönemi sonunda o dönemin hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilmesi esasına dayanmaktadır. Geçici vergi, ön (peşin) vergi karakteri göstermektedir²². Faaliyette bulunulan yıl ya da dönemin geçici vergisi, aynı yılın mali tablolarından yararlanılarak hesaplanmaktadır. Geçici verginin dönemi takvim yılının üçer aylık dönemleridir. Geçici verginin matrahını, kurumların geçici vergi dönemleri itibarıyla düzenleyecekleri bilanço ve kâr/zarar tablolarına göre bulunacak kazançları oluşturmaktadır. Bu nedenle indirim ve istisnalar nasıl dönem sonu kurum kazancının tespitinde dikkate alınıyorsa geçici vergiye ilişkin kazancın tespitinde de dikkate alınmaktadır²³. Kurum kazancı üzerinden cari yıl içinde yapılan kesintiler varsa, bu kesintilerin (GVK 42. madde çerçevesinde yapılan işler hariç) o döneme

---

²² Şenyüz, a.g.e., s. 179.

²³ A.e., s. 180.

ilişkin geçici vergiden mahsubu mümkündür (KVK, md. 34/4). İlgili üçer aylık dönemler için hesaplanan geçici vergiden o dönemde kurumdan yapılmış kesintiler varsa düşülebilmektedir. Bu durumda düşülen kesintiler kadar geçici vergi terkin edilmektedir. Tahakkuk ettirilmiş ancak ödenmemiş geçici vergiler kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden indirilememektedir. Ödenen geçici vergilerin mahsup işlemi sonucunda, geçici vergi ilgili dönem kurumlar vergisinden fazla ya da az olabilmektedir. Fazla olması durumunda, beyannamenin ait olduğu hesap dönemine ilişkin geçici vergi tutarı beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edildikten sonra artan tutar mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilmektedir. Diğer vergi borçlarına mahsup sonunda halen kalan miktarın bulunması halinde, kalan kısım, mükellefin o yılın sonuna kadar yazılı olarak başvurması kaydıyla kendisine red ve iade edilmektedir²⁴.

1.1.4. Kazançların Vergilendirilmesinde Kurumlar Vergisi Matrahının Tespiti

Kurumlar vergisine tabi bir mükellefin safi kurum kazancının tespitinde hasıllattan indirilecek giderlere başta gelir ve kurumlar vergisi olmak üzere çeşitli kanunlarda yer verilmiştir. GVK'da yer alan indirilecek giderler, KVK'nın 6/2 maddesiyle yapılan yollama (atıf) nedeniyle Kurumlar Vergisi mükellefleri itibarıyla da geçerli kılınmıştır. Bu nedenle kurumlar vergisi mükelleflerinin kurum kazançlarının safi tutarına ulaşırken önce GVK'nın 40. maddesinde yer alan giderler daha sonra ayrıca KVK'nın 8. maddesindeki giderler indirilmektedir. Bazı kanunlarda Kurumlar Vergisinin safi tutarının tespitinde indirilecek giderlere de ayrıca yer verilmiştir.

GVK'da indirilebilecek giderler bu kanunun 40. maddesinde belirtilmiştir:

- Kazancın elde edilmesi ve sürekliliğin sağlanması için yapılan genel giderler,
- Sosyal giderler,
- Tedavi ve ilaç giderleri,

---

²⁴ A.e., s. 181.

- Sigorta primleri ve emekli aidatı,
- Giyim giderleri,
- İşle ilgili ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar,
- İşle ilgili seyahat ve konaklama giderleri,
- İşte kullanılan taşıtların giderleri,
- İşletme ile ilgili ödenen vergi, resim ve harçlar,
- Amortismanlar,
- İşverenlerce işveren sendikasına ödenen aidatlar,
- Gıda bankacılığı çerçevesindeki malların maliyet bedelleri.

KVK'da indirilebilecek giderler bu kanunun 8. maddesinde belirtilmiştir:

- Menkul Kıymet İhraç Giderleri,
- Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri (VUK, md. 282) : Ana sözleşmenin hazırlanması, kuruluş genel kurul toplantılarının yapılması, tanıtma ve reklam gibi bir takım giderler bu kapsamda kabul edilmiştir. Yapılan giderler ilgili yıl hasılatı itibarıyla doğrudan gider yazılabileceği gibi aktifleştirilmesi yoluna da gidilebilmektedir. Kuruluş ve örgütlenme giderlerinin aktifleştirilmesi halinde, kurumun faaliyete başladığı hesap döneminden itibaren eşit miktarlarla beş yıl içinde VUK gereğince değerleri üzerinden amortisman ayrılarak gidere dönüştürülür. (VUK, md. 326)
- Genel Kurul Toplantıları, Birleşme, Devir, Bölünme, Fesih ve Tasfiye Giderleri,
- Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerde Komandite Ortağın Payı Kâr Payı,
- Katılım Bankalarınca Ödenen Kâr Payları,
- Sigorta Teknik İhtiyatları.

İşsizlik Sigortası Kanununa göre işçilerin prime esas aylık brüt ücretleri üzerinden % 2 işveren payı olarak hesaplanan primler kazancın belirlenmesinde gider olarak dikkate alınmaktadır (4447 Sayılı Kanun).

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun uygulanması açısından indirim hakkı tanınmayan işlemlere isabet eden KDV'nin işin mahiyetine göre

kurum kazançlarının tespitinde gider veya maliyet olarak dikkate alınabileceği belirtilmiştir.

Kurumların vergi kanunlarına göre öngörülen safi kazancı tespit edilirken vergi kanunlarında öngörülen kanunen kabul edilmeyen giderlerin (vergi matrahından indirilmesi yasal olarak kabul edilmeyen giderlerin) hasıllardan indirilmemesi, indirilmişlerse beyan sırasında ilave edilmeleri gerekmektedir. Kanunen kabul edilmeyen indirimlerin, Kurumlar Vergisi Kanununun kurum kazancının tespitine ilişkin hükümleri doğrultusunda, GVK ve KVK açısından ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir²⁵.

Gelir Vergisi Kanununa göre vergilendirme açısından kabul edilmeyen giderler;

- Teşebbüs sahibi (komandite ortak dahil) ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar ile aynen aldıkları sair değerler,
- Teşebbüs sahibinin (komandite ortak dahil) kendisine, eşine, küçük çocuklarına işletmeden ödenen aylıklar, ücretler, ikramiyeler ve tazminatlar,
- Teşebbüs sahibinin (komandite ortak dahil) işletmeye koyduğu sermaye üzerinden yürütülecek faizler,
- Teşebbüs sahibinin (komandite ortak dahil) eşinin ve küçük çocuklarının işletmede cari hesap veya diğer alacakları üzerinden yürütülecek faizler.

Gelir vergisi açısından kabul edilmeyen gider ve ödemeler kurumlar vergisi itibarıyla da kabul edilmemektedir. Ancak, GVK'nın 41. maddesi, kurumlar vergisi mükelleflerinden sadece sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde komandite ortaklarla sınırlı bir uygulama alanı bulmaktadır. Bu nedenle, hisseli komandit şirketlerde komandite ortaklar yönünden yukarıda yer alan ve GVK'nın 41. maddesinde ifadesini bulan ödemelerin kurumun safi kazancı tespit edilirken indirilmesi mümkün olmamaktadır²⁶.

---

²⁵ Şenyüz, a.g.e., s. 138.

²⁶ A.e., s. 138.

Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergilendirme açısından kabul edilmeyen indirimler (KVK, md.11);

a) Özsermaye üzerinden ödenen ya da hesaplanan faizlerin gider olarak indirilmesi mümkün değildir. Özsermaye üzerinden ödenen ya da hesaplanan faizlerin matrahın tespitinde indirilememesinin mantığı, kâr yerine faiz ödenerek kârların vergi dışına çıkartılmasını engellemektir²⁷. Türk Ticaret Kanununun 470. maddesinde esas sermaye için faiz ödenemeyeceği, 471. maddesinde ise, işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek olan hazırlık devresi için pay sahiplerine muayyen bir faiz ödenmesinin esas sözleşmede şart kılınabileceği hüküm altına alınmıştır. Diğer taraftan 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 38. maddesinde ise kooperatif ana sözleşmesinde kooperatifin gelir gider farkının en az %50'sinin ortaklara dağıtılmasından sonra ortakların sermaye paylarına genel kurul kararı ile Devlet Tahvillerine verilen en yüksek faiz haddini geçmemek üzere faiz ödeneceğinin belirtilebileceği hüküm altına alınmıştır. Kurumlar vergisi mükellefleri açısından bu iki hal dışında sermayeye faiz yürütülmesi söz konusu değildir²⁸. Özsermaye üzerinden hesaplanan faizlerin matrahtan indirilemeyeceği hususu, kurum ortak veya sahipleri tarafından konulan sermayenin, kâr payı dışında nemalandırılmayacağını ifade etmektedir. Hangi isim altında olursa olsun sermaye üzerinden faiz hesaplanması, ödenmesi ve faizin gider kaydedilmesi bir örtülü (vergilendirilmemiş kazanç üzerinden) kâr dağıtımını kabul edilmektedir. Ancak, yapılan faiz ödemesi kurum kazancından indirilmemişse, örtülü kazanç dağıtımının varlığından söz edilmemektedir²⁹.

b) Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz, kur farkları ve benzeri giderlerin indirilmesi mümkün değildir. KVK'nın 11/1-b maddesinde örtülü sermaye sınırına gelmiş borçlanmalar için ödenen hesaplanan faizlerin, kur farklarının ve benzeri giderlerin kurum kazancının tespitinde gider olarak

---

²⁷ A.e., s. 139.

²⁸ Cem Tekin, **Kurumlar Vergisi Rehberi**, Vergi Sorunları Dergisi Özel Ek, Nisan 2008, İstanbul, Sayı: 235, s. 108-109

²⁹ Sema Küçük, **2007 Yılı Kurum Kazançlarının Vergilendirilmesi ve Beyanname Düzenleme Kılavuzu**, Yaklaşım Dergisi Eki, Yıl: 16, Sayı:184, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Nisan 2008, s. 73-74.

düşülemeyeceğini düzenlemiştir. Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler hesap döneminin son günü itibarıyla,

- borç veren ilişkili kişi açısından elde edilen kâr payı,
- borç alan kurum açısından dağıtılan kâr payı

olarak nitelendirilmektedir (KVK, md.12/7). Örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz giderleri bir taraftan kanunen kabul edilmeyen gider, diğer taraftan dağıtıldığı varsayılan kâr payı sayılmaktadır. Ortaklara yapılan kâr dağıtımları net ödeme üzerinden bulunacak brüt değere göre kurum tarafından vergi kesintisi yapılmaktadır. Bunun anlamı, ilişkili tam mükellef gerçek kişilere yapılan ödemelerle dar mükelleflerde merkezlere yapılan ödemelerin, hesap dönemi sonunda net tutarların brütleştirme suretiyle kâr dağıtım açısından kesintiye (stopaja) tabi tutulmasıdır. Örtülü sermaye kullandığı tespit edilen kurumlarda gider yazılan faiz, kur farkları vb. dolayısıyla vergi ziyayı ortaya çıkması nedeniyle vergi tarhiyatına ilaveten vergi ziyayı suçuna ilişkin ceza kesilmektedir.

Kurumların ortaklarından veya ortaklarla ilişkili kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılmıştır. Dolayısıyla bu sınırı aşmayan kısımlar için ödenen faizler örtülü sermaye faizi olarak nitelendirilmezken, belirtilen sınırı aşan kısım için ödenen veya hesaplanan faizler, kur farkları ve benzeri giderler örtülü sermaye faizi olarak kabul edilmektedir. Ortaktan yapılan bir borçlanmanın örtülü sermaye olarak sayılması borçlanmanın ortaklar veya ilişkili kişilerden yapılması ile borç/özsermaye oranı itibarıyla aşağıdaki objektif kriterlere bağlanmıştır³⁰.

i-Borçlanmanın Ortak ya da Ortaklarla İlişkili Kişilerden Yapılması:

Kurumun borcu öncelikle kendi ortaklarından veya bu ortaklarıyla ilişkili kişilerden almış olması gerekir. Ortakla ilişkili kişi;

- Ortağın, doğrudan veya dolaylı olarak en az % 10 oranında ortağı olduğu
- Ortağın en az % 10 oranında oy veya kâr payı hakkına sahip olduğu bir kurumu,

³⁰ Şenyüz, a.g.e., s. 139, 140, 141.

- Doğrudan veya dolaylı olarak, ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin, oy veya kâr payı hakkına sahip hisselerinin en az % 10'unu elinde bulunduran bir gerçek kişi veya kurumu ifade etmektedir.

ii- Borcun Kurumun Özsermayesinin Üç Katını Geçmesi

Kuruma verilen borcun örtülü sermaye sayılan kısmı, ortakların işletmeye verdiği borçların **özsermayenin üç katını aşan kısmı** olarak belirlenmiştir. Üç katın aşıp aşılmadığının tespitinde dikkate alınacak borç tutarı, tüm ortaklardan ve ortaklarla ilişkili kişilerden alınan borçların toplam tutarı olarak dikkate alınmaktadır. Bu şekilde bulunacak borç tutarı, kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki özsermaye tutarı ile karşılaştırılmaktadır. Eğer borçlanılan tutar özsermayenin üç katını aşıyorsa aşan tutarla sınırlı olarak örtülü sermaye olarak nitelendirilmektedir. Örneğin, bir kurumun özsermayesi 200 birim olduğunda, toplam borç özsermayenin üç katı olan $(200 \times 3) = 600$ birimi geçtiğinde, 600 birimi aşan kısım örtülü sermaye kabul edilmektedir. Verilen borcun 600 birimin altında olması halinde örtülü sermayeden bahsetmek mümkün olmamaktadır. Ortak ve ortaklarla ilişkili kişilerden alınmış olsa dahi bu sınırı aşmayan kısım için ödenen faizler gider olarak yazılabilmektedir. Ancak, ortak ve ortaklardan alınan borçlar için ödenen faizlerin oranlarının piyasa emsallerinden belirgin şekilde yüksek olması durumunda transfer fiyatlandırması esaslarına göre örtülü kazanç dağıtımı açısından işlem yapılabilmektedir.

Kuruma verilen borç ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılan banka veya benzeri kredi kurumlarından yapılması durumunda borçlanmalar % 50 oranında dikkate alınmaktadır. Yani, borcun % 50'si dikkate alınarak özsermayenin üç katı ile karşılaştırılmaktadır. Bir başka ifadeyle, ilişkili banka veya benzeri kuruluşlardan alınan borçlarda özsermayenin altı katını aşan kısım örtülü sermaye kabul edilmiştir.

Kanunda örtülü sermaye kapsamına girmeyecek borçlar aşağıdaki şekilde kabul edilmiştir:

- i- Kurumların ortaklarının veya ortaklıkla ilişkili kişilerin mal varlığı veya kişisel kefalet vb. şekilde gayrinakdi teminat vererek bir banka veya finans kurumundan

aldıkları borçlar örtülü sermaye sayılmamaktadır. Örneğin, ortak (A) bankaya sahip olduğu bir binasını teminat göstererek ortağı olduğu kuruma borç para verilmesini sağlamıştır. Kurumun aldığı borcun özünde ortak olmasına rağmen KVK kullanım şeklini dikkate alarak bu borçlanmayı örtülü sermaye olarak değerlendirmemiştir.

ii- Kurumların iştiraklerinin, ortaklarının veya ortakla ilişkili kişilerin, bankalardan ya da sermaye piyasasından temin ederek, aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandığı borçlanmalar örtülü sermaye kapsamı dışında tutulmuştur. Bankalar doğrudan şirketler yerine kredibilitesi yüksek şirket ortaklarına veya ortakla ilişkili kişilere kredi açarlar. Şirket ortakları veya ortakla ilişkili kişiler de, kendilerine açılan kredileri paraya ihtiyacı olan ortağı olduğu şirket veya grup şirketlerine borç olarak verirler. İşte ortakların belirtilen yolla elde edip aynı şartlarda kendileri üzerinden kurumlara verdikleri borçlar örtülü sermaye olarak kabul edilmemektedir.

iii- Bankacılık Kanununa göre faaliyette bulunan bankaların ortakları veya ortaklarıyla ilişkili kişilerden aldıkları borçlar örtülü sermayeye konu olmamaktadır.

iv- Finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bu faaliyetleriyle ilgili olarak ortak veya ortakla ilişkili sayılan bankalardan yaptıkları borçlanmalar örtülü sermaye sayılmamaktadır.

c) Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazançlar. Örtülü kazanç, kurum kazancının vergilendirildikten sonra kâr dağıtımının yapılması yerine kazancın belirli hukuki yollar ve bunlara yönelik ilişkiler kullanılarak kurumlar vergisi dışında bırakacak şekilde ortaklar lehine aktarılması şeklinde tanımlanabilmektedir. Örtülü kazanç dağıtımının ana özelliği kurumun vergi matrahını ortak lehine azaltan bir işlem olmasından kaynaklanmaktadır³¹.

KVK'nın 13. maddesine göre kurumların, ilişkili kişilerle emsallerine uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet

---

³¹ Şenyüz, a.g.e., s. 142-143.

alım veya satım işlemlerinde bulunurlarsa kazanç kısmen veya tamamen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış kabul edilmektedir.

i-İşlemin İlişkili Kişilerle Yapılması

İlişkili kişi kavramı, kurumların;

- * kendi ortaklarını,
- * kendileri ve ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi ve kurumları,
- * idaresi, denetim ya da sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak kurum ortaklarına bağlı bulunan ya da kurum ortaklarının nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları,
- * ortakların eşlerini,
- * ortakların veya eşlerinin üstsoy ve altsoyu ile, üçüncü derece dahil yan soy hısımları ve kayın hısımlarını ifade etmektedir.

ii-İşlemin Emsallere Aykırılık Oluşturması

Kurumun ilişkili kişi olarak nitelenen kişilerle yaptığı alım satım işlemlerinin fiyat ya da bedel açısından emsallerine uygun olması gerekmektedir. Emsal bedel en basit ifadeyle piyasa fiyatı olarak belirtilebilir. Piyasa fiyatı ise aralarında ilişki bulunmayan kişi ve kurumların uyguladıkları fiyatları oluşturmaktadır. O halde, emsallere uygun olma ile ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım satımında uygulanan fiyat ya da bedelin aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat ya da bedele uygun olması ifade edilmektedir. İlişkili kişilerle yapılan alım satım işlemleri aynı şartlar altında aralarında herhangi bir bağ ve ilişki olmayan biriyle yapılan işlemlerdeki piyasa fiyatını ya da bedelini yansıtıyorsa işlem emsallere uygun, aksi takdirde emsallere aykırı kabul edilmektedir.

Tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazanç, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulamasında, bu maddedeki şartların gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılmaktadır (KVK, md. 13/6). Daha önce yapılan vergilendirme işlemleri, taraf olan mükellefler nezdinde buna göre düzeltilmektedir. Bu düzeltmenin

yapılabilmesi için örtülü kazanç dağıtan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması gerekmektedir.

KVK md. 13'de emsallere uygun fiyat ya da bedele ulaşmak için **“karşılaştırılabilir fiyat”**, **“maliyet artı”**, **“yeniden satış fiyatı”** ve **“mükellefçe belirlenen yöntem”** olmak üzere dört yöntem ortaya konmuştur.

- d) Her ne şekilde ve ne isimle olursa olsun ayrılan yedek akçeler (Türk Ticaret Kanununa, kurumların kuruluş kanunlarına, tüzüklerine, ana statülerine veya sözleşmelerine göre safi kazançlardan ayırdıkları tüm yedek akçeler ile Bankacılık Kanununa göre bankaların ayırdıkları genel karşılıklar dahil).
- e) Bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları (örneğin, kurum aracı için kesilen trafik para cezası), vergi cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri.
- f) Kanunlarla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak tespit edilen hadler saklı kalmak kaydıyla, menkul kıymetlerin itibarî değerlerinin altında ihracından doğan zararlar ile bu menkul kıymetlere ilişkin olarak ödenen komisyonlar ve benzeri her türlü giderler.
- g) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan; yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz taşıtları ile uçak, helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ve amortismanları.
- h) Sözleşmelerde ceza şartı olarak konulan tazminatlar hariç olmak üzere kurumun kendisinin, ortaklarının, yöneticilerinin ve çalışanlarının suçlarından doğan maddi ve manevi zarar tazminat giderleri.

- i) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddi ve manevi zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.
- j) Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklam giderlerinin % 50'si. Bakanlar Kurulu bu oranı % 100'e kadar arttırmaya veya sıfıra kadar indirmeye yetkilidir.
- k) Vergiden istisna edilen kazançlara ilişkin giderler: KVK'nın kabul edilmeyen indirimlere ilişkin 11. maddesinde yer almamakla birlikte KVK'nın 5. maddesinin son bendinde, *“iştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez”* denmiştir. Bu uygulamanın amacı, geliri veya kazancı vergi dışında tutulan bir faaliyetin kazanç hesaplanırken giderlerinin de dikkate alınmamasını sağlamaktır. Ancak, iştirak kazançları istisnasından yararlandığı bir durumda dahi bu iştiraklerin alınması için kullanılan kredilere ilişkin faiz, kur farkı ve benzeri finansman giderlerinin kurum kazancından indirilebileceği hükme bağlanmıştır³².
- l) Diğer kanunlara göre kabul edilmeyen indirimler;
- i) Katma Değer Vergisi (KDV): Mükelleflerin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesapladıkları Katma Değer Vergisi ile indirilecek Katma Değer Vergisini gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak indiremeyecekleri, Katma Değer Vergisi Kanununun 58. maddesinde hüküm altına alınmıştır³³.
- ii) Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV): 197 sayılı MTV Kanununun 14. maddesi ticari amaçla kullanılanlar ya da kiralama faaliyetleri çerçevesinde kiraya verilenler hariç olmak üzere bazı durumdaki taşıtlar için ödenen MTV'lerin gider olarak indirilmeyeceğini öngörmüştür. MTV Kanununun 14. maddesinin II sayılı tarifesinde yer alan minibüs, otobüs ve benzerleri,

---

³² Şenyüz, a.g.e., s. 146.

³³ A.e.

kamyonet, kamyon, çekici ve benzerlerinin MTV'leri gider olarak kabul edilmektedir³⁴.

iii) Özel İletişim Vergisi ve Şans Oyunları Vergisi: 5228 sayılı Kanunla değişik 6802 sayılı Kanunun "Özel iletişim vergisi" başlıklı 39. maddesinde "Bu vergi,... gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider kaydedilemez ve hiçbir vergiden mahsup edilemez" hükmü yer almaktadır. Özel iletişim vergisinin mükellefi olmayan gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, adlarına düzenlenen faturalarda yer alan özel iletişim vergisi, anılan hükmü gereğince vergi matrahlarının tespitinde gider olarak dikkate alınmamakta, hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden de mahsup edilmemektedir³⁵. Özel İletişim Vergisi gibi Gider Vergileri Kanununun 40. Maddesinde yer verilen başka bir vergi de Şans Oyunları Vergisidir. Şans oyunları vergisi gelir veya kurumlar vergisi uygulamasında gider olarak kabul edilmemekte, hiçbir vergiden mahsup edilmemekte ve KDV hesaplanırken KDV matrahına dahil edilmemektedir.

Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler:

- İştirak Kazançları (KVK, md. 5/1-a)
- Yurtdışı İştirak Kazançları (KVK, md. 5/1-b)
- Tam Mükellef Anonim Şirketlerin Yurtdışı İştirak Hisseleri Satış Kazançları (KVK, md. 5/1-c)
- Emisyon Primi Kazancı (KVK, md. 5/1-ç)
- Yatırım Fonları ve Ortaklıklarının Portföy İşletmeciliği Kazancı (KVK, md. 5/d)
- Taşınmaz ve İştirak Hisseleri ile Kurucu Senetleri, İntifa Senetleri ve Rüçhan Hakları Satış Kazancı (KVK, md. 5/1-e)
- Bankalara veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Borçlu Durumda Olan Kurumların Sahip Oldukları Taşınmazlar ve İştirak Hisseleri ile Kurucu Senetleri, İntifa Senetleri ve Rüçhan Hakları Satış Kazancı (KVK, md. 5/1-f)
- Yurtdışı Şube Kazançları (KVK, md. 5/1-g)

---

³⁴ A.e.

³⁵ Küçük, a.g.e., s. 85.

- Yurtdışı İnşaat Onarım İşlerinden Sağlanan Kazançlar (KVK, md. 5/1-h)
- Eğitim Öğretim Kurumları ile Rehabilitasyon Merkezleri Kazançları (KVK, md. 5/1-ı)
- Serbest Bölgelerde Elde Edilen Kazançlar
- Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Elde Edilen Kazançlar
- Türk Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinden ve Devrinden Sağlanan Kazançlar
- Diğer İndirimler ve İstisnalar

Kazancın Bulunması Halinde İndirilecek İstisna ve İndirimler:

- Risturnlar (KVK, md. 5/1- i)
- AR-GE İndirimi (KVK, md. 10/1-a)
- Sponsorluk Harcamaları (KVK, md. 10/1-b)
- Bağış ve Yardımlar (KVK, md. 10/1-c)
- Eğitim ve Sağlık Tesisi ile Yurt İnşaatına İlişkin Bağış ve Yardımlar (KVK, md. 10/1-ç)
- Kültür ve Turizm Amaçlı Bağış ve Yardımlar (KVK, md. 10/1-d)
- Bakanlar Kurulunca Başbakanlık Aracılığıyla Makbuz Karşılığı Yapılan Bağış ve Yardımlar (KVK, md. 10/1-e)
- Yatırım İndirimi
- Diğer İndirimler

Kurum kazancına (Ticari Bilanço Kârı/ Ticari Bilanço Zararı) kanunen kabul edilmeyen giderler ilave edildikten sonra istisna ve indirimler düşülerek dönem safi kurum kazancı (vergi matrahı) tutarına ulaşılmaktadır. Bu tutarın kurumlar vergisi oranı (% 20) ile çarpılması sonucu hesaplanan kurumlar vergisi tutarına ulaşılmaktadır. Hesaplanan kurumlar vergisinden bazı mahsuplar yapıldıktan sonra ödenecek kurumlar vergisine ulaşılmaktadır. Bu mahsuplar geçici vergi, kesilen (tevkif edilen) vergiler ve yabancı ülkede ödenen vergilerden oluşmaktadır.

1.2. MUHASEBE KÂRI VE VERGİ MATRAHI KAVRAMLARI

İktisat, işletme ve finans dilinde; varsayımlara, hesaplama ve değerlendirme yöntemlerine, benimsenen kurallara göre farklı sonuçlar veren kavramlardan biri de kâr kavramıdır. Değişik kâr kavramları, kârın makyajlanması olayından farklıdır. Kâr makyajı yapılmadığı halde, çok farklı kâr rakamları, uygulanan yöntem ve kurallara, dayanılan varsayımlara, amaçlara göre hesaplanabilmektedir³⁶. Bu tez çalışmasının konusunun çıkış noktasını; bu farklı kâr rakamlarının en önemlilerinden olan “muhasabe kârı” ve “mali kâr (vergi matrahı)” kavramları oluşturmaktadır.

Muhasabe kârı, vergi gideri öncesi dönem kârını ifade ederken; mali kâr (vergi matrahı) ise vergi otoriteleri tarafından konulan kurallara göre bir hesap dönemi için tespit edilen ve üzerinden vergi ödenen kârı ifade etmektedir³⁷.

Bu çalışmada; ticari kâr yerine muhasabe kârı, mali kâr yerine vergi matrahı kavramı kullanılmıştır. Ülkemizde, ticari kâr ve mali kâr kavramları, 4 sıra no.lu Muhasabe Sistemi Uygulama Genel Tebliği³⁸’nde aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

“1 Ocak 1994 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 1 sıra no.lu Muhasabe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinin “V-Yapılan Düzenlemenin Vergi Mevzuatı ile İlişkisi ve Yaptırımı” başlıklı bölümünde “bu düzenleme kapsamında bulunan işletmeler, muhasabe sistemlerini bu Tebliğ ve ekinde öngörülen kurallara uygun olarak yürüteceklerdir. Ancak, vergiye tabi kârın tespiti aşamasında vergi kanunlarında yer alan özel hükümleri göz önünde bulundurmamak zorundadırlar.” ifadesi yer almaktadır. Buna göre, muhasabe usul ve esasları dikkate alınarak tanzim edilecek mali tablolarda yer alacak “Dönem Kârı (Ticari Kâr) veya Zararı ile vergiye matrah olacak Kâr (Mali Kâr) veya Zarar arasında meydana gelecek fark, bilanço ya da gelir tablosu üzerinde giderilmeyecek, vergiye tabi safi kazanç, mükellefler tarafından mali tablolar dışında hesaplanacaktır. Bu düzenleme ve hesaplama işleminde mükelleflere kolaylık sağlamak amacıyla Bakanlığımızca,

³⁶ Öztin Akgüç, “Kâr: Yanıltıcı Bir Kavram”, Yorum, **Cumhuriyet Gazetesi**, 13 Kasım 2009.

³⁷ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, “Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Hakkında Tebliğ, Sıra No:31”, 28.3.2006 tarihli 26122 sayılı Resmi Gazete, paragraf 5.

³⁸ 4 Sıra No.lu Muhasabe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 18.3.1995 tarih ve 22231 sayılı Resmi Gazete.

bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükellefleri için bir örneği de bu Tebliğe ekli "Bilanço Esasına Göre Defter Tutan Mükelleflere Ait Ticari Kârdan Mali Kâra Ulaşmak İçin Yapılan Hesaplamayı Gösteren Bildirim" geliştirilmiş ve basımı yapılarak yıllık gelir vergisi beyannameleriyle birlikte illere gönderilmiştir."

Finansal raporlamanın temel amacı, çeşitli kullanıcıların ekonomik kararlar verirken faydalanmaları için işletmenin finansal durumu, performansı (faaliyet sonuçları) ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgiler sunmaktır³⁹. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine ve muhasebe standartlarına göre hazırlanan finansal tablolarda yer alan muhasebe kârı (vergi öncesi kâr) ile vergi mevzuatına göre hesaplanan vergi matrahı (vergilendirilebilir kâr) arasında özellikle vergilendirme amaçlı, sosyal ve ekonomik amaçlar nedeniyle farklılıklar ortaya çıkmaktadır⁴⁰.

Son yıllarda, vergi matrahı ile muhasebe kârı arasındaki fark, hissedarlarına yüksek miktarda kâr açıklayan bununla birlikte çok az vergi ödeyen işletmelerin muhasebe skandalları (Enron gibi) ve şüpheli bir şekilde artan kurumsal vergi sığınakları (corporate tax shelters) nedeniyle çok fazla dikkat çekmektedir. Finansal muhasebe sistemi ve vergi muhasebesi sistemi amaçlarının birbirinden farklı olması, muhasebe kârı ile vergi matrahının birbirine eşit olmamasının temel sebebi olarak kabul edilmektedir. Muhasebe standartları, finansal tablo kullanıcılarının kararlarına temel oluşturacak bilgileri sağlamaktadır. Buna karşılık, vergi düzenlemelerinin amacı ise; vergi yükümlülüklerinin etkin ve eşit belirlenmesini ve bunu takiben bu gelirin tahsil edilmesini sağlamaktır. Bununla birlikte, diğer bir amaç ise işletmelerin belirli faaliyetlerde bulunması için teşvik edici unsurlar oluşturmaktır⁴¹.

---

³⁹ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulundan: "Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ, Sıra No:1", 16.1.2005 tarihli 25702 sayılı Resmî Gazete, p. 12.

⁴⁰ Fahir Bilginoğlu, "Muhasebe Hukukumuzun Uluslararası Muhasebe Standartları'na Uyumunda Ulaşılan Düzey ve Ertelemiş Vergiler", **İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi**, C. 23 S: 2, Kasım 1994, s. 10.

⁴¹ Michelle Hanlon, "What can we infer about a firm's taxable income from its financial statements?", **National Tax Journal**, 56, 2003, s. 4.

Vergi mevzuatının getirdiği hükümler vergi matrahının belirlenmesine yönelik olduğundan vergi yükümlüsünün daima kârını minimize etmeye çalışacağı varsayılmaktadır. Bu açıdan vergi yasaları, indirilecek giderleri sınırlandırarak beyan edilecek kârı maksimize edecek şekilde düzenlenmektedir⁴².

Genel olarak vergi yasaları, bazı giderleri ticari işletme kapsamında doğduğu halde, kârın belirlenmesinde geçerli bir gider olarak kabul etmemektedir. Yine işletmenin ticari faaliyetleri kapsamında kazanıldığı halde, bazı gelirler de vergilendirilecek kârın kapsamına alınmamaktadır. İşletme kapsamında, belirli bir dönemde ana, yan faaliyetler veya olağüstü durumlar sonucunda doğan gelir, gider farkı muhasebe kârını oluştururken, bunların içinde vergi yasalarına göre tanınmayan giderin muhasebe kârına ilave edilmesi, vergilendirilmeyen kazançların ve ertelenen kârların indirimi suretiyle bulunan kâr da vergi matrahını oluşturmaktadır⁴³.

1.2.1. Muhasebe Kârı ve Vergi Matrahı Arasında Farka Neden Olan Unsurlar

Bir ekonomik birimin belirli bir dönemdeki faaliyet sonucu olan kâra ulaşmak için, ticaret hukuku, muhasebe standartları ve vergi hukukunun farklı yaklaşımları sonucu muhasebe kârı ve vergi matrahı birbirinden farklılaşmaktadır.

Muhasebe kârı ve vergi matrahı arasındaki bu farklılaşma sonucu, muhasebe standartlarına göre hazırlanmış finansal tablolarda yer alan vergi öncesi kâr rakamı ile dönemin vergi yükümlülüğü arasındaki oransal ilişki cari vergi oranlarını temsil etmemektedir. Bununla birlikte; zaman zaman vergi öncesi kârı bulunan bir işletme vergi mevzuatı nedeniyle ileride gider kabul edilecek unsurların etkisi nedeniyle vergi sonrası zarar beyan eder duruma gelebilmektedir⁴⁴.

---

⁴² Sevinç, a.g.e., s. 45.

⁴³ A.e., s. 47.

⁴⁴ A.e., s. 45.

Muhasebe kârı ve vergi matrahı arasında farklara neden olan unsurları genel olarak aşağıdaki gibi gruplandırmak mümkündür⁴⁵:

- a) Değerleme açısından farklılıklar,
- b) Kanunen kabul edilmeyen giderler açısından farklılıklar,
- c) Amortismanlar konusunda farklılıklar,
- d) Karşılıklar konusunda farklılıklar,
- e) Reeskont işlemleri açısından farklılıklar,
- f) Vergilendirilmeyecek gelirler açısından farklılıklar,
- g) Vergilemenin veya tahsilinin ertelendiği vergiler açısından farklılıklar,
- h) Yatırım indirimi uygulaması açısından doğan farklılıklar,
- i) Enflasyon muhasebesinin uygulanması açısından doğan farklılıklar,
- j) Vergi oranlarındaki farklar nedeniyle ortaya çıkan farklılıklar,
- k) Yıllara yaygın inşaat sözleşmelerinin muhasebeleştirilmesindeki farklılıklar.

1.2.2. Muhasebe Kârı ve Vergi Matrahı Farklarının Sınıflandırılması

Ticaret hukuku, muhasebe standartları ve vergi hukukunun farklı yaklaşımları sonucu muhasebe kârı ile vergi matrahı arasında ortaya çıkan farklar, “Sürekli Farklar” ve “Geçici Farklar” olarak iki grupta sınıflandırılmaktadır⁴⁶.

1.2.2.1. Sürekli Farklar

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ve muhasebe standartlarına göre kabul edilen bazı giderlerin vergi düzenlemelerine göre indirilememesi, aynı şekilde bazı gelirlerin vergi matrahına dahil edilmemesi, muhasebe kârı ile vergi matrahı arasında sürekli farklara neden olmaktadır. Bu farklar genellikle sonraki finansal

---

⁴⁵ A.e., s. 48-60.

⁴⁶ Bilginoğlu, a.g.e., s. 11.

raporlama dönemlerinde ortadan kalkmamaktadır⁴⁷. Söz konusu bu farklar ileride ortadan kalkmayacağından, gelecek dönemlerin vergi tutarı etkilenmemektedir. Bu nedenle bu farklılık sürekli kalacağından ertelenmiş vergi oluşmamaktadır⁴⁸. Sürekli fark yaratan gelir ve gider kalemlerinin ne cari dönemde ne de gelecek dönemlerde bir vergi varlığı ya da bir vergi borcu yaratması söz konusu değildir⁴⁹. Örneğin vergi kurallarına göre kanunen kabul edilmeyen giderler vergilendirilebilir kârın hesaplanmasında bir gider unsuru olarak kabul edilmezken muhasebe kurallarına göre gider unsuru olarak dikkate alınmaktadır. Benzer şekilde iştirak gelirleri de muhasebe kurallarına göre bir gelir unsuru olarak kabul edilirken vergi kurallarına göre gelir unsuru olarak kabul edilmemektedir⁵⁰.

Uygulanmakta olan vergi kurallarına göre, vergi matrahının tespitinde hiçbir zaman gider olarak indirilmesi kabul edilmeyen giderler ile hiçbir zaman vergilendirilmesi söz konusu olmayan gelirler (istisnalar) ilgili vergi kanunu ve madde numaraları ile aşağıda belirtilmiştir⁵¹:

a. Sürekli Farklılık Yaratan Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler;

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41. maddesinde yer alan giderler.
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8. maddesinde sayılan giderler.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 58. maddesi hükmü uyarınca indirim konusu yapılabilen katma değer vergisi.
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 30/d maddesi hükmü gereğince Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında kazancın tespitinde gider olarak indirimi kabul edilmeyen yani kanunen kabul edilmeyen giderler için ödenen katma değer vergisi.
- 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 14. maddesinde yazılı taşıtların motorlu taşıt vergileri.

---

⁴⁷ Robert N. Anthony, David F. Hawkins, Kenneth A. Merchant, **Accounting Text&Cases**, 11.bs., McGraw-Hill, Inc., Singapore, 2003, s. 305.

⁴⁸ Bilginoğlu, **a.g.e.**, s. 11.

⁴⁹ Sevinç, **a.g.e.**, s. 61.

⁵⁰ Ayça Z. Süer, Y. Bora Şenyiğit, "Amortisman Uygulamasının Ertelemiş Vergiler Üzerindeki Etkisi ve Finansal Tablolarda Raporlaması", **Mali Çözüm**, Sayı:74, 2006, s. 202-203.

⁵¹ Ahmet Kavak, "TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Uygulaması ve Vergi Değeri ile Muhasebe Değeri Arasındaki Farklılıkların Analizi", 11 Mart 2008, (Çevrimiçi) <http://www.vergiportali.com/KoseYazilari.aspx>, 28 Ağustos 2009.

- 6802 sayılı Gider Vergiler Kanununun 39. maddesi kapsamında ödenen özel iletişim vergileri.
  - 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 6. maddesine istinaden ödenen şans oyunları vergisi.
- b. Sürekli Farklılık Yaratan Gelirler (İstisnalar);
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5. maddesinde yer alan ve kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar.
  - 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun geçici 3. maddesi yer alan ve kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar.
  - 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanununun 12. maddesi kapsamında elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar.
  - 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2. maddesi kapsamında elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar.

1.2.2.2. Geçici Farklar

Bir varlığın veya borcun bilançodaki defter değeri ile bunların vergi açısından taşıdıkları değerler arasındaki farklar sonraki finansal raporlama dönemlerinde ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle ertelenmiş vergi doğuran bu farklar geçici (temporary) farklar adını almaktadır. Bazı geçici farklar gelir veya giderin bir dönemin muhasebe kârına dahil edilmiş olmasına rağmen vergiye tabi kârın hesabında farklı bir dönemde dikkate alınmış olmasından kaynaklanabilir. Bu tür farklar, zamanlama farkı olarak adlandırılmaktadır⁵². Geçici farklar ve zamanlama farklarının kavram olarak ilk anda eş anlamlı olduğu düşünülebilir. Aslında zamanlama farkları geçici farkların bir parçasını oluşturmaktadır. Geçici farklar, tüm zamanlama farklarını ve bir varlık veya borç kaleminin vergi yasalarına göre değeri ile finansal tablolardaki muhasebe ilkelerine göre değeri arasındaki farkları kapsamaktadır. Bu durumda, geçici farklar iki çeşit farkı kapsamaktadır. Bunlardan ilki muhasebe ile vergi arasında varlık ve borçların değerlendirme temellerinin aynı

---

⁵² TMS 12, p. 17.

olmamasından kaynaklanan farklar, ikincisi ise muhasebe ile vergi arasında gelir ve giderlerin tanınma dönemleri ile ilgili farklar, diğeri bir ifadeyle zamanlama farklarını oluşturmaktadır⁵³.

Bir varlık veya borcun vergisel açıdan taşıdığı değer, vergiye esas değer olarak adlandırılmaktadır. Bir varlığın vergiye esas değeri, işletmenin gelecekte söz konusu varlığın defter değeri tutarında sağlayacağı vergiye tabi ekonomik yarardan vergisel açıdan gider olarak indirilebilecek olan tutarı ifade etmektedir. Eğer ilerideki ekonomik faydalar vergiye tabi olmayacaksa, anılan varlığın vergiye esas değeri defter değerine eşittir. Bir borcun vergiye esas değeri, onun defter değerinden bu borçla ilgili olarak gelecek dönemlerde vergi açısından indirilebilir tutarlar düşüldükten sonra kalan tutarı oluşturmaktadır. Avans olarak alınmış olan hasılat örneğinde, ilgili borcun vergiye esas değeri alınan avansın tutarından gelecek dönemlerde vergiye tabi olmayacak olan gelir tutarları düşüldükten sonra kalan değeri oluşturmaktadır⁵⁴.

Geçici farklar; vergiye tabi geçici farklar ya da indirilebilir geçici farklar şeklinde olabilir⁵⁵.

1.2.2.2.1. Vergiye Tabi Geçici Farklar

Vergiye tabi geçici farklar, gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi kârını veya zararını belirlerken vergiye tabi tutarları oluşturmaktadır⁵⁶.

---

⁵³ Sevinç, a.g.e., s. 64.

⁵⁴ TMS 12, p. 5, 7, 8.

⁵⁵ TMS 12, p. 5.

⁵⁶ TMS 12, p. 5.

1.2.2.2. İndirilebilir Geçici Farklar

İndirilebilir geçici farklar ise, gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi kârını veya zararını belirlerken vergi matrahından indirilebilir tutarları oluşturmaktadır⁵⁷.

1.3. ERTELENMİŞ VERGİ KAVRAMI

İşletmeler dönemler itibarıyla elde ettikleri kazançlar üzerinden ödeyecekleri vergiyi hesaplamaktadır. Ödenecek verginin hesaplanması vergi mevzuatına göre yapılmaktadır. Finansal raporlamanın amacı ilgililere Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine ve muhasebe standartlarına uygun olarak bilgi sunmaktır. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine ve muhasebe standartlarına göre hesaplanan vergi tutarı ile vergi düzenlemelerine göre hesaplanan vergi tutarı farklı olabilmektedir. Bu farkların geçici olması durumunda işletmeler için bir vergi ertelenmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu vergi ertelenmesi, ertelenmiş vergi varlığı veya ertelenmiş vergi borcu doğmasına neden olabilmektedir⁵⁸.

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ve muhasebe standartlarının en önemli amaçlarından biri, finansal tabloların, işletmelerin gerçeklerini yansıtmasını sağlamaktır. Böylece muhasebe açısından iki ayrı kural seti söz konusu olmaktadır. Bunlardan birisi vergi mevzuatı, diğeri de Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ve muhasebe standartlarıdır. İşletmenin devlete yapacağı finansal raporlamanın vergi mevzuatına dayandırılması doğal kabul edilmektedir⁵⁹. Vergi mevzuatının ekonomide yatırım yapılmasını teşvik eden bir yönü bulunmaktadır. Ancak finansal raporlamanın yatırımları teşvik etme gibi bir görevi bulunmamaktadır. Çünkü finansal raporlamanın tarafsız olması önemlidir. Dolayısıyla vergi mevzuatı ile finansal raporlamanın amaçları farklı olmaktadır.

---

⁵⁷ TMS 12, p. 5.

⁵⁸ Süer, Şenyiğit, **a.g.e.**, s. 199.

⁵⁹ Nasuhi Bursal, Yücel Ercan, **Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulamalar**, Der Yayınları, 7. bs., İstanbul, 1999, s. 45.

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ve muhasebe standartları başlıca muhasebe kurallarını ortaya koyarken, vergi mevzuatı da vergi kurallarını ortaya koymaktadır. Bu iki kural setinin farklı yaklaşımları, işletmelerin kazançları üzerinden hesapladıkları vergilerin raporlanmasında etkili olmaktadır. Bu yaklaşımlardaki farklılardan dolayı vergi ertelenmesi ortaya çıkabilmektedir.

Ertelenmiş vergiler konusu, işletmelerin elde ettikleri kazançlar üzerinden hesaplanan vergiler ile ilgili bir konuyu oluşturmaktadır. Bu vergiler ülkemizde temel olarak ikiye ayrılmaktadır. Gerçek kişilerin elde ettikleri kazanç üzerinden Gelir Vergisi, tüzel kişilerin elde ettikleri kazanç üzerinden Kurumlar Vergisi alınmaktadır. Bu vergiler her yılın sonunda, her raporlama anında tahakkuk ettirilmektedir. Dolayısıyla söz konusu vergiler işletmeler için bir yükümlülük oluşturmaktadır. Bu doğrultuda bu vergiler işletmenin gelir tablosunda kârdan düşülen bir unsur, bilançoda bilançonun düzenlenme anından sonra gerçekleştirilmesi gereken bir yükümlülük olarak ortaya çıkmaktadır. Verginin tahakkuku sırasında muhasebe kuralları ile vergi kuralları arasında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde ortaya çıkan vergi farkları uluslararası muhasebe standartlarına ve buna paralel olarak ülkemizde uygulanan muhasebe standartlarına göre bir varlık ya da yabancı kaynak unsuru şeklinde raporlanmaktadır.

Ertelenmiş vergiler, dönem sonunda vergi matrahı üzerinden hesaplanan vergi tutarı ile finansal tabloda raporlanan muhasebe kârı üzerinden hesaplanan vergi tutarı arasındaki farkı oluşturmaktadır⁶⁰. Ertelenmiş vergilere neden olan farklar daha önce de belirtildiği gibi geçici farklar olarak adlandırılmaktadır.

Gelecek dönemlere taşınan geçici farklar; muhasebe politikalarının etkileri, devlet yardım ve teşviklerinin etkileri, değerlendirme farkları dışındaki hukuk kurallarının etkileri, muhasebe standartları ve vergi mevzuatı arasındaki değerlendirme farkları nedeniyle oluşmaktadır.

---

⁶⁰ İsmail Ufuk Mısırlıoğlu, “Kurum Kazancı Üzerinden Hesaplanan Vergilerin Raporlanması”, **Mali Çözüm Dergisi**, Yıl:15, Sayı: 72, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005, s. 52.

1.3.1. Kazançların Vergilendirilmesinde Vergi Borcunun Ertelenmesi

Vergilendirilebilir geçici farklar sonucu oluşan ertelenmiş vergi borcu ile vergi düzenlemelerinde yer alan tecil ve terkin müesseseleri, kazançların vergilendirilmesinde vergi borcunun ertelenmesi durumuna neden olmaktadır.

1.3.1.1. Ertelenmiş Vergi Borcu

Ertelenmiş vergi borçları, vergiye tabi geçici farklar üzerinden gelecek dönemlerde ödenecek gelir vergilerini ifade etmektedir.⁶¹

Bir varlığın muhasebeleştirilmesi işlemi, ilgili varlığın defter değerinin bir ekonomik yarar olarak işletmeye gelecek dönemlerde geri kazanılacağını göstermektedir. Eğer varlığın defter değeri onun vergiye esas değerini aşarsa, bu varlık nedeniyle ileride muhasebe kârının tespitinde gider yazılabilecek tutar vergi mevzuatına göre gider yazılabilecek tutarı aşiyor anlamına gelmektedir. Bu fark, vergiye tabi bir geçici farktır ve sonuçta oluşan gelir vergilerini gelecek dönemlerde ödeme yükümlülüğü ise bir ertelenmiş vergi borcunu oluşturmaktadır. İşletme bu varlığın defter değerini geri kazandıkça vergilendirilebilir geçici fark tersine dönmekte ve vergiye tabi kâr ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, işletmeden vergi ödemeleri şeklinde ekonomik fayda çıkışı olmaktadır⁶². Ertelenmiş vergi borcu sonucu işletme için fiilen bir yükümlülük doğmamaktadır. Ertelenen vergi borcu nedeniyle bir ekonomik fayda çıkışı olması için işletmenin kâr elde etmesi gerekmektedir.

Ertelenmiş vergi borçlarının oluşmasında işletmelerin uyguladıkları muhasebe politikaları ve değerlendirme farkları dışındaki hukuk kuralları etkili olmaktadır.

---

⁶¹ TMS 12, p. 5.

⁶² TMS 12, p. 16.

1.3.1.1.1. Muhasebe Politikalarının Etkileri

Muhasebe politikalarının etkileri en belirgin şekilde muhasebe standartları ve vergi mevzuatı arasındaki değerlendirme farklılıkları söz konusu olduğunda ortaya çıkmaktadır. Bu değerlendirme farklılıklarının çoğu gerçeğe uygun değerlendirilmeden kaynaklanmakla birlikte aşağıdaki durumlarda da ortaya çıkabilmektedir⁶³:

- a) İşletme birleşmelerinde şerefiye oluşması durumunda,
- b) Bir varlık veya borcun ilk muhasebeleştirilmesindeki vergiye esas değerinin başlangıç defter değerinden farklı olması durumunda, örneğin işletmenin bu varlıkla ilgili olarak vergiye tabi olmayan devlet teşviklerinden yararlanması durumunda,
- c) Varlıkların yeniden değerlendirildiği ancak, vergisel açıdan buna eşit bir değerlemenin yapılmadığı bir durumda,
- d) Bağlı ortaklıkların, şubelerin, iştiraklerin ve iş ortaklıklarındaki yatırımların defter değerlerinin bunların vergiye esas değerlerinden farklı olması durumlarında ertelenmiş vergi borcunun muhasebeleştirilmesini gerektiren bir geçici fark oluşmaktadır.
- e) Bir işletme birleşmesinde edinilen belirlenebilir varlıklar ve üstlenilen borçlar gerçeğe uygun değerleri üzerinden muhasebeleştirilmektedir. Bununla birlikte varlık ya da borcun vergiye esas değeri orijinal tutarı ile aynı kalmakta, vergisel açıdan herhangi bir düzeltme yapılmamaktadır. Bu durumda da ertelenmiş vergi borcunun muhasebeleştirilmesini gerektiren bir geçici fark oluşmaktadır.

Muhasebe standartları ve vergi mevzuatı arasında gelir ve giderlerin tanınma dönemlerinin farklı olmasından kaynaklanan ertelenmiş vergi borcu doğuran vergiye tabi zamanlama farklarına aşağıdaki örnekler⁶⁴ verilebilir:

---

⁶³ TMS 12, p. 18.

⁶⁴ TMS 12, p. 17.

(a) Faiz gelirleri muhasebe kârının tespitinde faiz işleyen zaman esasına göre belirlenebilirken, vergi mevzuatına göre nakit tahsil edilebilir (ödenebilir duruma gelmiş) faiz tutarları gelir yazılabilmektedir. Bilançoya yansıtılmış ancak tahsil edilmemiş bu tür faiz alacaklarının vergiye esas değeri sıfır olmaktadır; çünkü bu gelirler nakit olarak tahsil edilmedikleri için vergiye tabi geliri etkilememektedir.

(b) Muhasebe kârının (zararının) tespitinde dikkate alınan amortisman, vergiye tabi kârın (mali zararın) tespitinde dikkate alınan amortismandan farklı olabilmektedir. Bir varlığın defter değeri ile o varlığın vergiye esas değeri- ki varlığın orijinal maliyetinden o varlıkla ilgili olarak vergi mevzuatının içinde bulunulan dönemin ve önceki dönemlerin vergiye tabi kârları tespit edilirken izin verdiği bütün indirimler düşüldükten sonra kalan tutardır- arasındaki fark geçici fark olmaktadır. Vergi açısından hızlandırılmış amortisman uygulanması halinde ertelenmiş vergi borcu doğuran vergiye tabi bir geçici fark ortaya çıkmaktadır.

(c) Geliştirme giderleri ticari muhasebe açısından aktifleştirilip, muhasebe kârının hesabında gelecek dönemler boyunca amortismanına tabi tutulabilmekte, vergiye tabi kârın tespitinde ise oluştuğu dönemde gider yazılabilmektedir. Bu tür geliştirme giderlerinin vergiye esas değeri, bu giderler vergiye tabi kârın tespitinde dikkate alınmış oldukları için sıfır kabul edilmektedir. Geliştirme giderlerinin defter değeri ile sıfır olan vergiye esas değeri arasındaki fark geçici farkı oluşturmaktadır.

Bu örneklerin yanı sıra; stok değerlendirme yöntemlerinden İlk Giren İlk Çıkar ve Ağırlıklı Ortalama Maliyet yöntemleri sonucunda, menkul kıymetlerin değerlemesi sırasında değer artış kazancının çıkması sonucunda, faiz getiren menkul kıymetlerin itfasında muhasebe standartlarına göre etkin faiz oranı yöntemi uygulanması sonucunda da geçici fark doğmakta; bu durum da ertelenmiş vergi borcuna neden olmaktadır.

1.3.1.1.2. Değerleme Farkları Dışındaki Hukuk Kurallarının Etkileri

Değerleme farkları dışındaki hukuk kurallarının etkisine Vergi Usul Kanununun 328. ve 329. maddelerinde düzenlenen yenileme fonu müessesesi örnek olarak verilebilir. VUK 328. maddesine göre, satılan iktisadi kıymetten kâr elde edilmişse yasa hükmünde belirtilen şartların yerine getirilmesi halinde söz konusu kârın satışın gerçekleştiği tarihten itibaren üçüncü yılın sonuna kadar pasifte geçici bir hesapta tutulması durumunda vergilendirilmemektedir. Bu vergi erteleme uygulaması, zamanlamadan kaynaklandığı için vergiye tabi geçici fark oluşturarak ertelenmiş vergi borcunun muhasebeleştirilmesini gerektirmektedir.

1.3.1.2. Tecil ve Terkin

Tecil müessesesi, vergi borcunu ortadan kaldıran bir neden olmayıp hafifleten bir neden olarak kabul edilebilmektedir. Tecil kararı, zamanında borcunu ödeyememiş ve hacze gidilmesi halinde nakit sıkıntısı nedeniyle çok zor durumda kalabilecek bir vergi borçlusunu hakkında verilebilmektedir. Vergi idaresine böyle bir borçlu hakkında teminat göstermesi şartıyla 2 yıla kadar borcunu erteleme yetkisi verilmiştir (AATUHK, md. 48). Mükellef, borcunu tecil süresinin sonunda tecil faizi ile birlikte ödemek durumundadır⁶⁵.

Terkin, vergi borçluluğunu sona erdiren nedenlerden biridir⁶⁶. Kelime olarak “silme” anlamına gelen terkin, vergi hukukunda tahakkuk etmiş veya tahsil edilmiş bir vergi alacağının ortadan kalkmasını ifade etmektedir. Terkinin mümkün olması durumunda tahakkuk eden vergi alacağı silinmekte, tahsil edilen vergi ise mükellefe iade edilmektedir⁶⁷. Terkin niteliklerine göre ve düzenlendiği kanunlara göre sınıflandırılabilir. Nitelikleri bakımından, doğal afetler sebebiyle terkin, tahsil

---

⁶⁵ Bilici, **a.g.e.**, s. 103-104.

⁶⁶ Muallâ Öncel, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan, **Vergi Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 21 Nisan 2006 Tarihli Değişiklikleri İşlenmiş 13.bs., Turhan Kitabevi, Ankara, Mayıs 2006, s. 149.

⁶⁷ Bilici, **a.g.e.**, s. 102.

imkansızlığı sebebiyle terkin ve tahakkuktan vazgeçme şeklinde sınıflandırılırken; düzenlendiği kanunlara göre de, Vergi Usul Kanununa göre terkin, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre terkin ve özel kanunlara göre terkin şeklinde sınıflandırılabilir⁶⁸.

Yükümlü aleyhine doğmuş olan vergi hatalarının düzeltilmesi halinde vergi henüz tahakkuk etmemişse hatalı işlem düzeltilmekte; tahakkuk etmiş vergiler ise terkin edilmektedir. Vergi aynı zamanda tahsil edilmiş ise terkin edilen vergi, yükümlüye red ve iade edilmektedir⁶⁹.

1.3.2. Kazançların Vergilendirilmesinde Vergi Borcunun Önceden Yerine Getirilmesi

İndirilebilir geçici farklar, gelecek dönemlere devreden kullanılmamış mali zarar ve gelecek dönemlere devreden kullanılmamış vergi avantajları sonucu oluşan ertelenmiş vergi varlığı ile vergi düzenlemelerinde yer alan peşin ödenmiş vergi ve vergi stopajı kavramları, kazançların vergilendirilmesinde vergi borcunun önceden yerine getirilmesine neden olmaktadır.

1.3.2.1. Ertelenmiş Vergi Varlığı

Ertelenmiş vergi varlıkları, indirilebilir geçici farklar ve kullanılmamış mali zararlar ile kullanılmamış vergi avantajlarının sonraki dönemlere taşınması sebebiyle gelecek dönemlerde geri kazanılacak olan gelir vergisi tutarlarını ifade etmektedir⁷⁰.

Bir borcun muhasebeleştirilmesi bu borcun defter değeri tutarında bir ekonomik fayda içeren kaynakların gelecek dönemlerde işletmeden çıkacağını ve borcun böylece kapatılacağını göstermektedir. Kaynaklar işletmeden çıkarken,

---

⁶⁸ Oktar, **a.g.e.**, s. 157.

⁶⁹ Öncel, **a.g.e.**, s. 150.

⁷⁰ TMS-12, p. 5.

bunların tutarlarının tamamı veya bir kısmı borcun muhasebeleştirildiği dönemden sonra gelen, çıkışların olduğu dönemlerin vergiye tabi kârının tespitinde gider olarak indirilebilmektedir. Böyle durumlarda, bir borcun defter değeri ile vergiye esas değeri arasında geçici bir fark doğmaktadır. Buna bağlı olarak da, ileriki dönemlerde bu farka ilişkin borç tutarının vergiye tabi kârın tespitinde gider olarak indirilmesine izin verildiğinde geri kazanılacak vergileri ifade eden bir ertelenmiş vergi varlığı oluşmaktadır. Benzer şekilde eğer bir varlığın defter değeri vergiye esas değerinden daha az ise, aradaki fark ilerideki dönemlerde geri kazanılacak vergileri belirten ertelenmiş vergi varlığının doğmasına neden olmaktadır⁷¹.

Ertelenmiş vergi varlığının oluşmasında işletmelerin uyguladıkları muhasebe politikaları ve devlet yardımı ve teşvikleri etkili olmaktadır.

1.3.2.1.1. Muhasebe Politikalarının Etkileri

Muhasebe politikalarının etkileri en belirgin şekilde muhasebe standartları ve vergi mevzuatı arasındaki değerlendirme farklılıkları söz konusu olduğunda ortaya çıkmaktadır.

Ertelenmiş vergi varlığı doğuran indirilebilir geçici farklara aşağıdaki örnekler⁷² verilebilir:

(a) Emeklilik tazminatlarının maliyeti çalışanların hizmet verdikleri sürece muhasebe kârının hesabında gider olarak dikkate alınabilir, ancak vergisel açıdan ya bir fona yatırıldığında ya da emeklilik halinde çalışana ödendiğinde gider yazılabilmesi mümkün olabilmektedir. Bu durumda borcun defter değeri ile genellikle sıfır olan vergiye esas değeri arasında bir indirilebilir geçici fark ortaya çıkmaktadır. Bu indirilebilir geçici fark da, gelecek dönemlerde emeklilik fonlarına ya da emeklilere doğrudan ödeme yapıldığında vergiye tabi kârdan indirilmek

---

⁷¹ TMS 12, p.25.

⁷² TMS 12, p. 26.

suretiyle bir ekonomik fayda olarak geri dönecek olan bir ertelenmiş vergi varlığı oluşmasına yol açmaktadır.

(b) Araştırma giderleri muhasebeleştirildikleri dönemin muhasebe kârının hesabında gider olarak dikkate alınabilmekte; ancak vergiye esas kârın (mali zararın) tespitinde daha sonraki bir dönemde gider olarak indirilmeleri söz konusu olabilmektedir. Araştırma giderlerinin vergi mevzuatının gelecek dönemlerde gider olarak yazılmasına izin verdiği tutar olan vergiye esas değeri ile sıfır olan defter değeri arasındaki fark, ertelenmiş vergi varlığı doğuran bir indirilebilir geçici farkı oluşturmaktadır.

(c) Bir işletme birleşmesinin maliyeti, edinilen belirlenebilir varlıklar ve üstlenilen borçların elde etme tarihindeki net gerçeğe uygun değerlerinden muhasebeleştirilmeleri suretiyle bunlara dağıtılmaktadır. Elde etme tarihinde üstlenilen bir borçla ilgili maliyet, eğer vergi mevzuatı açısından sonraki bir döneme kadar gider olarak indirilememekteyse, ertelenmiş vergi varlığı yaratan bir indirilebilir geçici fark oluşmaktadır. Edinilen bir belirlenebilir varlığın gerçeğe uygun değeri o varlığın vergiye esas olan değerinden daha az olması durumunda da ertelenmiş vergi varlığı oluşmaktadır. Her iki durumda da oluşan ertelenmiş vergi varlığı şerefiyenin tutarını etkilememektedir.

(d) Bazı varlıklar gerçeğe uygun değerleri ile gösterilebilmekte ya da bunlar için yeniden değerlendirilebilmekte ancak vergisel açıdan buna eşit bir düzeltme yapılamamış olabilmektedir. Bir varlığın vergiye esas değerinin o varlığın defter değerini aştığı bu gibi durumlarda indirilebilir geçici fark ortaya çıkmaktadır.

Bu örneklerin yanı sıra; varlıklara ve borçlara ilişkin karşılık giderleri de (Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılık Giderleri, Stok Değer Düşüklüğü Karşılık Giderleri, Borç Karşılıkları) indirilebilir geçici farklara neden olarak ertelenmiş vergi varlığının muhasebeleştirilmesini gerektirmektedir. Söz konusu karşılık tutarları, vergi yasaları açısından bunlara ait koşulların sağlanması durumunda kanunen kabul edilebilir gider, sağlanmaması durumunda ise kanunen kabul edilmeyen gider

niteliğinde olmaktadır. İlk durumda muhasebe standartları ile vergi kuralları arasında herhangi bir fark ortaya çıkmamaktayken, ikinci durumda sürekli fark meydana gelmektedir. Geçici fark ise ancak muhasebenin dönemsellik ilkesi gereği karşılık ayırmayı gerektirecek olayın gerçekleşmesi dönemi ile vergi yasalarının belirlediği koşulların bir başka dönemde sağlanması durumunda oluşmaktadır⁷³.

1.3.2.1.2. Devlet Yardımı ve Teşviklerin Etkileri

Devletin işletmelere ekonomik kalkınma doğrultusunda uyguladığı bir takım yardım, teşvik, istisna ve muafiyetler vardır. TMS 20'de⁷⁴; devlet yardımı, “*Belirli koşulları yerine getiren bir işletme veya işletmeler grubuna bir ekonomik fayda sağlamak üzere devlet tarafından yapılan faaliyetler*” olarak; devlet teşvikleri, “*İşletmenin faaliyet konuları ile ilgili belirli koşulların geçmişte veya gelecekte yerine getirilmesi karşılığında işletmeye kaynak transferi şeklindeki devlet yardımları*” olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde yatırım teşviki söz konusu olmakta, yatırım indirimi kapsamında daha az vergi ödenmektedir.

Yatırım indirimi, kanunda belirlenen yerde ve belirlenen şartlarda yapılan yatırım harcamalarının belli oranının vergi matrahından düşülmesi suretiyle, söz konusu indirim nedeniyle ödenmeyecek olan vergi tutarı kadar yatırımcıya finansman sağlayan bir teşvik müessesesidir. Yatırım indirimi uygulaması 5479 sayılı Kanunun 2. maddesiyle 1.1.2006 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla vergi kanunlarımızda yatırımı teşvik amaçlı bir düzenleme kaldırılmış bulunmaktadır. 5479 sayılı kanunla GVK'ya eklenen geçici 69. madde hükmüyle, kanunun yayın tarihinden önce başlanmış ancak henüz tamamlanmamış yatırımlara ilişkin yatırım indirimi istisnası geçiş dönemi uygulaması düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca geçiş dönemi 2008 yılı itibarıyla tamamlanmakta bu

---

⁷³ Yıldız Ayanoğlu, “12 No’lu Uluslararası Muhasebe Standardı Kurumlar (Gelir) Vergisinin Muhasebesi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, **MÖDAV Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, Haziran 2002, s. 36.

⁷⁴ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulundan: “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması (TMS 20) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 8”, 1.11.2005 tarih ve 25983 sayılı Resmi Gazete.

dönemden sonra, önceki dönemlerde yararlanılamayan yatırım indirimi haklarından yararlanılamamaktadır⁷⁵. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin 193 sayılı GVK'nın geçici 69. maddesinde yer alan "...sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait..." ibaresinin Anayasa'ya aykırılığı gerekçesiyle iptaline ilişkin kararı 8 Ocak 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu durumda; yatırım indiriminde yıl sınırlaması, iptal kararının yayın tarihi itibarıyla kaldırılmış bulunmaktadır.

Ülkemizde KVK'da düzenlenen "Ar-Ge İndirimi" ve "Geçmiş Yıl Mali Zararları Mahsubu" uygulamaları da ertelenmiş vergi varlığı oluşturan devlet yardımı ve teşviklerin etkilerine örnek olarak verilebilir.

KVK'nın 10. maddesinin 1-a bendinde mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 100'ü (5476 sayılı Kanun ile 28.2.2008 tarihinde kabul edilen oran) oranında hesaplanacak "Ar-Ge İndirimi"nin beyanname üzerinde indirim konusu yapılacağı hükme bağlanmıştır. Böylece, gider kaydedilen araştırma ve geliştirme harcamalarının % 100'ü kadar ilave bir indirimin beyan edilen gelir veya kazançtan indirilerek, işletmelere bu tutara isabet eden gelir veya kurumlar vergisi kadar bir avantaj sağlanmaktadır. Cari dönemde matrahın yetersiz olması nedeniyle uygulanamayan indirim tutarının daha sonraki dönemlerde indirim konusu yapılması mümkün hale gelmiştir. KVK'nın 10. maddesinde yer alan diğer indirimlerin sadece ilgili yıl kazancından indirimi mümkün bulunmaktayken Ar-Ge indirimi bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır⁷⁶.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 9. maddesinde kurumlar vergisi beyannamesinde her yıla ilişkin tutarlar ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararların indirim konusu yapacağı hükme bağlanmıştır. Örneğin, bir kurum 2007 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan zararı, 2008, 2009, 2010, 2011 ve en son 2012 yılı kârından mahsup edebilmekte, bu süre içinde indirilemeyen 2007 yılı zararı, 2013 ve takip

---

⁷⁵ Küçük, a.g.e., s. 134-135.

⁷⁶ A.e., s. 63-64.

eden yıllarda mahsup konusu yapılamamaktadır. Zarar mahsubunda mali zarar, mali kârdan mahsup edilmektedir⁷⁷.

Kullanılmamış geçmiş yıl mali zararları ve vergi avantajları için ilerideki dönemde bunların mahsup edilmesine yeterli olacak tutarda vergilendirilebilir gelir elde edileceğinin muhtemel olması halinde ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmektedir⁷⁸.

Geçmiş yıl mali zararları ve vergi avantajlarının ileriye taşınması nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmesinin koşulları indirilebilir geçici farklar nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmesinin koşulları ile aynı olmaktadır. Ancak, işletmenin mali zararının olması ilerideki dönemde yeterli vergilendirilebilir gelirin olmayabileceğinin de güçlü bir işaretidir. Bu nedenle; işletmenin mali zararları olan bir geçmişi varsa, kullanılmamış mali zararı veya vergi avantajı nedeniyle muhasebeleştirebileceği ertelenmiş vergi varlığının tutarı, yeterli miktarda vergilendirilebilir geçici farklarının veya diğer geçerli güçlü karinelerin bulunması kaydıyla, işletmenin bu zarar veya avantajları mahsup edeceği varsayılan vergilendirilebilir gelirin tutarı ile sınırlı kalmaktadır⁷⁹.

1.3.2.2. Peşin Ödenmiş Vergi Kavramı

Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120. maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla tespit edilecek kurum kazançları üzerinden geçici vergi (peşin vergi) ödemekle yükümlü bulunmaktadır. Kurumlar vergisi mükelleflerinin, vergilendirme dönemleri itibarıyla geçici vergiye tabi kazançlarının belirlenmesinde, ticari kazancın tespitine ilişkin olarak Gelir Vergisi Kanununda yer alan hükümlere uymaları gerekmektedir. Bu mükellefler, aynı zamanda dönem kazançlarının

---

⁷⁷ Küçük, a.g.e., s. 58.

⁷⁸ TMS 12, p. 34.

⁷⁹ TMS 12, p. 35.

belirlenmesinde bu kanundaki hükümlerin yanı sıra, safi kurum kazancının tespitine ilişkin olarak 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan indirilecek giderler, indirilmeyecek giderler, diğer indirimler ve zarar mahsubuna ilişkin hükümleri de dikkate almak durumundadır. Öte yandan, geçici vergiye ilişkin kurum kazançlarının hesaplanmasında da dönemsellik esasına uyulacağı gibi Vergi Usul Kanununun değerlemeye ilişkin hükümlerinin de dikkate alınması gerekmektedir⁸⁰.

Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden, ilgili hesap döneminin üçer aylık dönemlerine ilişkin olarak ödenen geçici vergi mahsup edilebilecektir. Mahsup işleminin yapılabilmesi için üçer aylık dönemler itibarıyla tahakkuk ettirilmiş geçici verginin mutlak surette ödenmiş olması gerekmektedir⁸¹.

1.3.2.3. Vergi Stopajı Kavramı

Verginin, vergi sorumluları tarafından hak edişlerin nakden veya hesaben ödenmesi sırasında kesintiye tabi tutularak vergi dairesinde peşinen yatırılmasına vergi tevkifatı (kaynakta kesme veya stopaj) denmektedir. Tevkifat yoluyla verginin ödenmesinde; kendisinden vergi kesilen mükellef, vergi sorumlusu sıfatıyla mükelleften vergiyi keserek vergi dairesine ödeyen kişi, vergi dairesi olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Verginin kaynakta kesilmesi usulü öyle bir vergi tahsil usulüdür ki, ileride vergi mükellefi için tahakkuk edecek gelir vergilerine mahsuben şimdiden verginin bir kısmının tahsili yapılmaktadır. Bu nedenle bu usul bir çeşit peşin ödeme kabul edilmektedir⁸².

Vergi stopajı yapmak zorunda olan vergi sorumlularının (GVK 94.maddede belirtilen sorumlular); a) Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre birden fazla takvim yılına yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan kurumlara bu işleri ile ilgili olarak yapılan hakediş ödemeleri, b) kooperatiflere ait taşınmazların kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemeleri, c) her nevi tahvil (ipotek

---

⁸⁰ Tekin, **a.g.e.**, s. 203, 205.

⁸¹ **A.e.**, s. 212.

⁸² Şenyüz, **a.g.e.**, s. 114.

finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler dahil) ve hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler (döviz cinsinden veya dövize, altına ya da başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları kesintiye tabi tutulmamaktadır.), d) mevduat faizleri, e) katılım bankaları tarafından katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları, f) kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları, g) c bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile elde edilmesi veya elden çıkarılmasından sağlanan gelirleri nakden veya hesaben ödemeleri halinde % 15 oranında vergi kesintisi yapmaları gerekmektedir (KVK, md. 15).

İKİNCİ BÖLÜM

ERTELENMİŞ VERGİLERİN BELİRLENMESİ, RAPORLANMASI VE ÜLKEMİZDE UYGULANMA MODELLERİ

Çalışmanın bu bölümünde; ertelenmiş vergilerle ilgili literatürde yer alan yöntemler, ertelenmiş vergilerin belirlenmesi, ertelenmiş vergilerin raporlanmasına ilişkin uluslararası standartlar, ülkemizde ertelenmiş vergilerin uygulanma modelleri ele alınmıştır. Bölümün sonunda konunun öneminin vurgulanması açısından uluslararası göstergelerden örnekler verilmiştir.

2.1. ERTELENMİŞ VERGİLERE İLİŞKİN LİTERATÜRDE YER ALAN YÖNTEMLER

Yıllar boyunca, vergi ve finansal raporlama amaçları açısından gelir ve giderlerin farklı zamanlarda tanınması nedeniyle gelir vergisi giderinin uygun olarak raporlanması için çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Vergi etkili muhasebe teorilerinden en çok bilineni erteleme yöntemi ile yükümlülük yöntemleridir. Bu iki yöntemin dışında üçüncü bir yaklaşım olarak net vergi borçlar yöntemi de geliştirilmiştir. Ancak net vergi borçları yöntemi, uygulayıcılar tarafından fazla anlaşılamamış ve bu nedenle benimsenmemiştir¹. Erteleme yöntemi, 1960'lı yıllardan 1990 yılına kadar yaygın olarak uygulanmış olan, tahakkuk ve dönemsellik ilkesine dayalı ve bir bilanço oluşturmak üzere tasarlanmamış bir yöntem olarak bilinmektedir. Bununla birlikte, uygulamada erteleme yönteminin karışık olması ve bilançoda önemli bozulmalara neden olması sorun yaratmıştır. Bu durum, özellikle 1960'lı yılların sonunda ve 1970'li yıllarda işletmelerin kurumsal bilançolarının anlamsızlığından ziyade dikkatlerin daha çok performans ölçümü (kâr ölçümü) üzerinde olmasından kaynaklanmıştır².

---

¹ Barry J. Epstein, Abbas Ali Mirza, **IFRS 2006: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards**, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2006, s. 528.

² Epstein, Mirza, **a.g.e.**, s. 528.

Vergi etkili muhasebe yöntemlerinin dışında literatürde vergi borçları yöntemi de yer almaktadır. Vergi borçları yönteminde (taxes payable method), cari yılın vergi gideri normal olarak dönemin ödenecek vergi tutarına eşittir ve zamanlama farklarının etkileri finansal tablolara konulan açıklayıcı notlarda belirtilmektedir³. Vergi mevzuatı kurumlar vergisini kârın bir dağıtım unsuru olarak kabul etmektedir. Bu yaklaşımın ana nedeni kurumlar vergisinin, kurumlar vergisi matrahına ulaşma sırasında bir gider unsuru olarak kabul edilmemesinden kaynaklanmaktadır⁴.

Gelir ve kurumlar vergilerinin, kâr elde edilmesi nedeniyle işletmenin katlandığı giderlerden sayılması, bunların ilişkin oldukları gelir ve giderlerle aynı dönemde tahakkuk ettirilerek muhasebeleştirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Birçok ülkede gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesinde vergi etkili muhasebe yöntemleri (tax effect accounting methods) uygulanmaktadır⁵.

Literatürde temel olarak; “Vergi Borçları Yöntemi” ve “Vergi Etkili Muhasebe Yöntemleri” şeklinde iki başlık altında yer alan bu yöntemler çalışmanın bu kısmında ele alınmıştır.

2.1.1. Vergi Borçları Yöntemi

Bu yöntemi savunanlara göre, teşebbüslerin safi gelirleri üzerinden alınacak gelir veya kurumlar vergisi, aslında teşebbüs kârının devletle paylaşılması olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla bir dönemin faaliyet sonucuna tekabül eden gelir veya kurumlar vergisi ile ilgili olarak herhangi bir muhasebe kaydına ve bilanço ve kâr/zarar tablosunda ayrı bir hesapta göstermeye gerek bulunmamaktadır⁶.

---

³ Gökhan Cengiz Bozkurt, “Kurumlarda Gelir Üzerindeki Verginin Muhasebeleştirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, 1988, s. 24.

⁴ Sevinç, a.g.e., s. 77.

⁵ Bozkurt, a.g.e., s. 25.

⁶ Sevinç, a.g.e., s. 78.

Vergi borçları yöntemi için diğer bir gerekçe, zamanlama farklarının vergi üzerindeki etkilerinin, bunların vergilendirilebilir kârın bir bölümünü oluşturdukları dönemin vergi giderine dahil oldukları görüşüne dayanmaktadır. Ancak bu görüş, gelir ve giderlerin elde edildikleri ya da tahakkuk ettikleri zaman (paranın tahsil edildiği veya ödendiği zaman değil) dikkate alınmalarını ve ilişkin oldukları dönemin finansal tablolarına geçirilmelerini içeren gerçekleşme ilkesi ile uyum içinde olmamaktadır⁷.

Bu yöntemde cari yılın vergi gideri normal olarak dönemin ödenecek kurumlar vergisi borcuna eşit olmaktadır. Zamanlama farklarının boyutu ve vergi etkileri finansal tablolara konulan açıklayıcı notlarda belirtilmektedir⁸.

2.1.2. Vergi Etkili Muhasebe Yöntemleri

Vergi etkili muhasebe yöntemlerinde gelir veya kurumlar vergisi, o dönemin net kârının (vergi sonrası kâr) elde edilmesi için işletmenin katlandığı giderlerden sayılır ve ilişkin oldukları gelir ve giderlerle aynı dönemlerde tahakkuk ettirilerek muhasebeleştirilmektedir. Zamanlama farklarından ortaya çıkan vergi etkileri “vergi giderini” etkileyerek gelir tablosunda gösterilen bu tutar içinde ve bilançodaki “Peşin Ödenmiş Vergi Gideri” veya “Ertelenmiş Vergi Borcu” bakiyelerinde belirtilmektedir⁹.

Vergi etkili muhasebe yöntemleri kullanılarak dönemler arası vergi dağıtımı yapılmadığı sürece, adil kâr dağıtımından söz etmek mümkün görülmemektedir¹⁰.

Vergi etkili muhasebe yöntemleri aşağıdaki gibidir:

- Erteleme Yöntemi (Deferral Method)
- Yükümlülük Yöntemi (Liability Method)

---

⁷ Balamir Yeni, “Uluslararası Muhasebe Standardı 12 Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi”, **İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 10, Mart 1984, Sayı: 35, s. 68.

⁸ Sevinç, **a.g.e.**, s. 78.

⁹ Mehmet Özbirecikli, “Ertelenmiş Vergi Kavramı ve Bilanço Üzerindeki Etkileri”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, I, 2, Haziran 1999, s. 113.

¹⁰ Sevinç, **a.g.e.**, s. 79.

- Net Vergi Borçları Yöntemi (Net of Tax Payable Method)

2.1.2.1. Erteleme Yöntemi

Erteleme yöntemi gelir tablosunu öne çıkarmaktadır. Vergi gideri ertelenmiş vergi kadar düzeltilmekte, böylece vergi giderinin artması bilançoda pasif kalem (deferred charges) veya aktif kalem (deferred credits) oluşturmaktadır. Erteleme yöntemine göre bir ayarlama yapmanın esası, dönemin vergi oranı ile ertelenmiş vergi tutarının hesaplanmasıdır; bununla birlikte vergi oranlarının gelecekte değişmeyeceği varsayılmaktadır¹¹. Erteleme yönteminde amaç sadece dönem net kâr/zararını doğru belirlemektir¹².

Bu yöntemde her vergilendirilebilir hasılat veya kazanç ile her indirilebilir zarar veya giderin, gelir vergisi üzerinde teşhis edilebilir bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. Eğer bir hasılat veya kazancın muhasebe amaçlı tahakkukundan önce vergilendirilmesi ya da bir zarar veya giderin vergilendirilmeden önce muhasebe amaçlı olarak kârdan düşülmesi söz konusu ise; ortaya çıkan vergi etkisi, bu etkilerin ortadan kalkacağı dönemlere gelir vergisi gideri ile ilgili önceden ödenmiş vergi gibi (deferred charge) kaydedilmektedir. Eğer bir gider veya zarar muhasebe açısından tahakkuku yapılmadan, vergi amaçlı olarak indirilir ya da bir hasılat veya kazanç vergilendirilmeden önce tahakkuk ettirilirse, vergi gideri tutarında ortaya çıkan azalma veya istifade, zamanlama farklarının etkisinin ortadan kalkacağı dönemlere bir borç anlamında “ertelenmiş vergi borcu” (deferred credit) olarak kaydedilmektedir¹³.

Amerika Birleşik Devletleri’nde Muhasebe İlkeleri Kurulu (Accounting Principles Board-APB) tarafından 1967 yılında bu konuda “Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi” adlı bir karar (Opinion No.11) yayımlanmıştır. Bu karara göre “ertelenmiş vergi” hesabının kullanılması öngörülmektedir. Bu kararda “borç”

---

¹¹ Bilginoğlu, a.g.e., s. 12.

¹² Ayanoğlu, a.g.e., s. 29.

¹³ Bozkurt, a.g.e., s. 27.

yerine, ertelenmiş krediler (deferred credits) deyimi özellikle kullanılmaktadır. Bununla birlikte bu hesabın da firma borçları arasında gösterileceği, fakat olağan bir borç sayılamayacağı, ileride bir kısım vergi giderlerini karşılamak üzere saptanan bir “ertelenmiş vergi kredisi” olarak benimsenmesi gerekeceği belirtilmektedir¹⁴.

Erteleme yöntemi, zamanlama farklarının ortaya çıktıkları dönemin kârına olan etkisi üzerinde durmaktadır. Esas amacı da, dönemin vergi giderinin, vergi etkisine sahip kalemler ile eşleştirilmesidir¹⁵.

Bu görüşün taraftarları özellikle net kârla ilgili etkiler üzerinde dururken; ertelenmiş vergi borcunun gerçek bir borç oluşturup oluşturmadığını ve gelecek dönemlerin vergilendirilebilir bir kârının olmasının, bu yöntemi uygulamada bir önkoşul olup olmadığı tartışmasını sürdürmektedir¹⁶.

Bu yöntemde cari zamanlama farkları vergi etkilerinin ortadan kalkacakları gelecek dönemlere ertelenmekte ve bu dönemlerde dikkate alınmaktadır. Bu yönteme göre dönemin vergi gideri¹⁷;

- vergi borcu karşılığını
- diğer dönemlere devredilen veya diğer dönemlerden devralınan zamanlama farklarının vergi etkilerini kapsamaktadır.

Erteleme yöntemi, zamanlama farklarının ortaya çıktıkları dönemin kârına olan etkisi üzerinde durmaktadır. Kurumlar vergisi gideri, bu tutarı etkileyecek önceki dönemlerde farklı vergi oranları ile ertelenmiş tutarların ve sürekli farkların mevcudiyeti dışında vergi öncesi kârın bir fonksiyonunu oluşturmaktadır. Bu yöntemin esas amacı da vergi giderinin vergi etkisine sahip kalemler ile eşleşmesidir¹⁸.

---

¹⁴ A.e., s. 28.

¹⁵ A.e., s. 29.

¹⁶ A.e., s. 29.

¹⁷ Yeni, a.g.e., s. 68.

¹⁸ Sevinç, a.g.e., s. 80.

Cari dönemde ortaya çıkan zamanlama farklarının vergi etkileri cari vergi oranları kullanılarak belirlenmektedir. Önceki dönemlerde oluşan ve cari dönemde ortadan kalkan zamanlama farkları genellikle daha önceden uygulanan vergi oranları kullanılarak belirlenmektedir¹⁹. Bu nedenle erteleme yöntemi, vergi oranlarında ortaya çıkan değişimleri yansıtmamaktadır. Vergi oranlarındaki değişimlerin neden olduğu vergi kazanç ve kayıpları zamanlama farklarının ortadan kalktıkları dönemlere yayılmaktadır. Bu durum muhasebenin tahakkuk ilkesi ile çelişkilidir²⁰.

Bu yöntemde vergi ertelenmesi nedeniyle gelecekte ödenecek vergiler “ertelenmiş vergi borçları hesabı” adlı pasif bir hesapta, buna karşılık cari dönemde fazla ödenen, dolayısıyla mahsup edilecek vergiler de “ertelenmiş vergi alacakları” adlı aktif bir hesapta gösterilmektedir. Bu noktada iki husus dikkat çekmektedir. Birinci husus, ertelenmiş vergi borcu ve alacağının en çok üç dört yıl içinde kapatılması olup, ikinci husus ise gelecekte vergi oranlarında meydana gelecek değişikliklerin herhangi bir surette dikkate alınmamasıdır. Diğer bir deyişle, bu yöntemde cari zamanlama farklarının vergi etkileri, ortadan kalkacakları gelecek dönemlere ertelenmekte ve bu dönemlerde dikkate alınmaktadır. Bilançoda gösterilen “Peşin Ödenmiş Vergi Gideri” veya “Ertelenmiş Vergi Borcu” bakiyelerinin ileride elde edilecek para tahsiline ilişkin hakları veya para ödenmesine ilişkin borçları (beklenen fiili ödeme veya tahsilat tutarları) belirttikleri kabul edilmediğinden, bunlar yeni konulan vergileri ya da vergi oranlarındaki değişimleri yansıtmak üzere ayarlamaya tabi tutulmamaktadır²¹.

2.1.2.2. Yükümlülük Yöntemi

Yükümlülük yöntemi bilançoya dayanmaktadır. Diğer bir deyişle, işletmenin alacak ve borçlarının doğru bir şekilde gösterilmesi yöntemin temel unsurunu oluşturmaktadır. Ertelenmiş vergi, ya ileride ödenecek vergiye ilişkin bir borç veya peşin ödenmiş vergi nedeni ile varlık kalemini oluşturmaktadır. Ancak maliyeye

---

¹⁹ Yeni, a.g.e., s. 68.

²⁰ Sevinç, a.g.e., s. 80.

²¹ A.e., s. 80-81.

karşı alacak ve borcun tutarı, gelecekteki vergi oranına bağlıdır; çünkü gelecek dönemlerdeki vergi oranının kestirilmesi gerekmekte ve gelir tablosunda saptanan vergi gideri yer almaktadır²².

Bu yöntem aşağıdaki durumların ortaya çıkması halinde, ertelenmiş vergileri “yükümlülük” olarak tanımlamaktadır²³:

- vergilenmeden önce finansal tablolarda, tahakkuku yapılan gelirlerin bulunması,
- vergi amaçlı olarak matraha dahil edilen bir giderin, finansal tablolarda daha sonraki bir dönemde tahakkuk ettirilmesi

Yine bu yöntem, önceden ödenmiş vergiler kapsamında ortaya çıkan ertelenmiş vergilerin “varlık” olarak tanımlanmasını, aşağıdaki kalemlerin varlığı neticesinde öngörmektedir:

- finansal tablolara dahil edilmeden önce vergilenen gelirler
- vergi amaçlı indirimden önceki bir dönemde finansal tablolarda yer alan giderler

Yükümlülük yöntemi vergi dağıtımına, (vergi matrahı ile muhasebe kârı arasındaki sürekli farklardan arınmış) vergi öncesi muhasebe kârının fonksiyonu olan vergi gideri tahakkuku gözüyle bakmaktadır. Ancak vergi öncesi muhasebe kârını oluşturan kalemler farklı vergi oranları ile vergilenebilmektedir. Dönemin vergi gideri ile ödenecek vergi tutarı arasındaki fark, ya gelecek dönemlerde ödenecek bir borç ya da önceden ödenmiş vergilerden doğan bir varlık şeklinde ortaya çıkmaktadır. Gelecek dönemlerle ilgili vergi yükümlülüğünün tahmini tutarı ile önceden ödenmiş vergiler, zamanlama farklarının ortadan kalkacağı dönemlerde geçerli olması beklenen vergi oranları ile hesaplanmaktadır²⁴.

---

²² Bilginoğlu, a.g.e., s. 12.

²³ Bozkurt, a.g.e., s. 26.

²⁴ A.e., s. 27.

Bu yöntemde yapılan hesaplamalar geçici olarak yapılmakta ve gelecek dönemlerde vergi oranlarında bir değişiklik olması veya yeni vergi yükümlülüklerinin ortaya çıkması durumunda, ayarlamalara tabi tutulmaktadır²⁵.

Yükümlülük yönteminde, zamanlama farkları nedeniyle ileride gerçekleşmesi beklenen vergiler, gelecekte fiilen ödenmesi gereken vergi borcunu temsil etmek üzere “yükümlülük” olarak, peşin ödenmiş olmalarını içeren avans niteliğindeki ödemeleri temsil etmek üzere ise “varlık” olarak belirlenmekte ve gösterilmektedir. Bu nedenle peşin ödenmiş vergi gideri ve ertelenmiş vergi gideri borcu bakiyeleri ileride fiilen söz konusu olacak tutarları temsil edebilmeleri için vergi oranlarındaki değişikliği içerecek (veya yeni konulan vergileri kapsayacak) şekilde ayarlamalara tabi tutulmaktadır. Doğal olarak, bu ayarlama, dönem vergi öncesi kâr ve zararından tahsis suretiyle yapılmaktadır. Gelecekte oluşabileceği beklenen vergi oranlarındaki değişiklikler dikkate alınarak zamanlama farklarının vergi etkilerini ayarlamaya tabi tutmak mümkündür. Yükümlülük yöntemi büyük ölçüde erteleme yöntemine benzemesine rağmen, bu özelliğiyle erteleme yönteminden ayrılmaktadır²⁶.

Yükümlülük yönteminde, cari dönemde ortaya çıkan ve ortadan kalkan zamanlama farklarının vergi etkileri ve peşin ödenmiş vergi gideri ile ertelenmiş vergi borçları bakiyelerinin tabi tutuldukları ayarlamalar başka bir oranın uygulanmasının daha yerinde olacağını düşünülmemesi halinde, diğer bir deyişle vergi oranlarında gelecek dönemlerde uygulanabileceği belirtilen bir değişikliğin açıklanmaması durumunda, cari vergi oranına göre saptanmaktadır²⁷.

Yükümlülük yöntemi ile erteleme yönteminin eksikliği telafi edilmekte ve vergi oranlarındaki değişiklikler muhasebeye yansıtılmaktadır. Bu şekilde vergi istifade ve kayıpları ortaya çıktığı dönemlerde muhasebeye intikal ettirilerek muhasebenin dönemsellik ilkesine uygun olarak hareket edilmektedir²⁸.

---

²⁵ A.e.

²⁶ Sevinç, a.g.e., s. 85.

²⁷ A.e., s. 86.

²⁸ A.e., s. 86.

Yükümlülük yönteminde, mevcut geçici farkların ileride gerçekleşmesi beklenen vergi etkisi fiilen ödenecek vergi borcunu arttırması “ yükümlülük” olarak veya peşin ödenmiş olmaları nedeniyle vergi borcunu azaltması “avans–alacak” olarak nitelendirilmektedir. Bu sebeple bilançoda yer alan ve yürürlükteki vergi oranlarına göre hesaplanmış olan ertelenen vergi borç ve alacakları, vergi oranlarındaki (veya yasalarındaki) değişmelere göre düzeltilmektedir. Bu yöntemde, dönemin vergi gideri karşılığı tutarı aşağıdaki üç unsurdan oluşmaktadır²⁹:

- dönem kârı vergi ve yasal yükümlülükler karşılığı,
- diğer dönemlere ertelenen ve diğer dönemlerden gelen geçici farkların ertelenen vergi etkileri,
- vergi oranlarındaki değişmeler veya yeni vergilerin konulması (yürürlükten kaldırılması) nedeniyle ertelenen vergi borç ve alacaklarının düzeltilmesinden kaynaklanan farklar

Erteleme yönteminde ise dönemin vergi karşılığı tutarı, yükümlülük yöntemindeki vergi karşılığı hesabına ait ilk iki unsuru içermektedir³⁰.

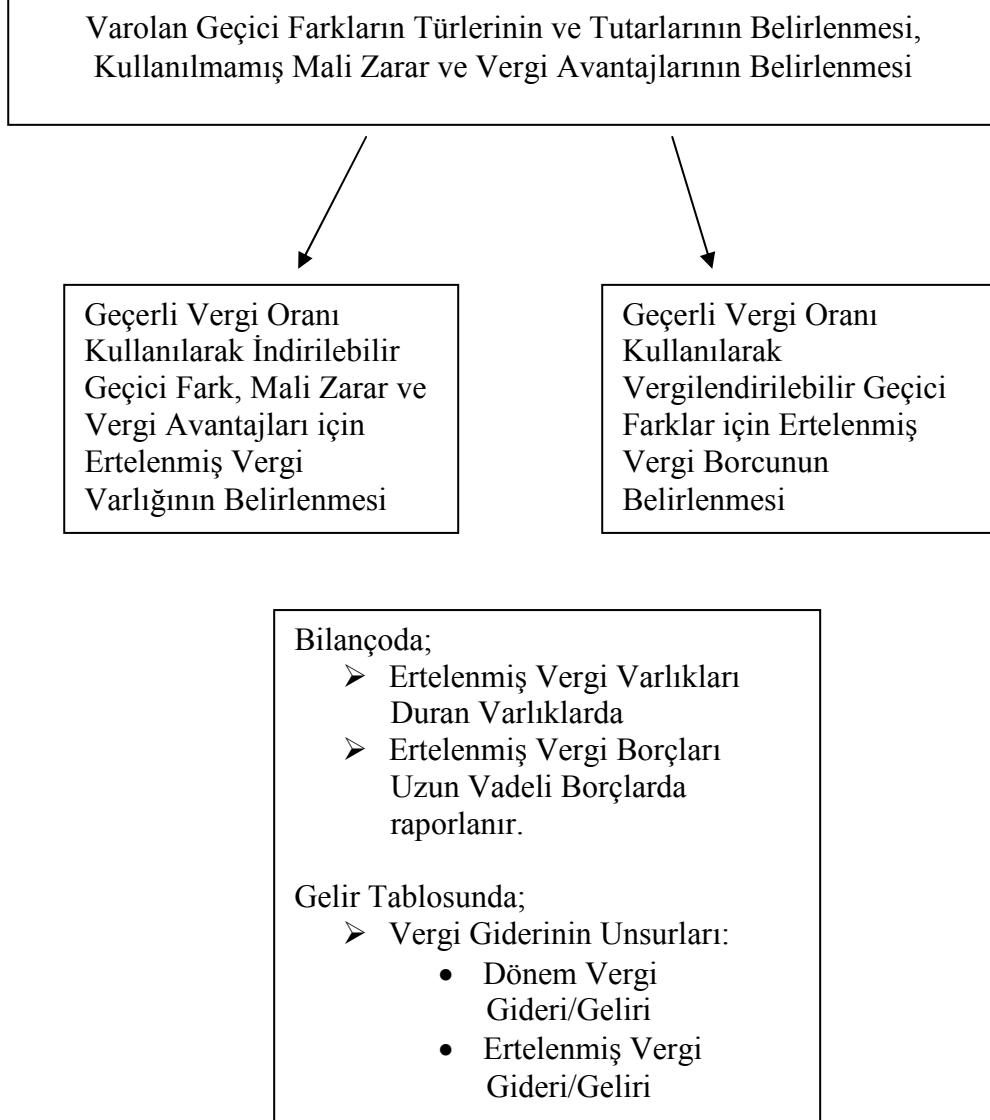
Yükümlülük yönteminin uygulanmasına ilişkin akış diyagramı Şekil-1’de sunulmuştur.

---

²⁹ Ayanoglu, a.g.e., s. 29.

³⁰ A.e.

Şekil -1: Yükümlülük Yönteminin Uygulanmasına İlişkin Akış Diyagramı

Kaynak: Donald Kieso, Jerry Weygandt, Terry Warfield, **Intermediate Accounting**, 12.bs., Volume 2, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2007, s. 989.

2.1.2.3. Net Vergi Borçları Yöntemi

Net vergi borçları yöntemi, diğer yöntemler içinde ilk geliştirilen yöntem olmasına rağmen diğer iki yöntemin geliştirilmesi ile uygulanabilirliğini yitirmiştir³¹. Bu yöntemin savunucuları, bir ekonomik malın değerini, kullanım değeri ve vergiden

³¹ Sevinç, a.g.e., s. 90.

düşülmesine bağlamaktadır. Mallar vergi etkilerine göre sıralanabilmekte ve düzeltme yapılabilmektedir. Gelir tablosunda gerçekten ödenen vergi gideri gösterilmektedir³².

Net vergi borçları yöntemi bilanço aktif ve pasif kalemlerinin değerlemesinde, vergilendirilme ve vergiden düşülebilirlik nispetlerinin de rol oynadığı fikrine dayanmaktadır. Örnek olarak amortisman tabi bir varlık ele alındığında; vergi amaçlı olarak düşülen amortisman tutarının, ilgili varlığın değerini azalttığı ileri sürülebilmektedir. Bu düşünce, varlığın ileriki dönemlerde vergiden indirilebilecek amortisman tutarının şimdiden tüketilmesi anlamına gelmektedir. Özellikle vergi amaçlı olarak hızlandırılmış amortisman yöntemlerinin uygulanmasında konu daha da önem kazanmaktadır. Bu durumda, muhasebe amaçlı amortisman yöntemi ile vergi amaçlı amortisman yöntemine göre hesaplanan dönemin amortisman tutarları arasındaki farkın vergi etkisi (zamanlama farkının etkisi), diğer yöntemlerdeki gibi ertelenmiş vergi hesabında takip edilmek yerine, direkt olarak ilgili kalemin defter değerinden düşülecek ilave bir amortisman tutarı olarak finansal amaçlı tablolara geçirilmektedir. Gelir tablosunda ise söz konusu zamanlama farkının vergi etkisi, diğer yöntemlerdeki gibi vergi giderinin bir parçasını oluşturmak yerine, bu defa dönemin amortisman giderlerine eklenen bir tutar olarak gösterilmektedir³³.

Net vergi borçları yönteminde, bir gelir veya gider kaleminin tahakkuk dönemleri vergi ve muhasebe amaçlı olarak farklılaşmaktaysa, ortaya çıkan vergi etkisi, ilgili gelir veya gider kalemi ve ilgili varlık veya borç hesabı için, mutlaka bir ayarlama yapmayı gerektirmektedir. Bu ayarlamaların direkt olarak uygulanması, bunların vergi dışı net değerleri üzerinden yansıtılması şeklinde olmaktadır. Bazı durumlarda bu ayarlamalar kontra hesaplar kullanılarak yapılmaktadır³⁴.

---

³² Bilginoğlu, **a.g.e.**, s. 12.

³³ Bozkurt, **a.g.e.**, s. 29-30

³⁴ **A.e.**, s. 30.

Bu yöntemin en yaygın kullanımı, şirket satın alma uygulamasında elde edilen varlık ve borçların raporlanmasında bir değerlendirme tekniği şeklinde olmuştur³⁵.

2.2. ERTELENMİŞ VERGİLERİN BELİRLENMESİ

Ertelenmiş vergilerin belirlenmesinin temel felsefesini, bir faaliyet döneminde meydana gelen finansal olaylara ilişkin vergi sonuçlarının o faaliyet dönemi için gelir vergisi giderinde muhasebeleştirilmesi oluşturmaktadır. Muhasebe kârı ve vergi matrahı arasında oluşan geçici farklar çalışmanın daha önceki bölümünde açıklanmıştı. Bu geçici farklar; bir işletmenin varlık ve borçlarının defter değerleri, vergi otoritesi için hazırlanan bilançodaki değerlerden farklılaşması sonucu oluşmaktadır³⁶.

Bilanço tarihinde, bir işletmenin varlık ve borçlarının defter değerleri ile vergiye esas değerlerinin karşılaştırılması var olan geçici farkları ortaya çıkarmakta ve sonrasında gerekli ayarlamalar yapılarak ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu hesaplanmaktadır. Ertelenmiş vergi ayarlamaları kavramı, varlık ve borçların işletmeye giriş ve işletmeden çıkışları yansıtması gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Ertelenmiş vergi bakiyeleri gelecekteki bu tür akışlarla ilgili olup cari yılın vergisinden ziyade geleceğe ertelenmektedir³⁷.

Ertelenmiş vergi borç ve alacakları, yürürlükte olan veya bilanço tarihi itibarıyla yürürlüğe giren vergi oranları üzerinden hesaplanmaktadır. Mali kârın artan veya azalan oranlı vergilendirildiği durumlarda, ertelenen vergi borç ve alacakları, geçici farkların ortadan kalkmasının beklendiği dönemlerde mali kâra (mali zarara) uygulanması beklenen ortalama vergi oranları kullanılarak hesaplanmaktadır³⁸.

---

³⁵ Epstein, Mirza, **a.g.e.**, s. 528.

³⁶ Keith Alfredson, Ken Leo, Ruth Picker, Paul Pacter, Jennie Radford, Victoria Wise, **Applying International Financial Reporting Standards**, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, Australia, 2007, s. 303.

³⁷ **A.e.**, s. 303.

³⁸ Barış Sipahi, "Muhasebe Uyumlaştırma Çabaları İçerisinde Ertelenmiş Vergi", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Haziran 2004, s. 120.

Ertelenmiş vergi hesaplanırken aşağıdaki işlemlerin takip edilmesi gerekmektedir³⁹:

- 1) Bilançodaki unsurların kayıtlı değerleri (defter değerleri) ve vergiye esas değerleri belirlenir.
- 2) Bilançodaki unsurların cari dönemin sonunda tanınan gelecekteki vergi sonuçlarına ilişkin vergilendirilebilir ve indirilebilir geçici farkları belirlenir.
- 3) Herhangi bir ilgili muhasebeleştirme istisnası ve mahsup etme işlemi dikkate alındıktan sonra bu geçici farklardan doğan ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu hesaplanır ve muhasebeleştirilir.
- 4) Faaliyet dönemi boyunca ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcundaki yeni hareketler kâr/zarar kapsamında ertelenmiş vergi gideri/geliri şeklinde muhasebeleştirilir. Bu durum, herhangi bir muhasebe standardının direkt olarak özkaynaklarda veya bir işletme birleşmesinin unsuru olarak muhasebeleştirilmesini gerektirmediğinde geçerli olacaktır.

İlk üç işlem çalışma kağıtlarında yapılırken, son işlem ayarlama kayıtlarının yapılmasını gerektirmektedir⁴⁰.

Net geçici farklar, aktif farkları toplamı ile pasif farkları toplamı arasındaki farktır. Diğer bir ifade ile;

(+) Aktif Farkları Toplamı

(-) Pasif Farkları Toplamı

(=) Net Geçici Farklar

Aktif farkları toplamının pasif farkları toplamını aşması halinde ertelenen vergi borcu oluşmaktadır. Çünkü cari dönemde vergi avantajı elde etmek için gelecek dönemlere ertelenebilecek indirimlerden cari dönemde yararlanılmakta ve bu nedenle sonraki dönemlere, finansal tablolarda raporlanan kâr açısından, bir vergi

³⁹ Alfredson, Leo, Picker, Pacter, Radford, Wise, **a.g.e.**, s. 303.

⁴⁰ **A.e.**, s. 303.

borcu devretmektedir⁴¹. Diğer bir ifadeyle; ertelenmiş vergi borcu, vergiye tabi geçici farklar sebebiyle takip eden dönemlerde ödenecek vergi tutarıdır. Vergiye tabi geçici farklar vergi matrahına geçişte muhasebe kârından düşülen tutarları ifade etmektedir. Ertelenmiş vergi borcu vergiye tabi geçici farklara vergi oranının uygulanması suretiyle bulunmaktadır⁴².

Pasif farkları toplamının aktif farkları toplamından fazla olması halinde ise ertelenen vergi alacağı söz konusu olmaktadır⁴³. Ertelenmiş vergi alacağı olarak ifade edilen tutar; mali zarar, sonraki dönemlere taşınan vergi avantajları ile indirilebilir geçici farklardan oluşan toplamın, vergi oranı ile ilişkilendirilmesi suretiyle bulunmaktadır. İndirilebilir geçici farklar vergi matrahına geçişte muhasebe kârına eklenen tutarları ifade etmektedir⁴⁴.

Ertelenmiş vergi borcu ve alacağının oluşumunun aşağıdaki gibi ifade edilmesi mümkün bulunmaktadır⁴⁵:

Aktif Farkları Toplamı > Pasif farkları Toplamı ise; Ertelenmiş Vergi Borcu oluşmaktadır.

Aktif Farkları Toplamı < Pasif farkları Toplamı ise; Ertelenmiş Vergi Alacağı oluşmaktadır.

Aktif Farkları Toplamı = Pasif farkları Toplamı ise; Ertelenmiş Vergi Farkı oluşmamaktadır.

Muhasebe kârı ile vergi matrahı arasında fark oluşmasına neden olan işlemlerin kaydedilmesi ve finansal tablolarda gösterilmesi gerekmektedir. Muhasebe kârı ile vergi matrahı arasında ortaya çıkan geçici farkların etkisinin “ertelenmiş vergi gideri” veya “ertelenmiş vergi geliri” olarak gelir tablosunda, “ertelenmiş vergi

---

⁴¹ Mısırlıoğlu, **a.g.e.**, s. 54-55.

⁴² Ümit Gücenme, Aylin Poroy, “Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlükleri”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Ocak 2007, s. 5.

⁴³ Mısırlıoğlu, **a.g.e.**, s. 55.

⁴⁴ Gücenme, Poroy, **a.g.e.**, s. 5.

⁴⁵ Mısırlıoğlu, **a.g.e.**, s. 55.

borcu” veya “ertelenmiş vergi alacağı” olarak bilançoda gösterilmesi gerekmektedir⁴⁶.

Bu konuya ilişkin standartlar, vergilendirilebilir geçici farkların ve indirilebilir geçici farkların vergi etkisinin hesaplanmasını ve dönem net kârının buna göre hesaplanmasını gerektirmektedir. Buradaki temel düşünce, dönemin performansının doğru ölçülmesidir. Bu nedenle alt hesaplarda açılacak hesaplarla ertelenmiş vergi borcuna neden olan vergilendirilebilir geçici farkların vergi tutarlarının yasal vergi karşılıklarına ilave edilmesi, buna karşın indirilebilir geçici farkların vergi tutarlarının yasal vergi karşılıklarından indirilmesi gerekmektedir. Bu konudaki standartlar, ertelenmiş vergi borcunun uzun vadeli yabancı kaynak, ertelenmiş vergi alacaklarının duran varlık olarak raporlanmasını gerektirmektedir⁴⁷.

Ertelenmiş vergi borcu ve ertelenmiş vergi alacakları arasındaki olumlu fark ertelenen vergi giderini, olumsuz fark ise ertelenen vergi gelirini ifade etmekte ve bu tutarlar dönem vergi karşılığına eklenmekte veya çıkartılmaktadır. Böylece dönem net kârının dönemin gerçek performansını göstermesi amaçlanmaktadır. Ertelenmiş vergi borcu ve ertelenmiş vergi alacaklarının vergiden sonraki muhasebe kârını etkilemesi aşağıdaki gibi formüle edilebilmektedir⁴⁸:

$$\begin{aligned} & \text{Vergilendirilebilir geçici fark} \times \text{Vergi Oranı} = \text{Ertelenmiş Vergi Borcu} \\ & [\text{İndirilebilir geçici fark, Mali zarar, Sonraki dönemlere taşınan vergi} \\ & \text{avantajları}] \times \text{Vergi Oranı} = \text{Ertelenmiş Vergi Alacakları} \\ & \text{Ertelenmiş Vergi Borcu} + (\text{Ertelenmiş Vergi Alacakları}) = \text{Ertelenen Vergi} \\ & \text{Gideri (Geliri)} \end{aligned}$$

Kullanılan vergi oranı vergilendirme döneminde beklenen vergi oranıdır.

---

⁴⁶ Gücenme, Poroy, **a.g.e.**, s. 5.

⁴⁷ Nalan Akdoğan, “UMS-12 Gelir Vergileri Standardı Hükümlerine Göre Dönem Kârından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi”, **Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi**, Ocak 2006, s. 5.

⁴⁸ Gücenme, Poroy, **a.g.e.**, s. 5-6.

Toplam vergi karşılığı = Dönem vergi karşılığı $\pm$ Ertelenen vergi gideri
(Geliri)

Vergiden sonraki muhasebe kârı = Muhasebe kârı – Toplam vergi karşılığı

Ertelenmiş vergilerin hesaplanmasında izlenen işlemlerin birincisini bilançodaki unsurların kayıtlı değerlerinin (defter değerlerinin) ve vergiye esas değerlerinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde bu değerlerin ne şekilde belirlendiği ele alınmıştır.

2.2.1. Kayıtlı Değerin Belirlenmesi

İşletmenin varlık ve borçlarının kayıtlı değerini muhasebe standartlarına göre belirlenmiş değerleri oluşturmaktadır. Varlık ve borçlardan değerlendirme karşılıkları, birikmiş amortismanlar ve değer düşüklükleri çıkarıldıktan sonra kalan tutarlar kayıtlı değerlerdir. Örneğin alacakların kayıtlı değeri, şüpheli alacak karşılığı düşüldükten sonra kalan tutarı oluşturmaktadır⁴⁹.

2.2.2. Vergiye Esas Değerin Belirlenmesi

Vergiye esas değer, Bir varlık veya borcun vergisel açıdan taşıdığı tutarı/değeri ifade etmektedir⁵⁰.

2.2.2.1. Varlığın Vergiye Esas Değeri

Bir varlığın vergiye esas değeri, işletmenin gelecekte söz konusu varlığın defter değeri tutarında sağlayacağı vergiye tabi ekonomik yarardan vergisel açıdan gider olarak indirilebilecek olan tutarı ifade etmektedir. Eğer ilerideki ekonomik faydalar vergiye tabi olmayacaksa, anılan varlığın vergiye esas değeri defter değerine eşit olmaktadır⁵¹.

Bu tanım aşağıdaki formülle ifade edilebilmektedir⁵²:

---

⁴⁹ Alfredson, Leo, Picker, Pacter, Radford, Wise, **a.g.e.**, s. 303.

⁵⁰ TMS 12, p. 5.

⁵¹ TMS 12, p. 7.

⁵² Alfredson, Leo, Picker, Pacter, Radford, Wise, **a.g.e.**, s. 304.

Varlığın Vergiye Esas Değeri = Muhasebe Standartlarına Göre Belirlenmiş Değer – Gelecekte Vergilendirilebilir Tutarlar + Gelecekte İndirilebilir Tutarlar

Varlığın vergiye esas değerinin bu formülle belirlenmesine Tablo-1’de yer alan örnekler verilebilir⁵³:

Tablo-1: Varlığın Vergiye Esas Değerinin Belirlenmesine İlişkin Örnekler

	Kayıtlı Değeri	Gelecekte Vergilendirilebilir Tutarlar	Gelecekte İndirilebilir Tutarlar	Vergiye Esas Değer
Gelecek Aylara Ait Giderler (Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri): 3.000 TL, ödendiğinde vergisel açıdan tümüyle indirilebilir	3.000	(3.000)	0	0
Ticari Alacak(net) : 50.000 TL, Şüpheli Alacak Karşılığı: 2.000 TL, Vergi matrahında satış geliri olarak raporlanmış	50.000	0	2.000	52.000
Makine ve Teçhizat: 10.000 TL, kayıtlı değeri 5.400 TL, vergi kurallarına göre birikmiş amortisman: 6.500 TL	5.400	(5.400)	3.500	3.500
Faiz Alacağı: 1.000 TL, gelir olarak raporlanmış ancak tahsil edilinceye kadar vergilendirilmez	1.000	(1.000)	0	0

⁵³ A.e., s. 304.

2.2.2.2. Borcun Vergiye Esas Değeri

Bir borcun vergiye esas değeri, onun defter değerinden bu borçla ilgili olarak gelecek dönemlerde vergi açısından indirilebilir tutarlar düşüldükten sonra kalan tutardır⁵⁴.

Bu tanım aşağıdaki formülle ifade edilebilmektedir⁵⁵:

Borcun Vergiye Esas Değeri = Muhasebe Standartlarına Göre Belirlenmiş Değer + Gelecekte Vergilendirilebilir Tutarlar - Gelecekte İndirilebilir Tutarlar

Borcun vergiye esas değerinin bu formülle belirlenmesine Tablo-2'de yer alan örnekler verilebilmektedir⁵⁶:

Tablo-2: Borcun Vergiye Esas Değerinin Belirlenmesine İlişkin Örnekler

	Kayıtlı Değeri	Gelecekte Vergilendirilebilir Tutarlar	Gelecekte İndirilebilir Tutarlar	Vergiye Esas Değer
Karşılıklar: 3.900 TL: ödeninceye kadar vergisel açıdan indirilemez (vergi kurallarına göre vergi matrahından indirilmesi kabul edilinceye kadar)	3.900	0	(3.900)	0
Ticari Borçlar: 34.000 TL, vergi matrahından gider olarak indirilmiş durumda	34.000	0	0	34.000
Gelecek Aylara Ait Gelirler (Üyelik Geliri): 500 TL, tahsil edildiğinde vergilendirilir	500	0	(500)	0
Ödenecek Giderler: 6.700 TL, nakit olarak ödendiğinde indirilebilir	6.700	0	(6.700)	0
Ödenecek Cezalar: 700 TL, vergisel açıdan indirilemez	700	0	0	700

⁵⁴ TMS 12, p. 8.

⁵⁵ Alfredson, Leo, Picker, Pacter, Radford, Wise, **a.g.e.**, s. 305.

⁵⁶ **A.e.**, s. 305.

Varlıkların ve borçların kayıtlı değerleri ile vergiye esas değerlerinin karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan geçici farklardan doğan ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borçları Tablo-3'te gösterilmiştir⁵⁷ :

Tablo-3: Geçici Fark Türlerine Göre Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Borcu

VARLIK/BORÇ	KAYITLI DEĞER, VERGİYE ESAS DEĞERDEN DÜŞÜK/YÜKSEK	GEÇİCİ FARK TÜRÜ	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/BORCU
VARLIK	YÜKSEK	VERGİLENDİRİLEBİLİR	BORÇ
VARLIK	DÜŞÜK	İNDİRİLEBİLİR	VARLIK
BORÇ	YÜKSEK	İNDİRİLEBİLİR	VARLIK
BORÇ	DÜŞÜK	VERGİLENDİRİLEBİLİR	BORÇ

2.3. ERTELENMİŞ VERGİLERİN RAPORLANMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI STANDARTLAR

Ertelenmiş vergiler konusu ile ilgili Finansal Muhasebe Standartları Kurulu'nun yayınladığı 109 No.lu Standardı (FASB 109): “Gelir Vergileri Muhasebesi”⁵⁸ ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun yayınladığı 12 numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı (IAS 12): “Gelir Vergileri (Kâr Üzerinden Alınan Vergiler)”⁵⁹ başlıca uluslararası düzenlemeleri oluşturmaktadır.

⁵⁷ Ernst&Young (Editor), **International GAAP 2008: Generally Accepted Accounting Practice Under International Financial Reporting Standards**, Wiley, John Wiley and Sons Ltd, Publication, United Kingdom, 2007, s. 1834.

⁵⁸ Financial Accounting Standards Board (FASB), FASB Statement No.109: Accounting for Income Taxes, (Çevrimiçi) <http://www.fasb.org> , 1 Şubat 2006.

⁵⁹ International Accounting Standards Board (IASB), International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards (IAS) 12: Income Taxes, London, 2008.

2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Uygulanan Gelir Vergileri Muhasebesi Standardı (FASB No. 109)

Amerika Birleşik Devletleri'nde ertelenmiş vergiler ile ilgili uygulanan standart "yükümlülük" yaklaşımını benimseyen 109 no'lu Gelir Vergileri Muhasebesi standardıdır.

2.3.1.1. Gelir Vergileri Muhasebesi Standardının Tarihçesi

Amerika Birleşik Devletleri'nde Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü'nün Muhasebe İlkeleri Kurulu tarafından 1967 yılının Aralık ayında ertelenmiş vergilerle ilgili 11 no'lu karar yayımlanmıştır.

1973 yılında Finansal Muhasebe Standartları Kurulu, Amerika Birleşik Devletleri'nde para ve sermaye kuruluşları için muhasebe standartlarını yayımlamaya başlamıştır. 1988 yılının Aralık ayında ertelenmiş vergilerle ilgili Finansal Muhasebe Standartları Kurulu 96 no'lu muhasebe standardını yayımlamıştır.

15 Aralık 1992 yılında ise 96 no'lu standart yürürlükten kaldırılarak 109 no'lu Gelir Vergileri Muhasebesi standardını yayımlanmıştır.

2.3.1.2. Gelir Vergileri Muhasebesi Standardına İlişkin Son Gelişmeler

Uluslararası Muhasebe Standartları ile Amerikan Muhasebe Standartları arasındaki yakınsama (harmonizasyon) projesi kapsamında gelir vergileri konusu da gündemdedir. Bu konuya ilişkin ayrıntılı açıklama 12 no'lu Uluslararası Muhasebe Standardı bölümünde yapılmıştır.

2.3.2. Uluslararası Muhasebe Standardı 12: Gelir Vergileri (IAS 12)

2.3.2.1. IAS 12'nin Tarihçesi

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ilk olarak 1979 yılında “Gelir Üzerinden Alınan Vergiler” başlıklı 12 no’lu standardı yayımlamıştır. 1996 yılına kadar bu standartta bazı değişiklikler yapılmıştır. 1996 yılında ise yürürlük tarihi 1998 yılı olan 12 no’lu “Gelir Vergileri” başlıklı standart yayımlanmıştır. Bu standartta en önemli değişiklik ertelenmiş vergilerin belirlenmesine ilişkin kullanılacak yöntemde olmuştur. 1979 yılında yayınlanan standartta ertelenmiş vergilerin erteleme yöntemine (gelir tablosu odaklı yaklaşıma) ya da yükümlülük yöntemine (bilanço odaklı yaklaşıma) göre hesaplanması gerekmekteydi. 1996 yılında yayınlanan 12 no’lu standart ise erteleme yönteminin kullanılmasını yasaklamış, sadece yükümlülük yönteminin kullanılmasını gerekli kılmıştır⁶⁰. 2000 yılında ise bu standarda sınırlı revizyonlar yapılmıştır.

2.3.2.2. IAS 12’ye İlişkin Son Gelişmeler

Uluslararası Muhasebe Standartları ile Amerika Muhasebe Standartları yakınsama projesi kapsamında 2009 yılında IAS 12 ile FASB 109 arasındaki farklılıkların giderilmesi için bir çalışma başlatılmıştır. 2009 yılının Mart ayında bu çalışmaya ilişkin taslak metin yayımlanmıştır. Taslak metinde dikkat çeken hususlar şu şekilde sıralanabilir; amaçların tekrar tanımlanmış olması, istisnaların azaltılmış olması, standardın yapısının geliştirilmiş olması, uygulamada karşılaşılan sorunlara değinilmiş olması ve en önemlisi FASB 109 ile aralarındaki farklılıkların azaltılmış olmasıdır⁶¹. Ertelenmiş vergilerin hesaplanmasında kullanılacak vergi oranı, ertelenmiş vergi varlığı için değer düşüklüğü karşılığı ayrılması, ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının sınıflandırılması, kesin olmayan vergi pozisyonları konuları IAS 12 ile FASB 109 arasındaki farklılıkların en önemlilerinden bazılarıdır

⁶⁰ International Accounting Standards Board (IASB), International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards (IAS) 12: Income Taxes, London, 2008, s. 1062.

⁶¹ International Accounting Standards Board, (Çevrimiçi) <http://www.iasb.org>, 3 Haziran 2009.

oluşturmaktadır⁶². Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından “Gelir Vergisi” başlığı altında yayımlanan bu taslak metin ile ilgili görüşler 31 Temmuz 2009 tarihine kadar alınmış olup, yakınsama projesi kapsamında oluşturulacak yeni standart üzerindeki çalışmalar halen devam etmektedir.

2.4. ÜLKEMİZDE ERTELENMİŞ VERGİLERİN RAPORLANMASI VE UYGUNLANMA MODELLERİ

2.4.1. Ülkemizde Ertelenmiş Vergilerin Raporlanmasına İlişkin Standartların Durumu

Ülkemizde uluslararası düzenlemelere paralel olarak ertelenmiş vergiler konusu ilk olarak Sermaye Piyasası Kurulu’nun Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğinde (Seri:XI, No:25)⁶³ 28. Kısımda “Kurum Kazancı Üzerinden Hesaplanan Vergiler” başlığı altında, daha sonra Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun yayımladığı Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 18 Sayılı Tebliğinde⁶⁴; “Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardı” başlığı altında yer almıştır.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ise bu konuya ilişkin uluslararası düzenlemelere paralel olarak “Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardını (TMS -12)”⁶⁵ 28 Mart 2006 tarih ve 26122 sayılı Resmi Gazetede yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu’nun 2006 yılında yayınladığı tebliğle yürürlüğe giren 12 no’lu TMS’nin amacı, gelir vergilerinin (kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergilerin) muhasebeleştirilmesini düzenlemektir.

“Gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesindeki en önemli konu aşağıdaki durumlarda cari ve ilerideki dönemlerde vergisel sonuçlarının belirlenmesidir:

---

⁶² IFRS Bulletin, RSM McGladrey Inc., McGladrey&Pullen LLP, Issues No:12, 1 Ağustos 2009.

⁶³ SPK, “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”, 15.11.2003 tarihli 25290 Mükerrer sayılı Resmi Gazete.

⁶⁴ 12 Ağustos 2004 tarih ve 25551 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

⁶⁵ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), (Çevrimiçi) <http://www.tmsk.org.tr>, 27 Ağustos 2007.

(a) Bir işletmenin finansal durum tablosunda (bilançosunda) yer alan varlıkların ve borçların defter değerlerinin ileride varlıklar için fayda elde etme, borçlar için ise ödemenin; ve

(b) Cari dönemde oluşan ve sonuçları işletmenin finansal tablolarına yansıyan işlemler veya diğer olayların vergisel sonuçları.

Finansal raporlama yapan kuruluş bir varlığı veya borcu muhasebeleştirdiğinde bunların defter değerleri kadar bu varlıktan ileride fayda temin edileceğini, borcun ise ödeneceğini bekler. Eğer defter değerleri tutarında ileride fayda elde edildiği veya borç ödendiğinde ödenecek vergiler, bu faydanın elde edilmesi veya borcun ödenmesinin vergisel etkisinin olmadığı duruma göre fazla veya az olacaksa; bu Standart, bazı istisnai durumların dışında, işletmenin ertelenmiş vergi borcu veya ertelenmiş vergi alacağı muhasebeleştirmesini zorunlu kılar.⁶⁶

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 9 Nisan 2008 tarihinde 26842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Seri:XI No: 29 Tebliğ ile; 15 Kasım 2003 tarihli ve 25290 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan Seri: XI, No:25 “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ” yürürlükten kaldırılmıştır. Tebliğde işletmelerin finansal tabloların hazırlanmasında esas alınacak standartların Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları olacağı açıklanmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile 22 Haziran 2002 tarihli ve 24793 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Muhasebe Uygulama Yönetmeliğini yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yönetmelikle bankaların faaliyetlerini, 16 Ocak 2005 tarihli ve 25702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun 1 sıra no.lu Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin

---

⁶⁶ TMS - 12, s. 2.

Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ hükümleri çerçevesinde Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak muhasebeleştirilmesi esası getirilmiştir.

2.4.2. Ülkemizde Ertelenmiş Vergilerin Uygulanma Modelleri

Ülkemizde uluslararası muhasebe standartlarına paralel olarak hazırlanan TMS/TFRS uygulaması “İşlem Bazlı” ve “Dönem Bazlı” olmak üzere iki modelde karşımıza çıkmaktadır. Bu iki model doğrultusunda ertelenmiş vergilerin belirlenmesi de farklılaşmaktadır.

2.4.2.1. İşlem Bazlı Uygulama Modeli

1 Kasım 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “*Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*” ile birlikte bankaların faaliyetlerini Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak muhasebeleştirmeleri esası getirilmiştir. Böylece bankalarda faaliyetler dönem içinde TMS/TFRS’ye uygun olarak muhasebeleştirilerek TMS/TFRS bazlı finansal tablolar düzenlenmektedir. TMS/TFRS’lerin hem kaydetme hem de raporlama sırasında uygulanması nedeniyle bu model “işlem bazlı uygulama” olarak adlandırılabilir. İşlem tabanlı muhasebeleştirme yöntemi kaydetme odaklı hareket etmeyi gerektirmektedir. Bunların üzerinde düzeltmeler yapılarak vergi mevzuatına uygun finansal tablolar düzenlenmektedir. İşlem bazlı uygulama modelinde ertelenmiş vergiler dönem içinde geçici fark yaratan her unsur sonrasında kayıtlara alınarak belirlenmektedir.

İşlem bazlı muhasebeleştirme yöntemi kısa bir örnek ile aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

Örnek: A İşletmesi 1 Aralık 2009 tarihinde 3 ay vadeli 230.000 TL’lik bir hizmet satışı gerçekleştirmiştir. Eğer bu satış işlemi peşin olarak gerçekleşseydi, alıcı işletmenin 200.000 TL’lik bir ödeme yapması gerekecekti.

A İşletmesi 1 Aralık 2009 tarihindeki bu vadeli satışı aşağıdaki gibi kaydetmektedir:

1/12/2009	
Alacak	230.000
Hizmet Satışı	200.000
Kazanılmamış Faiz Geliri	30.000

Bu satış işleminde, işletmenin herhangi bir maliyete katlanmadığı varsayılmıştır. Bu vadeli satış işlemi sonucunda A İşletmesi'nin Alacak hesabının defter değeri ile vergiye esas değeri arasında 3 aylık vadeden kaynaklanan bir geçici fark oluşmaktadır. 30.000 TL'lik 3 aylık vade tutarı dönemler arası vergi dağıtımında ertelenmiş vergi alacağı (varlığı) olarak kayıtlara alınmaktadır.

1/12/2009	
Vergi Gideri	46.000
Ödenecek Vergi	46.000
1/12/2009	
Ertelenmiş Vergi Alacağı (Varlığı)	6.000
Ertelenmiş Vergi Geliri / (Gideri)	6.000

2009 yılı finansal tabloları hazırlanmadan önce bu vadeli satış işlemi ve neden olduğu ertelenmiş vergilere ilişkin yapılan ayarlama kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

31/12/2009

Kazanılmamış Faiz Geliri	10.000
Faiz Geliri	10.000
31/12/2009	
Ertelenmiş Vergi Geliri / (Gideri)	2.000
Ertelenmiş Vergi Alacağı (Varlığı)	2.000

Ertelenmiş vergilerin finansal tablolara olan etkisinin görülebilmesi için A İşletmesi'nin 2009 yılı kısmi gelir tablosu ve 31 Aralık 2009 tarihli kısmi bilançosu aşağıda sunulmuştur:

ERTELENMİŞ VERGİ RAPORLANDIĞINDA		ERTELENMİŞ VERGİ RAPORLANMADIĞINDA	
A İşletmesi 2009 Yılı Kısmî Gelir Tablosu		A İşletmesi 2009 Yılı Kısmî Gelir Tablosu	
Hizmet Satışları	200.000	Hizmet Satışları	230.000
Faiz Geliri	10.000		
Vergi Öncesi Kâr	210.000		
<u>(-) Vergi Gideri</u>	<u>(42.000)</u>	(-) Vergi Gideri	(46.000)
Dönem Vergisi	(46.000)		
Ertelenmiş Vergi Geliri	4.000		
Dönem Net Kârı	168.000	Dönem Net Kârı	184.000

ERTELENMİŞ VERGİ RAPORLANDIĞINDA	ERTELENMİŞ VERGİ RAPORLANMADIĞINDA
A İşletmesi 31 Aralık 2009 Tarihli Kısmî Bilanço	A İşletmesi 31 Aralık 2009 Tarihli Kısmî Bilanço
Varlıklar	Varlıklar
Dönen Varlıklar	Dönen Varlıklar
Alacak 230.000	Alacak 230.000
(-) Kazanılmamış Faiz Geliri (20.000)	
Duran Varlıklar	Duran Varlıklar
Ertelenmiş Vergi Varlığı 4.000	
Toplam Varlıklar <u>214.000</u>	Toplam Varlıklar <u>230.000</u>
Borçlar ve Özsermaye	Borçlar ve Özsermaye
Kısa Vadeli Borçlar	Kısa Vadeli Borçlar
Ödenecek Vergi 46.000	Ödenecek Vergi 46.000
Uzun Vadeli Borçlar	Uzun Vadeli Borçlar
Özsermaye	Özsermaye
Dönem Net Kârı 168.000	Dönem Net Kârı 184.000
Toplam Borçlar ve Özsermaye <u>214.000</u>	Toplam Borçlar ve Özsermaye <u>230.000</u>

1 Şubat 2010 tarihinde vadenin 2. ayına ilişkin faiz geliri tahakkuk ettirilerek yine ertelenmiş vergiler üzerindeki etkisi de kayıtlara alınacaktır.

1/2/2010	
Kazanılmamış Faiz Geliri	10.000
Faiz Geliri	10.000
1/2/2010	
Ertelenmiş Vergi Geliri / (Gideri)	2.000
Ertelenmiş Vergi Alacağı (Varlığı)	2.000

1 Mart 2010 tarihinde, başka bir ifade ile alacağın vadesi geldiğinde vade farkından kaynaklanan geçici fark kapanacaktır.

1/3/2010	
Kazanılmamış Faiz Geliri	10.000
Faiz Geliri	10.000
1/3/2010	
Kasa	230.000
Alacak	230.000
1/3/2010	
Ertelenmiş Vergi Geliri / (Gideri)	2.000
Ertelenmiş Vergi Alacağı (Varlığı)	2.000

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi işlem odaklı bir yaklaşımla ertelenmiş vergiler belirlenmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi ülkemizde bankalarda TMS/TFRS'lerin uygulaması işlem bazlı uygulama modeli ile gerçekleşmektedir. Ancak dipnot açıklamalarında işlem bazlı ya da dönem bazlı uygulama modelleri arasındaki fark görülmemektedir.

2.4.2.2. Dönem Bazlı Uygulama Modeli

9 Nisan 2008 tarihli ve 26842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” ile “işletmeler⁶⁷ Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Muhasebe Standartları/Finansal Raporlama Standartlarını uygulayan ve finansal tabloların Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS/UFRS’lere göre hazırlandığı hususuna dipnotlarda yer verirler. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca yayımlanan TMS/TFRS esas alınır”⁶⁸. “İşletmelerin vergi mevzuatı gibi diğer mevzuatta öngörülen finansal tabloları hazırlamaları mümkündür. Ancak Sermaye Piyasası Mevzuatı uyarınca kamuya açıklanacak finansal tabloların, bu tebliğdeki esaslara uygun olarak hazırlanması zorunludur”⁶⁹. “Finansal tabloların bu tebliğ uyarınca hazırlanmasına ilişkin hesaplamalar nedeniyle, işletmelerin diğer mevzuat uyarınca tutmakla mükellef oldukları kanuni defter ve belgelere yeni kayıtlar yapılamaz ve bu kayıtlar değiştirilemez. Finansal tabloların bu tebliğ hükümleri uyarınca hazırlandığı dönemlerde işletmeler, muhasebe defter ve kayıtları ile bu tebliğ uyarınca hazırlanmış finansal tablolar arasındaki ilişkiyi kurmak ve bir sonraki yıl finansal tablolarının sağlıklı bir şekilde hazırlanmasını sağlamak üzere Sermaye Piyasası Muhasebe Defteri tutarlar. Muhasebe kayıtlarından, bu tebliğ uyarınca hazırlanan finansal tablolardaki tutarlara ulaşılırken yapılan tüm açılış ve cari dönem düzeltme ve sınıflandırma kayıtlarının Sermaye Piyasası Muhasebe Defterine ayrı ayrı kaydedilmesi gerekmektedir”⁷⁰.

Ülkemizde ihraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıklar, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve bu işletmelerin UMS/UFRS (TMS/TFRS)’lerde tanımlanan bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve iş ortaklıklarında

⁶⁷ İhraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıkları, aracı kurumları, portföy yönetim şirketlerini ve bu işletmelerin UMS/UFRS (TMS/TFRS)’lerde tanımlanan bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve iş ortaklıklarını ifade etmektedir.

⁶⁸ 9 Nisan 2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete, “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”, md.5, s. 138.

⁶⁹ A.e., s. 141.

⁷⁰ A.e., s. 142.

Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının uygulanması “dönem bazlı uygulama modeli” olarak ortaya çıkmaktadır. Dönem/rapor tabanlı muhasebeleştirme yöntemi uygulanan işletmelerde finansal işlemler Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre muhasebeleştirilmektedir. Dönemin sonunda Vergi Usul Kanunu temelli raporlama yapılmaktadır. Bu raporlar üzerinde düzeltme yapılarak UFRS bazlı finansal tablolara ulaşılmaktadır. Bu modelde düzeltme esası söz konusu olup, bu düzeltmeler raporlama anlarında yapılmaktadır. Bu şekilde uygulanan bir modelde ertelenmiş vergilerin belirlenmesi sırasında yapılan işlemler “Düzeltilmiş İşlemlerine Dayalı Ertelenmiş Vergi Muhasebesi” şeklinde adlandırılabilir.

Dönem bazlı uygulama modeline ilişkin kapsamlı bir örnek aşağıda verilmiştir:

Örnek 1: ABC İşletmesi 1 Ocak 2009 tarihinde kurulmuştur. İşletmenin 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Vergi Usul Kanununa uygun olarak hazırlanmış mizanı aşağıdaki gibidir:

ABC İşletmesi 31 Aralık 2009 Tarihli Mizanı

Hesap İsmi	Borç	Alacak
Kasa	313.185	
Bankalar	750.000	
Hisse Senetleri	800.000	
Ticari Alacaklar	1.700.000	
Stoklar	500.000	
Binalar	2.000.000	
Birikmiş Amortisman (Binalar)		40.000
Makineler	3.000.000	
Birikmiş Amortisman (Makineler)		300.000
Ticari Borçlar		900.000
Vergi Borcu		145.000
Çıkarılmış Tahviller		100.000
Menkul Kıymetler İhraç Farkı	1.815	
Sermaye		7.000.000
Satışlar		3.000.000
Satılan Malın Maliyeti	1.800.000	
Genel Yönetim Giderleri	467.185	
Tahvil Faiz Gideri	7.815	
Vergi Gideri	145.000	
TOPLAM	11.485.000	11.485.000

Bu örnekte aşağıdaki hususlara ilişkin TMS/TFRS'nin uygulanması ile meydana gelecek farklar ve gerekli düzeltme kayıtları gösterilecektir. Vergi oranı % 20'dir.

1) İşletmenin kısa vadeli kâr elde etmek amacıyla elinde bulundurduğu D hisse senetlerinin maliyet değeri 300.000 TL, makul değeri 350.000 TL'dir. Satışa hazır amaçlı elinde bulundurduğu E hisse senetlerinin maliyet değeri 500.000 TL, makul değeri 600.000 TL'dir. D ve E hisse senetlerinin borsa rayici bulunmamaktadır. Hisse senetlerinin makul değerleri UMS 39'da önerilen makul değer belirleme yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kayıtları:

İşletmenin elinde bulundurduğu menkul kıymet portföyünün TMS 39: Finansal Araçlar standardına göre sınıflandırılması gerekmektedir. Bu sınıflandırmaya uygun olarak menkul kıymetlerin değerlemesinin yapılması gerekmektedir.

Menkul Kıymet Tanımı ve Elde Tutulma Amacı	Maliyet Değeri	Makul Değeri
D Hisse Senedi - Alım satım amaçlı	300.000	350.000
E Hisse Senedi – Satışa hazır amaçlı	500.000	600.000
	800.000	950.000

31/12/2009

Alım Satım Amaçlı Menkul Kıymetler 300.000
Satışa Hazır Amaçlı Menkul Kıymetler 500.000

Hisse Senetleri 800.000

31/12/2009

Alım Satım Amaçlı Menkul Kıymetler 50.000

Değer Artış Geliri (Kazancı) 50.000

31/12/2009

Satışa Hazır Amaçlı Menkul Kıymetler 100.000

Menkul Kıymet Değer Artış Fonu 100.000

Alım satım amaçlı elde tutulan menkul kıymetlerdeki değer artışının gelir tablosunda raporlanması nedeniyle bu durumun yaratacağı geçici farkın vergi etkisi de bir gelir tablosu unsuru olan gider kalemi (Ertelenmiş Vergi Gideri) ile özsermayeyi azaltacak, aynı tutarda yükümlülükleri (Ertelenmiş Vergi Borcu) arttıracaktır.

Satışa hazır amaçlı elde tutulan menkul kıymetlerdeki değer artışının "Menkul Kıymet Değer Artış Fonu" olarak özsermayede raporlanması nedeniyle bu durumun yaratacağı geçici farkın vergi etkisi de direkt olarak özsermayenin aynı fon hesabı azaltılarak ve aynı tutarda yükümlülükler (Ertelenmiş Vergi Borcu) arttırılarak gerçekleşecektir.

2) İşletmenin avukatı ticari alacakların 100.000 TL'lık kısmının tahsil kabiliyetinin olmadığı ifade etmektedir. Bu ticari alacaklarla ilgili yasal kayıtlarda henüz dava açılmadığı için herhangi bir karşılık ayrılmamıştır.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kayıtları:

İşletmenin tahsili şüpheli olan alacağı için TMS/TFRS kapsamında şüpheli alacak karşılığını muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

————— 31/12/2009 —————	
Şüpheli Alacaklar	100.000
Ticari Alacaklar	100.000
————— 31/12/2009 —————	
Şüpheli Alacak Karşılığı Gideri	100.000
Şüpheli Alacak Karşılığı	100.000
—————	

Söz konusu şüpheli alacağın yaratmış olduğu geçici farkın vergi etkisi varlıkları (Ertelenmiş Vergi Alacağı) arttıracak ve aynı tutarda bir gelir tablosu unsuru ile (Ertelenmiş vergi geliri) özsermayeyi arttıracaktır. Şüpheli alacakla ilgili sonraki dönemde dava açılması halinde ya da ileride bu alacağın tahsil edilemeyeceğinin hukuken tevsiki durumunda geçici fark kapanacaktır.

3) Ticari alacaklar ve borçlar açık hesaplardan oluşmaktadır. Ticari alacakların itfa edilmiş maliyet bedelleri (değerleme günü kıymetine irca edilmiş değerleri) 1.400.000 TL, ticari borçları ise 810.000 TL'dir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kayıtları:

Ticari alacak ve borçların itfa edilmiş maliyet tutarları (değerleme günü kıymetine irca edilmiş tutarları) ile raporlanabilmesi için vadeli satış ve alıştan kaynaklanan vade farkı tutarlarının hesaplanması gerekmektedir.

1.700.000 TL (Ticari Alacaklar) – 100.000 TL (Şüpheli Alacak Karşılığı) =
1.600.000 TL (Net Ticari Alacaklar)

1.600.000 TL – 1.400.000 TL = 200.000 TL Ticari Alacaklardaki Vade Farkı

Satışlardaki vade farkı tutarının hesaplanması için 200.000 TL'nin, 1.600.000 TL'ye oranı bulunarak, bu oran 3.000.000 TL'lik satış tutarı ile

çarpılmaktadır. Bu durumda satışlardaki vade farkı 375.000 TL olarak hesaplanmaktadır. Ticari alacaklardaki ve satışlardaki vade farklarının kayıtlara alınması sırasında ortaya çıkan 175.000 TL'lik fark ise (375.000 TL – 200.000 TL) finansman geliri olarak kaydedilmektedir. Ticari alacaklar için hesaplanan 200.000 TL'lik vade farkı kontra hesap olan “Kazanılmamış Faiz Geliri” ile de kaydedilebilmektedir.

Ticari alacaklardaki vade farkı geçici farka neden olmakta, bunun vergi etkisi de ertelenmiş vergi alacağı olarak kayıtlara yansıtılmaktadır.

31/12/2009

Satışlar	375.000	
Ticari Alacaklar		200.000
Finansman Geliri		175.000

Ticari borçların itfa edilmiş maliyet tutarı (değerleme günü kıymetine irca edilmiş tutarı) olan 810.000 TL ile kayıtlara alınması için maliyetteki, başka bir ifade ile satılan malın maliyeti ve stoklardaki vade farkı hesaplanır.

$$900.000 \text{ TL} - 810.000 \text{ TL} = 90.000 \text{ TL}$$

90.000 TL/ 900.000 TL ise 1.800.000 TL'lik satılan malın maliyetinde 180.000 TL'lik vade farkı, 500.000 TL tutarındaki stoklarda ise 50.000 TL'lik vade farkı bulunmaktadır. Bu durumda 230.000 TL'lik vade farkınının 140.000 TL'lik kısmı 2009 yılında tahakkuk etmiştir.

Ticari borçlar hesabı direkt 90.000 TL olarak azaltılabileceği gibi kontra hesap olan “Ertelenmiş Faiz Gideri” hesabı kullanılarak da dolaylı olarak azaltılabilmektedir.

Ticari borçlardaki vade farkınının kayıtlara yansıtılması sonucunda varlıklar 50.000 TL, yükümlülükler 90.000 TL tutarında azaltıldığı için 40.000 TL'lik gider aktifleştirilmiş hale gelecektir. Bu da geçici farka neden olacak ve ertelenmiş vergi borcu olarak kayıtlara yansiyacaktır.

31/12/2009

Ticari Borçlar	90.000	
Finansman Gideri	140.000	
Satılan Malın Maliyeti		180.000
Stoklar		50.000

---

4) Stokların tahmini satış fiyatı 410.000 TL, tahmini satış giderleri 5.000 TL'dir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

TMS 2 Stoklar standardı kapsamında işletme elindeki stokları finansal tablolarda maliyet ve net gerçekleşebilir değerinin düşük olanı ile gösterecektir. Bu durumda 410.000 TL olan tahmini satış fiyatından 5.000 TL tutarındaki tahmini satış giderlerini düşüldüğünde net gerçekleşebilir değer 405.000 TL olarak tespit edilmektedir. Dolayısıyla işletme stoklarını maliyet değerinden daha düşük olan net gerçekleşebilir değeri ile göstererek gerekli karşılık hesabını açacaktır.

Stoklardaki bu değer düşüklüğünün vergi etkisi finansal tablolara ertelenmiş vergi alacağı olarak yansıtılacaktır.

31/12/2009

Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı	45.000	
Gideri		
Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı		45.000

---

5) 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla binalar için bir ekspertiz işletmesine yeniden değerlendirme çalışması yaptırılmış ve bunun sonucunda binaların yeniden değerlendirilmiş tutarı 2.156.000 TL olarak belirlenmiştir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

İşletmenin binaları için TMS 16 “Maddi Duran Varlıklar” standardı kapsamında gerekli düzeltme kaydını yapması gerekmektedir. Binalar için yapılan yeniden değerlendirme çalışması sonucu 196.000 TL’lik (2.156.000 TL – 1.960.000 TL) değer artışı maddi duran varlık yeniden değerlendirme artışı fonuna kaydedilecektir. Binanın maliyeti ve birikmiş amortismanı aynı oranda arttırılarak (196.000 / 1.960.000 = % 10) net defter değeri yeniden değerlendirilmiş tutara getirilecektir.

Binalardaki değer artışının vergi etkisi ertelenmiş vergi borcu olarak finansal tablolar yansıtılacak ve maddi duran varlık yeniden değerlendirme artışı fonu aynı tutarda azaltılarak özsermayede raporlanacaktır.

31/12/2009

Binalar	200.000
Birikmiş Amortisman	4.000
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışı Fonu	196.000

---

6) Makinelerin satış maliyeti düşülmüş makul değeri 2.300.000 TL, kullarındaki değeri ise 2.200.000 TL olarak tespit edilmiştir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

İşletmenin makineleri için TMS 36 “Varlıklarda Değer Düşüklüğü” standardı kapsamında gerekli düzeltme kaydını yapması gerekmektedir. Makinelerin geri kazanılabilir değeri, makul değeri kullanım değerinden daha büyük olduğu için 2.300.000 TL’dir. Bu değer makinenin net defter değeri olan 2.700.000 TL’den daha düşük olduğu için karşılık hesabı ile bu durumun finansal tablolara yansıtılması gerekmektedir.

Makinelerdeki değer düşüklüğünün vergi etkisi finansal tablolara ertelenmiş vergi alacağı olarak yansıtılacaktır.

31/12/2009

Maddi Duran Varlık Değer 400.000
Düşüklüğü Karşılığı Gideri

Maddi Duran Varlık Değer 400.000
Düşüklüğü Karşılığı

7) İşletme aleyhine açılmış davaya ilişkin işletme avukatından alınan bilgiler aşağıdaki gibidir:

Kusurlu mal ile ilgili açılmış 225.000 TL'lik dava işletme aleyhine devam etmekte, 2010 yılı içinde davayı kaydetme olasılığı çok yüksek olup, muhtemel nakit çıkışı 150.000 TL olarak öngörülmektedir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

TMS 37 "Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" standardı kapsamında gerekli düzeltme kaydının yapılması gerekmektedir. İşletme aleyhine açılmış dava ile ilgili olarak 150.000 TL'lik muhtemel nakit çıkışı için karşılık hesabı açılması gerekmektedir.

Bu karşılık hesabının vergi etkisi finansal tablolara ertelenmiş vergi alacağı olarak yansıtacaktır.

31/12/2009

Tazminat Karşılık Gideri 150.000

Tazminat Karşılığı 150.000

8) İşletme 27 Aralık 2009 tarihinde yurtdışına bir satış işlemi gerçekleştirmiştir. Bu satış işlemi 600.000 TL tutarında olup, satışın maliyeti ise 360.000 TL'dir. Satış sözleşmesine göre malla ilgili risk ve fayda mallar alıcının

ambarına teslim edildiğinde karşı tarafa geçecektir. 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla mallar henüz alıcıya ulaşmamıştır.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

İşletmenin 27 Aralık 2009 tarihinde gerçekleştirdiği ve KVK'ya göre kayıtlara aldığı yurtdışı satış işlemi için TMS 18 "Hasılat" standardı kapsamında gerekli düzeltme kaydını yapması gerekmektedir.

Bu düzeltme kaydının vergi etkisi finansal tablolara ertelenmiş vergi alacağı olarak yansıtacaktır.

31/12/2009

Satışlar	600.000	
Satılan Malın Maliyeti		360.000
Gelecek Aylara Ait Gelirler		240.000

---

9) İşletme 1 Ocak 2009 tarihinde nominal faiz oranı % 6, nominal değeri 100.000 TL olan 2 yıl vadeli tahvil ihraç etmiştir. Tahvilin anaparası vade sonunda defaten ödenecek, faizler 6 ayda bir ödenecektir. Piyasa faiz oranı % 8'dir.

31 Aralık 2009 tarihli düzeltme kaydı:

İşletmenin ihraç etmiş olduğu tahvilleri ile ilgili olarak menkul kıymet ihraç farkını TMS 39 kapsamında etkin faiz oranı yöntemine göre itfa etmesi gerekmektedir.

Tablo-4: Tahvil İhraç Farkı İtfa Tablosu

Dönem	Dönem Başı Tutar	%4 (piyasa faiz oranı) Faiz Gideri	% 3 (nominal faiz oranı) Ödenen Faiz	Tahvil İhraç İskontosu	Dönem Sonu Tutar
0	---	---	---	---	96.370
1	96.370	3.855	3.000	855	97.225
2	97.225	3.889	3.000	889	98.114
3	98.114	3.925	3.000	925	99.039
4	99.039	3.961	3.000	961	100.000

Tablo-4'te tahvil ihraç farkı itfa tablosu sunulmuştur. Etkin faiz oranı yöntemine göre hesaplanan 1 yıllık tahvil faiz gideri 7.744 TL'dir. İşletme vergi mevzuatına uygun olarak faiz giderini dönemler arasında eşit paylı olarak dağıtarak 7.815 TL olarak belirlemiştir. Bu durumda aradaki farkın düzeltme kaydı ile finansal raporlara yansıtılması gerekmektedir.

Tahvil ihraç iskontosunun itfasındaki bu yöntem farklılığının vergi etkisi finansal tablolara ertelenmiş vergi borcu olarak yansıtacaktır.

31/12/2009	
Menkul Kıymet İhraç Farkı	71
Faiz Gideri	71

Bu kapsamlı örnekte de görülebileceği gibi vergi kurallarına göre hazırlanmış olan finansal tablolar, muhasebe standartlarına göre tekrar oluşturulurken değerlendirme cinsinden bir düzeltme yapılırsa mutlaka ertelenmiş vergilere konu olmaktadır.

Yapılan düzeltme işlemleri sonucunda ertelenmiş vergiler belirlenecek ve finansal tablolara yansıtılacaktır. Örnekteki vergi mevzuatı ve muhasebe standartları arasındaki geçici farklar nedeniyle ortaya çıkan ertelenmiş vergilerin belirlenmesi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo-5: Ertelenmiş Vergilerin Belirlenmesine İlişkin Tablo

Ertelenmiş Vergi Alacağı	Geçici Fark (2009)	Ertelenmiş Vergi Alacağı/ (Borcu)
Şüpheli Alacak için Ayrılan Karşılık	100.000	20.000
Net Ticari Alacaklardaki Vade Farkı	200.000	40.000
Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı	45.000	9.000
Maddi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı	400.000	80.000
Kıdem Tazminatı Karşılığı	150.000	30.000
Gelecek Aylara Ait Gelirler	240.000	48.000
Toplam Ertelenmiş Vergi Alacağı	1.135.000	227.000
Ertelenmiş Vergi Borcu		
Alım-Satım Amaçlı Menkul Kıymetler	(50.000)	(10.000)
Satışa Hazır Amaçlı Menkul Kıymetler	(100.000)	(20.000)*
Stokların Maliyetindeki Vade Farkı:		
Stoklar 50.000 TL	}	}
Ticari Borçlar (90.000 TL)		
	(40.000)	(8.000)
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme:		
Binalar (200.000)	}	}
Birikmiş Amortisman 4.000		
	(196.000)	(39.200)*
Tahvil İhraç Farkı	(71)	(14,2)
Toplam Ertelenmiş Vergi Borcu	(386.071)	(77.214,2)

*Özsermayeye yansıtılmış olan ertelenmiş vergiler.

Ertelenmiş Vergi Alacağı		227.000
Ertelenmiş Vergi Borcu		<u>(77.214,2)</u>
Net Ertelenmiş Vergi Alacağı		149.785,8
Özsermayeye yansıtılan ertelenmiş vergi borcu:		
Menkul Kıymet Değer Artış Fonu	20.000	} 59.200
Maddi Duran Varlık Yeniden Değer Artış Fonu	39.200	
Ertelenmiş Vergi Geliri		208.985,8

Cari Vergi Yükümlülüğü:

Cari Kurumlar Vergisi Karşılığı 145.000

Vergi (Gideri)/Geliri:

Dönem Vergi Gideri (145.000)

Ertelenmiş Vergi (Gideri)/Geliri 208.985,8

63.985,8

Tablo-6: Ertelenmiş Vergi Hareketleri Tablosu

<u>Ertelenmiş Vergi Alacağı, net</u>	<u>2009</u>
1 Ocak	---
Cari dönem ertelenmiş vergi geliri	(208.985,8)
Özsermayeye yansıtılan ertelenmiş vergiler	<u>59.200</u>
31 Aralık	(149.785,8)

Ertelenmiş vergilere ilişkin düzeltme kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

31/12/2009	
Vergi Gideri	145.000
Ödenecek Vergi	145.000
31/12/2009	
Ertelenmiş Vergi Alacağı	227.000
Ertelenmiş Vergi Gideri / (Geliri)	227.000
31/12/2009	
Ertelenmiş Vergi Gideri / (Geliri)	18.014,2
Ertelenmiş Vergi Borcu	18.014,2
31/12/2009	
Menkul Kıymet Değer Artış Fonu	20.000
Ertelenmiş Vergi Borcu	20.000
31/12/2009	
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışı Fonu	39.200
Ertelenmiş Vergi Borcu	39.200

ABC İşletmesi'nin TMS/TFRS'ye uygun olarak hazırlanmış 2009 yılına ait finansal tabloları aşağıda sunulmuştur.

ABC İŞLETMESİ
2009 YILI
GELİR TABLOSU

Satışlar	2.025.000
(-) Satılan Malın Maliyeti	(1.260.000)
Brüt Kâr	765.000
Genel Yönetim Gideri	(467.185)
Değer Artış Geliri	50.000
(-) Karşılık Giderleri	(695.000)
Finansman Geliri	175.000
(-) Finansman Gideri	(140.000)
(-) Tahvil Faiz Gideri	(7.744)
Dönem Zararı	(319.929)
Vergi Geliri	63.985,8
Dönem Net Zararı	<u>(255.943,2)</u>

ABC İŞLETMESİ
31 ARALIK 2009 TARİHLİ
BİLANÇO

VARLIKLAR

Dönen Varlıklar

Kasa	313.185
Bankalar	750.000
Alım Satım Amaçlı Menkul Kıymetler	350.000
Satışa Hazır Amaçlı Menkul Kıymetler	600.000
Ticari Alacaklar	1.400.000
Şüpheli Alacaklar	100.000
(-) Şüpheli Alacaklar Karşılığı	100.000
Stoklar	450.000
(-) Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı	45.000

Duran Varlıklar

Binalar	2.200.000
(-) Birikmiş Amortisman	44.000
Makineler	3.000.000
(-) Maddi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı	400.000
(-)Birikmiş Amortisman	300.000
Ertelenmiş Vergi Alacağı	227.000

Toplam Varlıklar

8.501.185

BORÇLAR VE ÖZSERMAYE

Kısa Vadeli Borçlar

Ticari Borçlar	810.000
Vergi Borcu	145.000
Tazminat Karşılığı	150.000
Gelecek Aylara Ait Gelirler	240.000

Uzun Vadeli Borçlar	
Çıkarılmış Tahviller	100.000
(-)Menkul Kıymet İhraç Farkı	1.886
Ertelenmiş Vergi Borcu	77.214,2
Özsermaye	
Sermaye	7.000.000
Menkul Kıymet Değer Artış Fonu	80.000
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Değer Artış Fonu	156.800
(-) Dönem Net Zararı	255.943,2
Toplam Borçlar ve Özsermaye	<u>8.501.185</u>

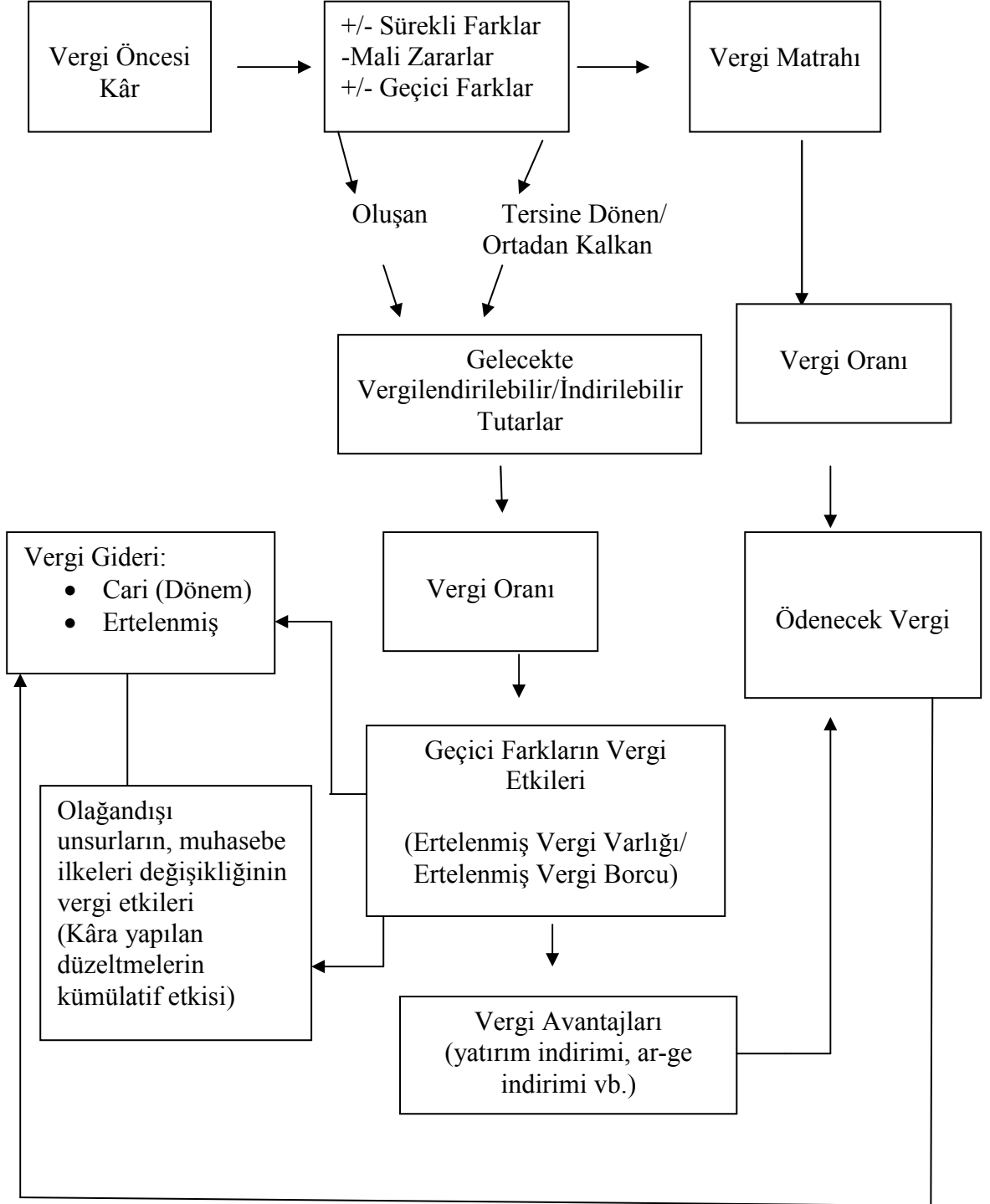
2.4.3. Ertelenmiş Vergilerin Uygulanmasına Yönelik Örnekler

Çalışmanın bu kısmında; vergi öncesi kâr, vergi matrahı, ödenecek vergi, ertelenmiş vergiler ve vergi gideri arasındaki ilişkiyi özetleyen örnekler sunulmuştur. Vergi öncesi kâr ile vergi matrahı tutarları arasındaki ilişki ile bunlara ilişkin vergi tutarlarının birbiriyle bağlantısını gösteren dönemler arası vergi dağıtımının yol haritası Şekil-2'de yer almaktadır. Şekilde sunulan yol haritasından görüldüğü gibi vergi öncesi kâr ile vergi matrahı arasında farka neden olan unsurlar aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır⁷¹:

- Sürekli Farklar
- Mali Zararlar
- Geçici Farklar

⁷¹ L.Revsine, D.Collins, W.Johnson, **Financial Reporting&Analysis**, 3.bs., Prentice Hall, New Jersey, USA, 2005, s. 719.

Şekil -2: Dönemler Arası Vergi Dağıtımı

Kaynak: L.Revsine, D.Collins, W.Johnson, **Financial Reporting&Analysis**, 3.bs., Prentice Hall, New Jersey, USA, 2005, s. 720.

Örnek⁷²: D İşletmesi'nin 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla, ertelenmiş vergi varlığı hesabının bakiyesi 20.000 TL, ertelenmiş vergi borcu hesabının ise 30.000 TL'dir. Dönem vergi oranı % 20 olup, tüm geçici farklar tersine döndüğünde (kapandığında) de bu oranın geçerli olacağı öngörülmektedir. İşletme, 2009 yılı vergi öncesi kârını 500.000 TL olarak raporlamıştır.

Vergi matrahının (vergilendirilebilir kârın), ertelenmiş vergilerdeki değişimin ve gelir tablosunda raporlanacak vergi giderinin belirlenebilmesi için aşağıdaki unsurlar verilmiştir:

- 1) Vergi öncesi kâr rakamı 12.000 TL iştirak geliri içermektedir. Bu tutar vergi matrahının tespitinde vergiden istisna gelir olarak kabul edilmektedir.
- 2) 2009 yılı amortisman gideri; doğrusal amortisman yöntemine göre hesaplandığında 100.000 TL, vergi amaçları için hızlandırılmış amortisman yöntemine göre hesaplandığında 120.000 TL'dir.
- 3) D İşletmesi, 2009 yılında kiraya vermiş olduğu depo için 60.000 TL tahsil etmiştir. Bu tutarın 40.000 TL'lik kısmı 2010 yılında tahakkuk edecektir.
- 4) D İşletmesi, 2009 yılı için tahmin edilen garanti giderleri için 50.000 TL tahakkuk ettirmiştir. Garanti giderleri için cari yılda ödenen tutar ise 35.000 TL'dir.
- 5) 20.000 TL'lik alacağın tahsili imkansız hale geldiği için kayıtlardan silinmiştir. 2009 yılı için alacak hesabı bakiyesinin yüzdesi yöntemi uygulanarak tahakkuk eden şüpheli alacak gideri 15.000 TL'dir.
- 6) Vergi öncesi kâr rakamı 2009 yılı içinde yapılan 18.000 TL'lik bağış ve yardımların da düşülmesiyle hesaplanmıştır. Bu tutar vergi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmemektedir.
- 7) D İşletmesi'nin alım-satım amaçlı olarak menkul kıymetleri arasında bulundurduğu Z İşletmesi hisse senetlerinin maliyet değeri 40.000 TL

---

⁷² A.e., s. 720-724.

olup, 2008 yılı sonunda makul değeri 44.500 TL olarak belirlenmiştir. 2008 yılı gelir tablosunda 4.500 TL'lik değer artış geliri raporlanmıştır. 2009 yılında Z hisse senetleri 44.500 TL'ye satılmıştır. 4.500 TL'lik menkul kıymet satış kârı bu yıl vergilendirilecektir.

- 8) D İşletmesi'nin daha önce ertelenmiş vergi varlığı hesapladığı 35.000 TL'lik kullanılmamış mali zararı bulunmaktadır. Bu tutar, 2009 yılı kurum kazancından indirilebilecektir.

Vergi Matrahı ve Ödenecek Verginin Hesaplanması:

Vergi öncesi kâr	500.000 TL
Sürekli farklar için düzeltmeler:	
(-) İştirak geliri (1)	(12.000)
+ Bağış ve yardımlar (6)	<u>18.000</u>
Geçici fark düzeltmelerinden önceki kâr	506.000
Mali zarar için düzeltme (8)	(35.000)
Geçici farklar için düzeltmeler:	
(-) Amortisman yönteminden kaynaklanan (2) (120.000- 100.000)	(20.000)
+ Kira gelirinin tahsil tutarı ile tahakkuk tutarı arasındaki farktan kaynaklanan (3) (60.000-20.000)	40.000
+ Garanti karşılığı giderinin ödeme tutarı ile tahakkuk tutarı arasındaki farktan kaynaklanan (4) (50.000-35.000)	15.000
(-) Kayıtlardan silinen alacak ile tahakkuk eden şüpheli alacak gideri arasındaki farktan (5) (20.000 – 15.000)	(5.000)
+ Menkul kıymetin satılması nedeniyle değer artış tutarının bu yıl vergilendirilmesi (7)	<u>4.500</u>
Vergi Matrahı	505.500

Ödenecek Vergi = Vergi Matrahı x Vergi Oranı

101.100 TL = 505.500 x % 20

Ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu hesaplarındaki değişimin hesaplanması için vergilendirilebilir ve indirilebilir geçici farklar ile mali zararlar için aşağıdakiler belirlenmelidir⁷³:

- 1) İlgili unsurun bu dönem oluşan geçici fark ya da bu dönem tersine dönen (kapanan ya da realize olan) geçici fark olup olmadığı
- 2) İlgili unsurun ertelenmiş vergi varlığı/borcunun bakiyesini etkileyip etkilemediği
- 3) Geçici farkın vergi etkisini belirlemek için geçerli vergi oranı

Bu dönem oluşan geçici farklar, ertelenmiş vergi varlığı/borcunda artışa neden olan “yeni” farklardır. Bu dönem tersine dönen ya da ortadan kalkan farklar ise önceki dönemlerde ertelenmiş vergi varlığı/borcuna neden olan “eski” farklardır. Önceki dönemlerde muhasebeleştirilen farkların tersine dönmesini ya da ortadan kalkmasını temsil ettikleri için “eski” farklar ertelenmiş vergi varlığı/borcunda azalışa neden olmaktadır⁷⁴.

---

⁷³ Revsine, Collins, Johnson, **a.g.e.**, s. 722.

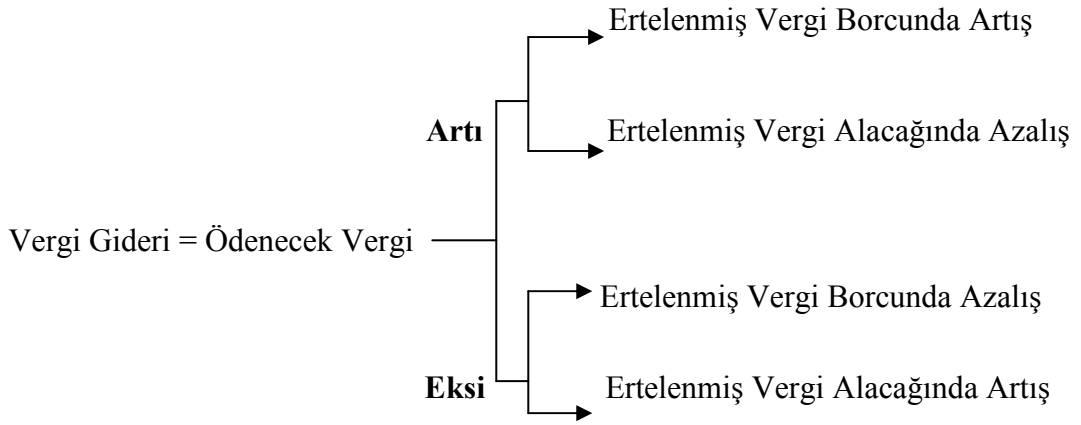
⁷⁴ **A.e.**, s. 722.

Ertelemiş vergi varlığı/borcundaki değişimin belirlenmesi:

	Ertelemiş Vergi Varlığı		Ertelemiş Vergi Borcu	
	Borç	Alacak	Borç	Alacak
Mali zararın mahsubu (8): $(35.000 \times \% 20)$		7.000		
Amortisman (2): $(20.000 \times \% 20)$				4.000
<i>Gelecekte vergilendirilebilir geçici farkın oluşması</i>				
Kira geliri (3): $(40.000 \times \% 20)$	8.000			
<i>Gelecekte indirilebilir geçici farkın oluşması</i>				
Garanti Karşılığı Gideri (4): $(15.000 \times \% 20)$	3.000			
<i>Gelecekte indirilebilir geçici farkın oluşması</i>				
Silinen alacak (5): $(20.000 \times \% 20)$		4.000		
<i>İndirilebilir geçici farkın ortadan kalkması (realize edilmesi)</i>				
Dönem Şüp. Alacak Gideri (5): $(15.000 \times \% 20)$	3.000			
<i>Gelecekte indirilebilir geçici farkın oluşması</i>				
Vergilendirilen Men. Kıy. Satış Kârı (7): $(4.500 \times \% 20)$			900	
<i>Vergilendirilebilir geçici farkın ortadan kalkması (realize edilmesi)</i>				

	Ertelenmiş Vergi Varlığı		Ertelenmiş Vergi Borcu	
	Borç	Alacak	Borç	Alacak
Ertelenmiş Vergi Varlığı/Borcundaki Değişim	3.000			3.100
Dönem Başı	20.000			30.000
Dönem Sonu	23.000			33.100

Vergi Giderinin Hesaplanması:

$$\text{Vergi gideri } 101.200 \text{ TL} = 101.100 + 3.100 - 3.000$$

Eğer gelecekte vergi oranlarının değişmeyeceği belirlenmiş durumdaysa, sürekli farklarla ilgili düzeltme yapıldıktan sonraki vergi öncesi kâr rakamının vergi oranı ile çarpılması sonucu vergi gideri hesaplanabilmektedir. Ancak vergi oranlarının değişeceği öngörülmekteyse vergi giderinin yukarıdaki formülle hesaplanması gerekmektedir⁷⁵.

⁷⁵ A.e., s. 724.

Ertelenmiş vergi borç ve alacaklarının muhasebeleştirilmesi ile ilgili aşağıdaki örnekler verilebilir:

Örnek: B İşletmesi 15 Haziran 2008 tarihinde yıllık % 24 faizli ve 2 ay vadeli 15.000 TL tutarında vadeli banka mevduatı hesabı açtırmıştır. 30 Haziran ve 30 Eylül tarihleri kazanç vergisi uygulamalarında dönem sonu tarihleridir. Vergi oranı %20'dir.

a) İşletmenin 1 Nisan - 30 Haziran dönemi vergi öncesi kârı 6.000 TL'dir.

b) İşletmenin 1 Temmuz - 30 Eylül dönemi vergi öncesi kârı 8.000 TL'dir.

15/6/2008	
Vadeli Mevduat	15.000
Kasa	15.000
30/6/2008	
Faiz Alacağı	150
Faiz Geliri	150

B İşletmesi	
1 Nisan- 30 Haziran 2008 Dönemi	
Gelir Tablosu	
<u>Faiz Geliri</u>	150
<u>Vergi Öncesi Kârı</u>	6.000
<u>Vergi (-)</u>	1.200
<u>Net Kâr</u>	4.800

VERGİ MATRAHI HESAP TABLOSU (1 Nisan – 30 Haziran 2008 Dönemi)	
VERGİ ÖNCESİ KÂRI	6.000
EKLENECEKLER +	0
ÇIKARILACAKLAR (-)	-150
VERGİ MATRAHI	5.850
VERGİ ORANI	% 20
HESAPLANAN VERGİ	1.170
PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİ	0
ÖDENECEK VERGİ	1.170

Vergi matrahı hesap tablosu vergi öncesi kâr ile başlamaktadır. Vergi öncesi kâra kadar olan kısım “**tahakkuk temelli**” olup, vergi matrahı hesap tablosu ise “**kural temelli**”dir.

Tahakkuk temeline göre hazırlanan gelir tablosunda kaydedilen unsurlardan kabul edilmeyenler vergi matrahı hesap tablosunda vergi öncesi kâra eklenerek ya da vergi öncesi kârdan çıkarılarak vergi matrahı bulunmaktadır.

Yatırım indirimi, Ar-ge indirimi gibi unsurlar vergi öncesi kârın bir kısmının vergilendirilmeyeceğini göstermektedir. Vergi matrahı hesaplandıktan sonra vergi hesaplanarak kaydedilmektedir. Hesaplanan vergi, net kâra gelir tablosunda ulaşırken yer alması gereken bir unsur olmaktadır.

30/6/2008	
Vergi Gideri	1.170
Ödenecek Vergi	1.170
30/6/2008	
Ertelenmiş Vergi Gideri	30
Ertelenmiş Vergi Borcu	30
10/8/2008	
Ödenecek Vergi	1.170
Kasa	1.170
15/8/2008	
Faiz Alacağı	450
Faiz Geliri	450
15/8/2008	
Vadeli Mevduat	450
Faiz Alacağı	450
15/8/2008	
Peşin Ödenmiş Vergi	90
Vadeli Mevduat	90

B İşletmesi	
1 Temmuz- 30 Eylül 2008 Dönemi	
Gelir Tablosu	
<u>Faiz Geliri</u>	450
<u>Vergi Öncesi Kâr</u>	8.000
<u>Vergi (-)</u>	1.600
<u>Net Kâr</u>	6.400

VERGİ MATRAHI HESAP TABLOSU (1 Temmuz – 30 Eylül 2008 Dönemi)	
VERGİ ÖNCESİ KÂR	8.000
EKLENECEKLER + ÇIKARILACAKLAR (-)	+ 150 0
VERGİ MATRAHI	8.150
VERGİ ORANI	% 20
HESAPLANAN VERGİ PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİ ÖDENECEK VERGİ	1.630 - 90 1.540

30/9/2008	
Vergi Gideri	1.630
Ödenecek Vergi	1.630
30/9/2008	
Ödenecek Vergi	90
Peşin Ödenmiş Vergi	90
30/9/2008	
Ertelenmiş Vergi Borcu	30
Ertelenmiş Vergi Geliri	30

veya

30/9/2008	
Vergi Gideri	1.600
Ertelenmiş Vergi Borcu	30
Peşin Ödenmiş Vergi	90
Ödenecek Vergi	1.540

10/11/2008	
Ödenecek Vergi	1.540
Kasa	1.540

Örnek: C İşletmesi 15 Ocak 2008 tarihinde yıllık % 36 faizli ve 3 ay vadeli 10.000 TL tutarında banka kredisi kullanmıştır. Vergi oranı % 20'dir.

a) 1 Ocak – 31 Mart dönemi vergi öncesi kârı 5.000 TL'dir.

b) İşletmenin 1 Nisan – 30 Haziran dönemi vergi öncesi kârı 7.000 TL'dir.

15/1/2008	
Kasa/Banka	10.000
Banka Kredisi	10.000

31/3/2008	
Finansman Gideri	750
Faiz Borcu	750

C İşletmesi	
1 Ocak- 31 Mart 2008 Dönemi	
Gelir Tablosu	
<u>Faiz Gideri</u>	750
<u>Vergi Öncesi Kâr</u>	5.000
Vergi (-)	1.000
Net Kâr	4.000

VERGİ MATRAHI HESAP TABLOSU	
(1 Ocak – 31 Mart 2008 Dönemi)	
VERGİ ÖNCESİ KÂR	5.000
EKLENECEKLER +	
ÇIKARILACAKLAR (-)	+ 750 0
VERGİ MATRAHI	5.750
VERGİ ORANI	% 20
HESAPLANAN VERGİ	
PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİ	1.150
ÖDENECEK VERGİ	0 1.150

31/3/2008

	31/3/2008	
Vergi Gideri	1.150	
	Ödenecek Vergi	1.150
	31/3/2008	
Ertelenmiş Vergi Varlığı	150	
	Ertelenmiş Vergi	150
	Geliri	

	15/4/2008	
Finansman Gideri	150	
	Faiz Borcu	150
	15/4/2008	
Faiz Borcu	900	
	Banka Kredisi	900
	15/4/2008	
Banka Kredisi	10.900	
	Kasa	10.900
	10/5/2008	
Ödenecek Vergi	1.150	
	Kasa	1.150

C İşletmesi	
1 Nisan- 30 Haziran 2008 Dönemi	
Gelir Tablosu	
<u>Faiz Gideri</u>	150
<u>Vergi Öncesi Kâr</u>	7.000
Vergi (-)	1.400
Net Kâr	5.600

VERGİ MATRAHI HESAP TABLOSU (1 Nisan – 30 Haziran 2008 Dönemi)	
VERGİ ÖNCESİ KÂR	7.000
EKLENECEKLER + ÇIKARILACAKLAR (-)	0 750
VERGİ MATRAHI	6.250
VERGİ ORANI	% 20
HESAPLANAN VERGİ PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİ ÖDENECEK VERGİ	1.250 0 1.250

30/6/2008

Vergi Gideri	1.250
Ödenecek Vergi	1.250

30/6/2008

Ertelenmiş Vergi Gideri	150
Ertelenmiş Vergi Varlığı	150

veya

30/6/2008

Vergi Gideri	1.400
Ertelenmiş Vergi Varlığı	150
Ödenecek Vergi	1.250

10/8/2008

Ödenecek Vergi	1.250
Kasa	1.250

2.4.4. Ülkemizde Ertelenmiş Vergiye Neden Olan Unsurlar

Ertelenmiş vergiler; vergi kuralları ile muhasebe kuralları arasındaki geçici farklar, gelecek dönemlere devreden kullanılmamış mali zararlar, gelecek dönemlere devreden kullanılmamış vergi avantajları nedeniyle oluşmaktadır.

Ertelenmiş vergiye neden olan geçici farklar, tezin birinci bölümünde bahsedildiği gibi ertelenmiş vergi borcuna neden olan vergiye tabi geçici farklar ve ertelenmiş vergi varlığına neden olan indirilebilir geçici farklardan oluşmaktadır. Vergiye tabi geçici farklar ve indirilebilir geçici farkların kaynaklarını; muhasebe ile vergi arasında varlık ve borç değerlendirme temellerinin aynı olmaması, diğer bir ifade ile değerlendirme farklılıkları ve de muhasebe ile vergi arasında gelir ve giderlerin tanınma dönemleri ile ilgili farklar (zamanlama farkları) oluşturmaktadır. Bu doğrultuda geçici farklar; uygulanan yöntemlerden, mevzuat hükümlerinden ve değerlendirme farklılıklarından etkilenmektedir.

Ülkemizde ertelenmiş vergiye neden olan unsurlar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

- a) Değerleme farklarından kaynaklanan unsurlar
- b) Muhasebe politikalarının etkilerinden kaynaklanan unsurlar
- c) Değerleme farkları dışındaki hukuk kurallarından kaynaklanan unsurlar

Değerleme farklarından ve muhasebe politikalarının etkilerinden kaynaklanan unsurların her biri indirilebilir veya vergilendirilebilir geçici fark oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, bu geçici farkların neden olduğu ertelenmiş vergiler, varlık ve borç kalemlerinin kayıtlı değerleri (UFRS/UMS değerleri) ile vergiye esas değerleri (VUK değerleri) farklarının geçerli vergi oranı ile çarpılması sonucu hesaplanmaktadır.

Değerleme farkları dışındaki hukuk kurallarından kaynaklanan unsurların ertelenmiş vergi etkisi ise değerlendirme farkları ve muhasebe politikalarının etkilerinden

farklı bir şekilde oluşmaktadır. Yenileme fonu uygulaması, yatırım indirimi gibi vergi avantajları ile geçmiş yıl mali zararları değerlendirme farkları dışındaki hukuk kurallarından kaynaklanan unsurlara tipik örnektir.

Ülkemizde ertelenmiş vergiye neden olan geçici fark unsurlarının çoğu gelir/giderlerdeki “tahakkuk” esasından kaynaklanmaktadır. Gelir/giderlerdeki tahakkuk esasının temellerini aşağıdaki gibi sınıflandırılması mümkündür:

- 1) Alım-satım temeli
- 2) Zaman temeli
- 3) Karar temeli
- 4) Piyasa temeli

Tahakkuk esasının ilk üç temeli hasılatın tanınması ile ilgilidir⁷⁶. Piyasa temeli ise müşteri, teknoloji, ekonomik konjonktür nedeniyle ortaya çıkmaktadır⁷⁷.

Ülkemizde ertelenmiş vergiye neden olan unsurlara genel olarak aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Kıdem tazminatı karşılığı
- Ertelenmiş finansman gideri
- Ertelenmiş finansman geliri
- Garanti karşılığı
- Şüpheli alacak karşılığı
- Dava karşılığı
- Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların kayıtlı değerleri ile vergi matrahları arasındaki net fark
- Stokların kayıtlı değerleri ile vergi matrahları arasındaki net fark
- Vadeli mevduat gelir tahakkukları
- Peşin ödenen giderler
- Gider karşılıkları

---

⁷⁶ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulundan: “Hasılatla İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 18) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 10”, 9.12.2005 tarih ve 26018 sayılı Resmi Gazete.

⁷⁷ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulundan: “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 41”, 3.11.2006 tarih ve 26335 sayılı Resmi Gazete.

- Forward gider karşılığı
- Alım-satım amaçlı menkul kıymetler
- Satışa hazır amaçlı menkul kıymetler
- Kullanılabilecek yatırım indirimi
- Devreden mali zarar

2.4.5. Ülkemizde Ertelenmiş Vergi Raporlamalarına İlişkin Örnekler

Ülkemizde ertelenmiş vergi açıklamalarına İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda (İMKB) işlem gören şirketlerden dipnot kesitleri örnek olarak verilerek incelenebilir.

Örnek 1: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları:

TAV Havalimanları Holding A.Ş. 31 Aralık 2009 tarihli konsolide bilançosunda; 117.205.002 TL tutarında ertelenmiş vergi varlığı, 15.847.881 TL tutarında ertelenmiş vergi yükümlülüğü; 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunda 18.100.681 TL tutarında ertelenmiş vergi geliri raporlamıştır. Bu bilgilere ilişkin detaylı açıklamalar “Vergi Varlık ve Yükümlülükleri” başlığı altında 35 no.lu dipnotta sunulmuştur. Tablo-7’te bu dipnotta yer alan açıklamalar görülmektedir.

Tablo-7: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları

Ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülükleri :						
	Ertelenmiş Vergi Varlıkları		Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri		Net Ertelenmiş Vergi Varlıkları	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile havalimanı işletim hakkına ilişkin amortisman, itfa ve aktifleştirme farkları	20.335.331	16.450.095	(39.826.232)	(24.321.009)	(19.490.901)	(7.870.914)
Peşin ödenen imtiyaz giderleri	-	-	(16.783.405)	(18.650.436)	(16.783.405)	(18.650.436)
Diğer yatırımlar	-	-	(6.613.354)	(7.271.955)	(6.613.354)	(7.271.955)
Ticari ve diğer alacaklar ve borçlar	223.422	54.077	(184.652)	(64.408)	38.770	(10.331)
Finansal borçlar	5.679.709	1.768.307	(1.408.654)	(1.508.821)	4.271.055	259.486
Kıdem tazminatı karşılığı	1.929.353	850.069	-	-	1.929.353	850.069
Karşılıklar	1.046.506	957.070	(259)	-	1.046.247	957.070
Türev finansal enstrümanlar	26.804.894	12.298.753	-	(3.526.463)	26.804.894	8.772.290
Devreden geçmiş yıl zararları	58.929.661	89.330.399	-	-	58.929.661	89.330.399
Yatırım indirimi	49.315.499	-	-	-	49.315.499	-
Diğer	2.129.073	1.488.908	(219.771)	(174.920)	1.909.302	1.313.988
Vergi varlıkları / (yükümlülükleri)	166.393.448	123.197.678	(65.036.327)	(55.518.012)	101.357.121	67.679.666
Netleştime	(49.188.446)	(43.203.171)	49.188.446	43.203.171	-	-
Net ertelenen vergi varlıkları / (yükümlülükleri)	117.205.002	79.994.507	(15.847.881)	(12.314.841)	101.357.121	67.679.666
<p>31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla, Grup'un gelecekte elde edeceği karlara karşı mahsup edebileceği 422.308.015 TL tutarında kullanılmamış vergi zararı vardır (31 Aralık 2008: 521.030.685 TL). Vergi mevzuatına göre vergi zararları ileriye yönelik olarak 5 yıl süreyle taşınabilmektedir. Grup yönetimi kullanılmamış vergi zararının 127.276.164 TL (31 Aralık 2008: 73.718.339 TL) tutarındaki kısmını ileriye yönelik olarak kullanamayacağını düşünmektedir ve söz konusu vergi zararları üzerinden hesaplanan ertelenmiş vergi aktifini kayıtlarına almamıştır. 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla, 58.929.661 TL (31 Aralık 2008: 89.330.399 TL) tutarında ertelenmiş vergi aktifini Grup'un ileriye yönelik olarak kullanılabileceğini düşündüğü vergi zararlarına ilişkin olarak kayıtlara almıştır. Kullanılmamış vergi zararları aşağıdaki tarihler itibarıyla kullanılabilir olma niteliğini kaybedecektir.</p>						
				31 Aralık 2009	31 Aralık 2008	
2009 yılında sona eren				-	22.109.825	
2010 yılında sona erecek				44.543.861	44.543.861	
2011 yılında sona erecek				51.675.679	121.116.546	
2012 yılında sona erecek				25.683.891	44.942.514	
2013 yılında sona erecek				242.247.934	288.317.939	
2014 yılında sona erecek				58.156.650	-	
Toplam				422.308.015	521.030.685	

Tablo-7: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları (devamı)

Ertelenmiş vergi aktiflerinin hareketi aşağıda verilmiştir:		
	31 Aralık 2009	31 Aralık 2008
31 Aralık itibariyle bakiye	67.679.666	28.323.269
Önceki döneme ait düzeltilme	-	26.041
1 Ocak itibariyle yeniden düzenlenmiş bakiye	67.679.666	28.349.310
Cari dönem ertelenmiş vergi geliri	18.100.681	22.367.609
Kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilen kısım	15.699.965	7.772.868
Grup yapısındaki değişikliğin etkisi	1.023.571	-
Şirket birleşmesinin etkisi	(4.095.929)	-
Yabancı para çevrim etkisi	2.949.167	9.189.879
Dönem sonu itibariyle kapanış bakiyesi	101.357.121	67.679.666
	2009	2008
Vergi gideri:		
Kurumlar vergisi karşılığı	(21.640.543)	(15.852.093)
Ertelenmiş vergi gideri :		
Geçici farklardan kaynaklanan ertelenmiş vergi gideri	(34.690.648)	(21.988.233)
Ertelenmiş vergiye konu olmayan geçici farklardaki değişim	913.240	-
Daha önce ertelenmiş vergiye konu olmayan yatırım indirimlerinden ertelenmiş vergi hesaplanması	49.315.499	-
Daha önce ertelenmiş vergiye konu olmayan geçmiş yıl zararlarındaki değişim	9.642.314	44.355.842
Toplam vergi (gideri) / geliri:	(3.539.862)	6.515.516
	31 Aralık 2009	31 Aralık 2008
Dönem karı vergi yükümlülüğü-1 Ocak	21.640.543	15.852.093
Önceki dönemlere ait ödenecek vergi	5.327.040	2.544.262
Dönem içerisinde ödenen vergi	(23.961.147)	(13.069.315)
Dönem karı vergi yükümlülüğü-31 Aralık	3.006.436	5.327.040

Tablo-7: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları (devamı)

	1 Ocak 2009 itibarıyla	Yabancı para çevrim etkisi	Cari dönem ertelenmiş vergi geliri	Kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilen kısım	Grup yapısındaki değişikliklerin etkisi	Şirket birleşmesinin etkisi	31 Aralık 2009 itibarıyla
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile havalimanı işletim hakkına ilişkin amortisman ve aktifleştirme farkları	(7.870.914)	(107.067)	(8.008.775)	-	591.784	(4.095.929)	(19.490.901)
Peşin ödenen imtiyaz giderleri	(18.650.436)	(160.924)	2.027.955	-	-	-	(16.783.405)
Diğer yatırımlar	(7.271.955)	(63.050)	721.651	-	-	-	(6.613.354)
Stoklar	-	-	-	-	-	-	-
Ticari alacaklar	(10.331)	466	127.048	-	(78.413)	-	38.770
Türev finansal enstrümanlar	8.772.290	2.332.639	-	15.699.965	-	-	26.804.894
Finansal borçlar	259.486	19.979	3.988.140	-	3.450	-	4.271.055
Kıdem tazminatı karşılığı	850.069	12.455	1.066.829	-	-	-	1.929.353
Karşılıklar	957.070	8.936	49.174	-	31.067	-	1.046.247
Devreden geçmiş yıl zararları	89.330.399	676.347	(31.093.877)	-	16.792	-	58.929.661
Yatırım indirimi	-	216.867	49.098.632	-	-	-	49.315.499
Diğer	1.313.988	12.519	123.904	-	458.891	-	1.909.302
Vergi varlıkları / (yükümlülükleri)	67.679.666	2.949.167	18.100.681	15.699.965	1.023.571	(4.095.929)	101.357.121

Tablo-7: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları (devamı)

	1 Ocak 2008 itibarıyla	Yabancı para çevrim etkisi	Cari dönem ertelenmiş vergi geliri	Kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilen kısmı	31 Aralık 2008 itibarıyla
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile havalimanı işletim hakkına ilişkin amortisman ve aktifleştirme farkları	15,742.040 (27.526.560)	821.806 (5.129.867)	(24.163.378) 14.005.991	(271.382)	(7.870.914) (18.650.436)
Peşin ödenen imtiyaz giderleri	-	(828.489)	(6.443.466)	-	(7.271.955)
Diğer yatırımlar	-	-	(70.100)	-	-
Stoklar	63.200	6.900	(197.181)	-	(10.331)
Ticari alacaklar	169.520	17.330	(4.975.940)	8.044.250	8.772.290
Türev finansal enstrümanlar	5.698.294 (718.375)	5.686 (48.861)	1.026.722	-	259.486
Finansal borçlar	1.650.511	277.031	(1.077.473)	-	850.069
Kıdem tazminatı karşılığı	996.171	217.789	(256.890)	-	957.070
Devreden geçmiş yıl zararları	31.372.330	13.602.227	44.355.842	-	89.330.399
Yatırım indirimi	-	-	-	-	-
Diğer	902.179	248.327	163.482	-	1.313.988
Vergi varlıkları / (yükümlülükleri)	28.349.310	9.189.879	22.367.609	7.772.868	67.679.666

Tablo-7: TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları (devamı)

<u>Vergi karşılığının mutabakatı:</u>	<u>%</u>	<u>2009</u>	<u>%</u>	<u>2008</u>
Dönem karı		109.275.553		8.854.184
Toplam gelir vergisi gideri / (geliri)		<u>3.539.862</u>		<u>(6.515.516)</u>
Vergi öncesi kar		112.815.415		2.338.668
Etkin vergi oranı ile hesaplanan vergi	20	22.563.083	20	467.736
Yurtdışı bağlı ortaklıklardaki vergi oranı farklarının etkisi	4	4.790.520	195	4.561.094
Kanunen kabul edilmeyen giderlerin vergi etkisi	5	5.358.628	192	4.501.163
Vergiden muaf gelirlerin vergi etkisi	(1)	(1.540.186)	(538)	(12.576.288)
Parasal olmayan kalemlerin çevirim farkı	-	(244.441)	(392)	(9.178.192)
Önceki dönemlerde kullanılmayan vergi zararlarındaki değişim	(10)	(10.902.215)	(621)	(14.520.876)
Kullanılmayan cari dönem vergi zararı	9	9.915.646	409	9.565.027
Geçmiş yıllar zararındaki değişim	20	22.551.437	36	839.680
Geçmiş yıllar zararının kur farkı etkisi	-	(278.492)	318	7.444.634
Yatırım indirimi istisnasının vergi etkisi	(44)	(49.315.499)	-	-
Geçmiş dönem düzeltmeleri	(1)	(1.003.905)	-	-
Diğer düzeltmelerin etkisi	1	1.645.286	102	2.380.506
Dönem vergi gideri / (geliri)	3	<u>3.539.862</u>	(279)	<u>(6.515.516)</u>

Şirketin dipnotlarında tablodaki bilgiler dışında; UMS 12 Gelir Vergileri'ne göre 31 Aralık 2009 itibarıyla bağlı ortaklıklar ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar ile ilgili 67.102.133 TL (31 Aralık 2008: 43.476.865 TL) tutarındaki ertelenmiş vergi yükümlülüğü, öngörülebilir gelecekteki bir süre içinde ilgili geçici farkın gerçekleşmesi olası olmadığından kaydedilmediğine dair bilgi de yer almaktadır.

Şirketin ertelenmiş vergi varlığına neden olan en yüksek tutardaki unsurun "Devreden Geçmiş Yıl Zararları (58.929.661 TL)", ertelenmiş vergi yükümlülüğüne neden olan en yüksek tutardaki unsurun ise "Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile havalimanı işletim hakkına ilişkin amortisman, itfa ve aktifleştirme farkları (39.826.232 TL)" olduğu görülmektedir.

TAV Havalimanları Holding A.Ş.’nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı ertelenmiş vergi varlığı, ertelenmiş vergi borcu, vergi öncesi kâr (zarar) ve vergi gideri/geliri unsurlarına ilişkin tutarlar Tablo-8’de sunulmuştur.

Tablo-8: TAV Havalimanları Holding A.Ş.’nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı Ertelenmiş Vergi Varlığı, Ertelenmiş Vergi Borcu, Vergi Gideri Tutarları

	2009	2008	2007
Bilançoda;			
Ertelenmiş Vergi Varlığı	117.205.002	79.994.507	36.184.085
Ertelenmiş Vergi Borcu	15.847.881	12.314.841	7.834.775
Gelir Tablosunda;			
Vergi Öncesi Kâr/Zarar	114.230.297	2.338.668	(86.345.522)
Vergi (Gideri) / Geliri:	(3.539.862)	6.515.516	8.434.175
-Dönem Vergi Gideri	(21.640.543)	(15.852.093)	(7.902.436)
-Ertelenmiş Vergi (Gideri) /Geliri	18.100.681	22.637.609	16.336.611
Dönem Kârı/Zararı	110.690.435	8.854.184	(77.911.347)

Örnek 2: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları’nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları:

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları 31 Aralık 2009 tarihli konsolide bilançosunda; 3.138.000 TL tutarında ertelenmiş vergi varlığı; 168.647.000 TL tutarında ertelenmiş vergi yükümlülüğü; 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunda 11.901.000 TL tutarında ertelenmiş vergi geliri raporlamıştır. Bu bilgilere ilişkin detaylı açıklamalar “Vergi Varlık ve Yükümlülükleri” başlığı altında 35 no.lu dipnotta sunulmuştur. Tablo-9’da bu dipnotta yer alan açıklamalar görülmektedir.

Şirket, ertelenmiş vergi alacaklarının finansal tablolara yansıtılmasında, faaliyet gösterdiği sektördeki gelişmeler, ilerideki dönemlerdeki vergiye tabi kâr tahminleri, Türkiye'nin ve iştiraki bulunan ülkelerin genel ekonomik ve politik durumu ve/veya şirketi etkileyebilecek uluslararası genel ekonomik ve politik durum gibi faktörleri dikkate almaktadır. 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla, finansal tablolara yansıtılmamış olan ertelenmiş vergi alacakları 270.543.000 TL'dir (31 Aralık 2008: 197.845.000 TL).

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla iştiraklere olan yatırımlardan oluşan 134.275.000 TL (31 Aralık 2008:109.580.000 TL) geçici fark üzerinden hesaplanması gereken 26.855.000 TL (31 Aralık 2008: 21.916.000 TL) ertelenmiş vergi yükümlülüğü bilançoya yansıtılmamıştır. Şirket, bu geçici farkların kendi kontrolünde olduğunu belirtmekte ve öngörülebilir gelecekte bu farkların vergi hesabına konu olmasını beklememektedir.

Tablo-9: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları-*Tüm tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası olarak ifade edilmiştir.*

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla vergiden indirilebilecek mali yıl zararlarının itfa tarihleri:

<u>Gerçekleşme yılı</u>	<u>Bakive</u>	<u>Sona erme yılı</u>
2005	236	2010
2006	4.964	2011
2007	19.037	2012
2008	120.409	2013
2009	54.458	2014

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla süresiz olarak taşınan ve matrah olduğu zaman vergiden indirilebilecek mali yıl zararlarının detayı aşağıda sunulmuştur:

<u>Gerçekleşme yılı</u>	<u>Bakive</u>
2004	32.044
2005	83.313
2006	146.000
2007	56.902
2008	327.386
2009	41.234

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla ertelenmiş vergi alacakları ve borçlarını doğuran kalemler aşağıdaki gibidir:

	<u>Ertelenmiş Vergi Varlıkları</u>		<u>Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri</u>		<u>Net Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri</u>	
	<u>31 Aralık 2009</u>	<u>31 Aralık 2008</u>	<u>31 Aralık 2009</u>	<u>31 Aralık 2008</u>	<u>31 Aralık 2009</u>	<u>31 Aralık 2008</u>
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ilişkin amortisman ve aktifleştirme farkları	167	317	(247.177)	(242.170)	(247.010)	(241.853)
Finansal varlıklar	-	-	(20.542)	(15.241)	(20.542)	(15.241)
Borç karşılıkları	41.366	15.865	-	(2.508)	41.366	13.357
Peşin ödenen giderler	-	739	(177)	-	(177)	739
Diğer borç ve yükümlülükler	62.299	71.129	(1.445)	(10.514)	60.854	60.615
Yatırım indirimi	-	563	-	(184)	-	379
Ertelenen vergi varlıkları/ (yükümlülükleri)	103.832	88.613	(269.341)	(270.617)	(165.509)	(182.004)
Netleştirme	(100.694)	(86.838)	100.694	86.838	-	-
Net ertelenen vergi varlıkları/ (yükümlülükleri)	3.138	1.775	(168.647)	(183.779)	(165.509)	(182.004)

Tablo-9: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2009 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarında sunulan ertelenmiş vergi açıklamaları-*Tüm tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası olarak ifade edilmiştir.* (devamı)

	31 Aralık 2009	31 Aralık 2008
Dönem vergi gideri	(544.864)	(714.517)
Ertelenmiş vergi geliri		
Geçici vergi farklarının etkileri	6.557	7.697
Yatırım teşviklerinden doğan vergi avantajları	2.944	3.205
Önceki dönemlerde kayıtlara alınmayan vergi zararlarının kullanımı	2.400	-
	11.901	10.902
Toplam vergi gideri	(532.963)	(703.615)
	31 Aralık 2009	31 Aralık 2008
Vergi öncesi kar	2.266.659	2.895.224
Yasal vergi oranı ile hesaplanan vergi gideri	%20 (453.332)	%20 (579.045)
Yurtdışı bağlı ortaklıklardaki vergi oranı farklarının etkisi	(%1) 15.648	(%1) 22.328
Önceki dönemlerde kayıtlara alınmayan vergi zararlarının kullanımı	- 2.400	- -
İndirilemeyen giderler ve geçici olmayan farklar	%2 (45.805)	%2 (57.202)
Yatırım indirimi	- 2.944	- 3.205
Özsermaye yöntemine göre muhasebeleştirilen yurtdışı iştirakin vergi oranı değişim etkisi	(%1) 27.383	(%1) 29.188
Vergiden muaf gelir	- 1.619	- 7.863
Bilançoaya yansıtılmayan net ertelenmiş vergi varlıkları	%3 (76.481)	%4 (116.298)
Diğer	- (7.339)	- (13.654)
	(532.963)	(703.615)
Kapsamlı gelir içindeki vergi etkisi:		
	Vergi öncesi diğer kapsamlı gelir	Vergi sonrası diğer kapsamlı gelir
31 Aralık 2009		
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	12.377	(1.642) 10.735
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim	1.801	- 1.801
Diğer Kapsamlı Gelir		12.536
31 Aralık 2008		
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	173.333	519 173.852
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim	(7.750)	1.550 (6.200)
Diğer Kapsamlı Gelir		167.652

Şirketin ertelenmiş vergi varlığına neden olan en yüksek tutardaki unsurun “Diğer borç ve yükümlülükler ”, ertelenmiş vergi yükümlülüğüne neden olan en yüksek tutardaki unsurun ise “Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ilişkin amortisman ve aktifleştirme farkları” olduğu görülmektedir.

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı ertelenmiş vergi varlığı, ertelenmiş vergi borcu, vergi öncesi kâr (zarar) ve vergi gideri/geliri unsurlarına ilişkin tutarlar Tablo-10’de sunulmuştur.

Tablo-10: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’nin 2007, 2008 ve 2009 yıllarında raporladığı Ertelenmiş Vergi Varlığı, Ertelenmiş Vergi Borcu, Vergi Gideri Tutarları

	2009	2008	2007
Bilançoda;			
Ertelenmiş Vergi Varlığı	3.138.000	1.775.000	2.917.000
Ertelenmiş Vergi Borcu	168.647.000	183.779.000	136.691.000
Gelir Tablosunda;			
Vergi Öncesi Kâr/Zarar	2.266.659.000	2.895.224.000	2.144.808.000
Vergi (Gideri) / Geliri:	(532.963.000)	(703.615.000)	(427.016.000)
-Dönem Vergi Gideri	(544.864.000)	(714.517.000)	(540.558.000)
-Ertelenmiş Vergi (Gideri) /Geliri	11.901.000	10.902.000	113.542.000
Dönem Kârı/Zararı	1.733.696.000	2.191.609.000	1.717.792.000

TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’ye ait ayrıntılı ertelenmiş vergi açıklamaları dışında İMKB’de işlem gören şirketlerde ertelenmiş vergilerin neden olduğu dikkat çekici durumlara örnekler aşağıda sunulmuştur.

Örnek 3: Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları'nın 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunda vergi öncesi zarar söz konusuyken ertelenmiş vergi gelirleri nedeniyle dönem kârı raporlanmıştır.

SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ	
KÂRI/ZARARI	-819.541 TL
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-18.317 TL
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	2.144.363 TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI	1.306.505 TL
DÖNEM KÂRI/ZARARI	1.306.505 TL

Örnek 4: Tat Konserve Sanayi A.Ş.'nin 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunun son satırları aşağıdaki gibidir:

SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ	
KÂRI/ZARARI	93.038 TL
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	0
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	-7.199.032 TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI	-7.105.994 TL
DÖNEM KÂRI/ZARARI	-7.105.994 TL

Örnek 5: Işıklar Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 31 Aralık 2007 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunun son satırları aşağıdaki gibidir:

SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ	
KÂRI/ZARARI	10.707.357 TL
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-192.011 TL
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	1.834.002 TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI	12.349.348 TL
DÖNEM KÂRI/ZARARI	12.349.348 TL

Örnek 6: Net Holding A.Ş.'nin 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunun son satırları aşağıdaki gibidir:

SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ	
KÂRI/ZARARI	-9.822.203 TL
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-41.549 TL
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	-2.120.592 TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI	-11.984.344 TL
DÖNEM KÂRI/ZARARI	-11.984.344 TL

Örnek 7: TAV Havalimanları Holding A.Ş.'nin 31 Aralık 2007 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide gelir tablosunun son satırları aşağıdaki gibidir:

SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ	
KÂRI/ZARARI	86.345.522 TL
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-7.902.436 TL
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	16.336.611 TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI	77.911.347 TL
DÖNEM KÂRI/ZARARI	77.911.347 TL

2.5. ERTELENMİŞ VERGİLERİN FİNANSAL RAPORLAMADAKİ ÖNEMİNİ ORTAYA ÇIKARAN ULUSLARARASI GÖSTERGELERDEN ÖRNEKLER

Ertelenmiş vergilerin finansal raporlarda ne kadar önemli yer tuttuğu, Tablo-11'de sunulan bazı yabancı bankaların ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayelerine oranları incelendiğinde anlaşılmaktadır. 2008 yılında 2007 yılına göre bu oranın artması bankaların ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayelerini arttıran ciddi bir unsur olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo-11: 2007 ve 2008 Yıllarında Bazı Yabancı Bankaların Ertelemiş Vergi Varlığı/Özsermaye Oranları

YABANCI BANKALAR	2007	2008
	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ÖZSERMAYE	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ÖZSERMAYE
Barclays	% 5	% 6
Lloyds	-	% 9
Credit Agricole S.A.	% 5	% 9
Credit Suisse	% 19	% 45
Deutsche	% 12	% 27
Dexia	% 19	% 24
Fortis	% 7	% 2
HSBC	% 4	% 7
ING	% 7	% 28
Citibank	% 12	% 55

Ertelemiş vergi varlıklarının bankaların sermaye yeterliliği rasyolarını belli bir düzeyde tutabilmek için kullandıklarına dair yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Skinner⁷⁸ 2008 yılında yaptığı çalışmasında, Japonya’da yaşanan son bankacılık krizinde ertelenmiş vergi varlıklarının önemli bir rolü bulunduğu sonucuna varmıştır. Gee ve Mano⁷⁹, 2006 yılında yaptıkları çalışmada, 2002-2004 yıllarında Japonya’daki 5 büyük bankanın ertelenmiş vergi varlıkları raporlamamış olmaları halinde faaliyet gösteremeyecekleri sonucuna varmıştır.

⁷⁸ Douglas Skinner, “The Rise of Deferred Tax Assets in Japan: The Role of Deferred Tax Accounting in the Japanese Banking Crisis”, **Journal of Accounting and Economic**, 46(2008), s. 218-239.

⁷⁹ Maria Gee ve Tomoko Mano, “Accounting for Deferred Tax in Japanese Banks and the Consequences for Their International Operations”, **Abacus**, Vol. 42, No.1, 2006, s. 1-21.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜLKEMİZDE ERTELENMİŞ VERGİLERİN FİNANSAL RAPORLANMASINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde, ülkemizde ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki yeri ve öneminin belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Bu doğrultuda, yapılan araştırmanın önemi, amacı, kapsamı, kısıtları, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi açıklanmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar bu bölümün sonunda belirtilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA KONUSUNUN ÖNEMİ

Ülkemizde SPK, BDDK, Hazine Müsteşarlığı'nın düzenlemelerine tabi şirketler tarafından TMS/UMS (TFRS/UFRS)'nin zorunlu olarak uygulanmaya başlanmasıyla birlikte ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki yeri ve önemi daha yeni fark edilmeye başlanmıştır. Konunun kendine özgü karmaşıklığı ve çok kapsamlı olması nedeniyle şirketlerin finansal raporlarında yer alan ertelenmiş vergilere ilişkin bilgiler de finansal tablo kullanıcılarının sunulan rakamları doğru yorumlayabilmeleri açısından büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte ertelenmiş vergi rakamlarının finansal tabloların bütününe olan etkisi düşünüldüğünde, bu rakamlara ilişkin açıklamaların şirketlerin faaliyetleri ve vergi ile muhasebe kuralları arasındaki farklılıkların finansal tablolara nasıl yansıtıldığı hakkında detaylı bilgiler içermesi gerekmektedir. Bu noktada ertelenmiş vergilere neden olabilecek unsurların iyi bilinmesi sunulan bilgilerin anlaşılması için en önemli koşul olmaktadır. Finansal tablo analizleri sırasında ertelenmiş vergi rakamlarının finansal oranlar üzerindeki etkisi göz ardı edilmeyecek boyutlara ulaşmaktadır.

Bir şirketin gelir vergilerine ilişkin açıklamaları incelenerek; o şirketin gelecek dönemlerdeki kârlılığı, nakit akışları, değeri hakkında bilgi sahibi

olunabilmektedir¹. Yatırımcılar, şirketlerin kazanç kalitesini değerleyebilmek için muhasebe kârı ile vergi matrahı arasındaki mutabakatı incelemektedir. Vergi giderinin ertelenmiş vergi tutarının incelenmesi ile gelecekte ödenecek vergilerin daha yüksek/düşük olacağı bilgisi sağlanarak nakit akışları ile ilgili tahmin yapılabilmektedir. Şirketlerin mali zararlarının tutarlarına ve bunların zaman aşım tarihlerine ilişkin bilgiler, analistlerin şirketlerin ileride vergi ödemeyecekleri tutarları belirlemelerine imkan vermektedir².

Şirketlerin finansal tablolarında muhasebe kârı raporlarken, mali zararları nedeniyle dönem vergisi raporlamamaları, saldırgan muhasebe uygulamalarının ve düşük kazanç kalitesinin bir işareti olabilmektedir³. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2001 yılında yaşanan büyük muhasebe skandallarından en bilineni Enron Şirketi de hisse senedi fiyatlarını arttırmak için yüksek kâr rakamları raporlarken, devlete az vergi ödemek için mali kârını düşük göstermiştir. Dolayısıyla muhasebe kârı ve vergi matrahı arasındaki büyük farklılıklar her zaman dikkat edilmesi gereken bir unsur olmakta, bu farklılıkların kaynaklarına ilişkin detaylı bilgiler ise ertelenmiş vergi açıklamalarında karşımıza çıkmaktadır.

Finansal tablolarda raporlanan gelir vergisi bilgilerini ve açıklamalarını anlamak için bu açıklamaların nasıl oluştuğu hakkında kapsamlı bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Vergilere ilişkin dipnot ve açıklamalardan bilgi edinme süreci, şirketlerin açıklama yükümlülüklerini ve vergi ile ilgili işlemlerini ne şekilde yerine getirdiklerine bağlı olmaktadır⁴.

Uluslararası literatürde yapılmış çalışmalara bakıldığında, piyasaların finansal tablolarda açıklanan ertelenmiş vergi bilgilerine verdiği tepkilerin ölçüldüğü

---

¹ Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi, Dov Fried, **The Analysis and Use of Financial Statements**, 3.bs., John Wiley and Sons Inc., USA, 2002, s. 309.

² Donald Kieso, Jerry Weygandt, Terry Warfield, **Intermediate Accounting**, 12.bs., Volume 2, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2007, s. 986.

³ D.Eric Hirst, Galen R. Sevcik, "Analyzing Income Tax Disclosures", **The Journal of Financial Statement Analysis**, Vol.2, Fall 1996, s. 78.

⁴ Richard P. Weber, James E. Wheeler, "Using Income Tax Disclosures to Explore Significant Economic Transactions", **Accounting Horizons**, September 1992, 6,3, s. 28-29.

görülmektedir. Örneğin, Ayers⁵, 1998 yılında yaptığı çalışmada Amerika’da ertelenmiş vergilere ilişkin yayınlanan yeni standart (FASB 109) ile eski standardı (APB No.11) karşılaştırarak piyasanın hangisine daha çok duyarlı olduğunu ölçmüş ve yeni standardın eski standarda göre piyasaya daha çok bilgi sağladığı sonucuna varmıştır. Amir, Kirschenheiter ve Willard⁶ tarafından 1997 yılında yapılmış bir çalışmada FASB 109’a göre yapılan ertelenmiş vergi açıklamalarının piyasaya faydalı bilgi sunduğu savunulmaktadır. Givoly ve Hayn⁷, 1992 yılında yaptıkları araştırmada piyasanın ertelenmiş vergiye neden olan unsurları farklı değerlendirdiğini bulmuştur⁸. Bu çalışmaların dışında, Lopes ve diğerleri⁹ yaptıkları çalışmada Brezilya’da borsaya kote olan mali sektör şirketlerinin gelir vergisi açıklamalarını KPMG Denetim Şirketi’nin dipnot kontrol listesine göre incelemiştir. Araştırmalarının sonucunda mali sektör şirketlerinin gelir vergisine ilişkin açıklama düzeyleri % 50’nin altında olduğunu tespit etmişlerdir.

Ülkemizde ise yukarıda bahsedilen çalışmaların yapılabilmesi için öncelikle ertelenmiş vergi konusunun piyasalar tarafından anlaşılması gerekmektedir. Bu nedenle de, uluslararası finansal raporlama standartlarının uygulanmasında gelinen şu aşamada, ülkemizde ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki yeri ve öneminin belirlenmesine yönelik bir durum tespiti ile ileride yapılacak çalışmalar için bir adım atılmış olmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, ülkemiz Sermaye Piyasası Kurulu’na bağlı şirketlerin finansal raporlarında ertelenmiş vergileri açıklama düzeyinin tespit

---

⁵ Benjamin Ayers, “Deferred tax accounting under SFAS No.109: An empirical investigation of its incremental value-relevance relative to APB No.11.” **The Accounting Review**, April 1998, s. 195-212.

⁶ E. Amir, M. Kirschenheiter ve K. Willard, “The Valuation of Deferred Taxes”, **Contemporary Accounting Research**, (winter), 1997, s. 597-622.

⁷ D. Givoly ve C. Hayn, “The Valuation of the Deferred Tax Liability: Evidence from the Stock Market”, **The Accounting Review**, April 1992, s. 394-410.

⁸ Zhou Lu, “The Valuation Allowance for Deferred Tax Assets and Earnings Management”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **University of Southern California**, Ağustos 2000, s. 25.

⁹ T. Lopes, I. Lima, J. Cia, J. Bispo, “Disclosure in Financial Institutions of Taxation in the light of the Convergence to International Accounting Standards”, **European Accounting Association 32nd Annual Congress**, Tampere, Finland, 2009.

edilmesi ve finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergilerin öneminin ortaya çıkarılmasıdır.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE KISITLARI

Araştırmada İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 100 Endeksinde (1 Ocak- 31 Mart 2010 dönemi itibarıyla) yer alan mali ve reel sektör şirketlerinin finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi tutarları, bunlara ilişkin açıklama ve dipnotları incelenmiştir. İMKB 100 endeksinde yer alan şirketlerin ülkemizde gerek mali gerekse reel sektördeki gelişmelere yön vermeleri sebebiyle anakütlenin bu şirketlerden oluşması uygun görülmüştür.

İMKB100 endeksinde 63 reel sektör şirketi, 37 mali sektör şirketi bulunmaktadır. Mali sektör şirketlerinden Gayri Menkul Yatırım Ortaklıkları (İş GMYO, Pera GMYO, Sinpaş GMYO), 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 5/(1) (d) (4)'e göre kurumlar vergisinden muaf oldukları için anakütleden çıkarılmıştır. Reel sektör şirketlerinden Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar Anonim Şirketi, 5520 sayılı KVK'nın 4. maddesinin 1/j no.lu fıkrası ile Maliye Bakanlığı'nın 8 Ekim 1999 tarih ve 042589 sayılı görüşü uyarınca ve Fener Sportif Hizmetler Sanayi ve Hizmet A.Ş., 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu muafıkları düzenleyen 7. maddesinin 8. no.lu fıkrasına göre kurumlar vergisinden muaf oldukları için anakütleden çıkarılmıştır. Martı Otel, Tesco Kipa ve Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin faaliyet dönemlerinin farklı olması nedeniyle 2009 yılı finansal tabloları, araştırma verilerinin analizinin tamamlandığı tarihte yayımlanmamış olması nedeniyle ve buna bağlı olarak araştırma verilerinin karşılaştırılabilirliğini sağlamak için bu şirketler de anakütleden çıkarılmıştır. Sonuç olarak anakütle, İMKB 100 endeksinde işlem gören 58 reel sektör şirketinden, 34 mali sektör şirketinden oluşmaktadır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda öncelikle İMKB 100 endeksindeki şirketlerin ertelenmiş vergileri açıklama düzeyinin tespit edilmesi için 31 Aralık 2008 ve 31 Aralık 2009 tarihleri itibarıyla finansal tablo ve dipnotlarında yer alan

ertelenmiş vergi bilgileri incelenmiştir. Ertelenmiş vergilere ilişkin açıklamalarda gelişme olup olmadığını belirlemek amacıyla 2008 ve 2009 yılı için bulunan açıklama yüzdeleri karşılaştırılmıştır. Sektör açısından bir farklılık olup olmadığını belirlemek için her iki sektöre ait açıklama yüzdelerinin ortalamaları karşılaştırılmıştır. Ayrıca ertelenmiş vergilere ilişkin unsurların açıklanma düzeyleri de belirlenmiştir. 9 Nisan 2008 tarihli SPK tebliğine istinaden borsaya kote olan şirketler, 2008 yılı itibarıyla Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS/UFRS'yi uygulamaya başlamışlardır. Bu nedenle, araştırma 2008 ve 2009 yıllarını kapsamaktadır.

Araştırmanın devamında ise temel amaç doğrultusunda finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergilerin önemine ilişkin bir durum tespiti yapmak için ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu tutarlarının toplam varlıklara, toplam borçlara ve özsermayeye oranları hesaplanmıştır. Bu oranlardaki artışı ya da azalışı belirlemek amacıyla 2008 ve 2009 yılları için bulunan oranlar karşılaştırılmıştır. Sektör açısından bir farklılık bulunup bulunmadığının tespiti için her iki sektörün oranlarının ortalamaları karşılaştırılmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

3.4.1. Finansal Raporlarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Bilgilerinin Açıklanma Düzeyinin Belirlenmesi

Finansal raporlarda ertelenmiş vergi bilgilerinin açıklanma düzeyinin belirlenebilmesi için öncelikle “TMS 1: Finansal Tabloların Sunuluşu” nda bilançoda yer alacak bilgiler paragrafındaki ertelenmiş vergilerle ilgili maddeler ve “TMS 12: Gelir Vergileri”ndeki açıklama bölümündeki paragraflar baz alınarak bir kontrol listesi oluşturulmuştur. Bu liste Tablo-12’de sunulmuştur.

Tablo-12: Ertelenmiş Vergi Açıklamalarına İlişkin Kontrol Listesi

	VAR	YOK	UYGULANAMAZ
1. Finansal durum tablosu (bilançoda); dönem vergisiyle ilgili borçlar ve varlıklar (TMS 1- p.54 n)			
2. Finansal durum tablosu (bilançoda); ertelenmiş vergi borçları ve ertelenmiş vergi varlıkları (TMS 1- p.54 o)			
3. Eğer işletme dönen ve duran varlıklarını ve kısa ve uzun vadeli borçlarını finansal durum tablosunda (bilançoda) ayrı ayrı sınıflandırıyorsa, ertelenmiş vergi varlıkları (borçları) dönen varlıklar (kısa vadeli borçlar) olarak sınıflandırılmaz. (TMS 1- p.56)			
<i>Vergi giderinin (gelirinin) ana unsurları ayrı ayrı kamuoyuna açıklanır. Vergi giderinin (gelirinin) unsurları aşağıdakileri içerebilir: (TMS 12-p.79, 80)</i>			
4. Dönem vergi gideri (geliri); (TMS 12 – p. 80 a)			
5. Dönem vergisinin ilgili olduğu dönemde önceki dönem vergileri ile ilgili olarak yapılan düzeltmeler (TMS 12 – p. 80 b)			
6. Bu dönemde meydana gelen veya bu dönemde tersine dönen zamanlama farklarının ertelenmiş vergi gideri (geliri) tutarları (TMS 12 – p. 80 c)			
7. Vergi oranlarındaki değişiklikler veya yeni konulan vergiler nedeniyle meydana gelen ertelenmiş vergi gideri (geliri) tutarları (TMS 12 – p. 80 d)			
8. Cari dönem vergi giderini azaltmak için önceki dönemlerde muhasebeleştirilmemiş mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların kullanılmasından ortaya çıkan faydanın tutarı (TMS 12 – p. 80 e)			

9. Ertelenmiş vergi giderini azaltmak için önceki dönemlerde muhasebeleştirilmemiş mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların kullanılmasından ortaya çıkan faydanın tutarı (TMS 12 – p. 80 f)			
10. Ertelenmiş vergi varlığında, ilgili varlığın defter değerinde yapılan azaltmalar veya önceki defter değeri azaltmalarının bu dönem geri alınması nedeniyle meydana gelen değişikliklerin yarattığı ertelenmiş vergi giderinin tutarı (TMS 12 – p. 80 g)			
11. TMS 8 uyarınca muhasebe politikalarında yapılan değişiklikler ve hataların düzeltilmesi sonucunda, geriye dönük olarak muhasebeleştirilemedikleri için dönem gelir veya giderinde gösterilen tutarlarla ilgili ertelenmiş vergi gideri (gelir) tutarları (TMS 12 – p. 80 h)			
Aşağıdakiler de ayrı ayrı kamuoyuna açıklanır: (TMS12- 81)			
12. Özkaynağa doğrudan borç veya alacak olarak kaydedilen dönem vergisi ve ertelenmiş verginin toplam tutarı (TMS 12 – p. 81 a)			
13. Vergi gideri (geliri) tutarı ile ve muhasebe kârının rakamsal mutabakatı (TMS 12 – p. 81 c)			
14. Önceki hesap dönemi ile karşılaştırıldığında vergi oranlarında meydana gelen değişiklikler (TMS 12 – p. 81 d)			
15. Finansal durum tablosunda (<i>bilançoda</i>) ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmemiş olan indirilebilir geçici farkların, kullanılmamış birikmiş mali zararların ve birikmiş vergi avantajlarının tutarları (ve varsa zaman aşımı tarihleri) (TMS 12 – p. 81 e)			
16. Bağlı ortaklıklar, şubeler ve iştirakler ile iş ortaklıklarındaki hisseler ile ilgili, henüz ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmemiş geçici farkların toplam tutarı (TMS 12 – p. 81 f)			
17. Her bir çeşit geçici fark, kullanılmamış mali zararlar ve vergi avantajları için; (i) Finansal durum tablosuna (<i>bilançoya</i>) yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile borcunun sunumu yapılan dönemler itibariyle tutarları; (ii) Finansal durum tablolarındaki (<i>bilançodaki</i>) değişikliklerden açıkça anlaşılmıyorsa, kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmış olan ertelenmiş vergi gelirinin (giderinin) tutarı (TMS 12 – p. 81 g)			

<p>18. Durdurulan faaliyetlere ilişkin olarak, vergi giderinin ilgili olduğu;</p> <p>(i) Faaliyete son verme kârı veya zararı ve</p> <p>(ii) Durdurulan olağan faaliyetlerinden hesap döneminde ve sunumu yapılan diğer dönemlerde elde edilen kâr veya zarar</p> <p>(TMS 12 – p. 81 h)</p>			
<p>19. İşletmenin ortaklarına dağıtılması finansal tabloların yayımının onaylanmasından önce önerilen veya açıklanan, ancak finansal tablolarda borç olarak muhasebeleştirilmemiş olan temettülerin gelir vergisi açısından sonuçlarının tutarı.</p> <p>(TMS 12 – p. 81 i)</p>			
<p>20. İşletmenin elde eden olduğu işletme birleşmesi edinim öncesi ertelenmiş vergi varlıkları için muhasebeleştirilmiş tutarda değişikliğe neden olur; söz konusu değişimin tutarı</p> <p>(TMS 12 – p. 81 j)</p>			
<p>21. İşletme birleşmesinden elde edilen ertelenmiş vergi faydalarının elde etme tarihinde değil de bu tarihten sonra muhasebeleştirilmesi durumunda, ertelenmiş vergi faydalarının muhasebeleştirilmesine neden olacak olan bir olay tanımını veya koşullardaki değişiklik</p> <p>(TMS 12 – p. 81 k)</p>			
<p>22. Bir işletme, aşağıdaki durumlarda, ertelenmiş vergi varlığının tutarını ve muhasebeleştirilmesini destekleyen karineleri de kamuoyuna açıklar;</p> <p>(i) Ertelenmiş vergi varlığının kullanılmasının gelecekte mevcut vergilendirilebilir geçici farkların tersine dönmesinin yaratacağı geliri aşacak tutarlarda gelir elde edilmesine bağlı olması halinde; ve</p> <p>(ii) İşletmenin ertelenmiş vergi varlığının ilgili olduğu vergi idaresinin bulunduğu yerdeki faaliyetlerinin cari hesap döneminde veya bir önceki hesap döneminde zararlı olması halinde</p> <p>(TMS 12 – p. 82)</p>			
<p>23. Bir işletme, Paragraf 52A’da belirtilen durumlarda, ortaklarına temettü dağıtmasının olası gelir vergisi etkilerinin niteliklerini açıklar. Buna ek olarak, işletme, belirlenmesi mümkün olan olası gelir vergilerinin tutarını ve belirlenmesi mümkün olmayan gelir vergilerinin olup olmadığını da açıklar.</p> <p>(TMS 12 – p. 82A)</p>			

<p>24. Bir işletme, vergi sisteminin önemli özelliklerini ve temettü dağıtımındaki olası gelir vergilerinin tutarını etkileyen unsurları kamuoyuna açıklar. (TMS 12 – p. 87A)</p>			
<p>25. Bir işletme “TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar” Standardı uyarınca vergi ile ilgili koşullu borçlarını ve koşullu varlıklarını kamuoyuna açıklar. Koşullu borçlar ve koşullu varlıklar, örneğin vergi idaresi ile olan çözüme kavuşturulmamış sorunlardan kaynaklanabilir. Vergi oranlarında veya vergi kanunlarında yapılmış olan ve raporlama döneminden (<i>bilanço tarihinden</i>) sonra yürürlüğe giren ya da yürürlüğe gireceği açıklanan değişiklikler olması halinde, işletme, bu değişikliklerin dönem vergisi ile ertelenmiş vergi varlıklarına ve ertelenmiş vergi borçlarına olan önemli etkilerini de kamuoyuna açıklar. (TMS 10 Raporlama döneminden (<i>Bilanço Tarihinden</i>) Sonraki Olaylar). (TMS 12 – p. 88)</p>			

Kontrol listesindeki 19., 21. ve 23. unsurlar araştırmanın anakütlesinde yer alan şirketler açısından uygulanabilir olmadığı için bu unsurlar listeden çıkarılmıştır. Ülkemizde 2008 ve 2009 yıllarında vergi oranlarında bir değişiklik olmadığından şirketlerin 7. ve 14. unsurlara ilişkin açıklama yapmalarına gerek yoktur. Bu nedenle bu unsurlar da listeden çıkarılmıştır.

3.4.1.1. Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyinin Belirlenmesi

Ertelenmiş vergi açıklamalarına ilişkin kontrol listesine göre 58 reel sektör şirketinin ve 34 mali sektör şirketinin 2008’e ve 2009’a ilişkin finansal tabloları ile açıklama ve dipnotlarında yer alan ertelenmiş vergi bilgileri incelenerek, bu şirketlerin ertelenmiş vergilerle ilgili yapmaları gereken açıklamaları ne düzeyde yaptıkları tespit edilmiştir.

Kontrol listesine göre inceleme yapılırken; ilgili şirket açıklaması gereken unsuru açıkladıysa “1”, açıklamadıysa “0” değerini almıştır. Bununla birlikte herhangi bir unsurun açıklanması gerekliliğine ilişkin bir belirsizlik bulunduğu durumlarda ya da incelenen şirket açısından o unsurun açıklanmasının gerekmediği

durumlarda ilgili unsur “uygulanamaz” olarak kabul edilmiştir. Her şirket için açıklama yüzdesini belirlemek için öncelikle aldıkları “1” değerleri toplanarak açıklanan unsur sayısı bulunmuştur. Daha sonra “uygulanamaz” unsurlar hesaba katılmayarak toplam açıklanması gereken unsur sayısı bulunmuştur. Nihayetinde toplam açıklanan unsur sayısı toplam açıklanması gereken unsur sayısına bölünerek her şirket için açıklama yüzdeleri belirlenmiştir. 2008 ve 2009 yılı için toplanan anakütle verilerinin tablosu Ek-8-a ve Ek-8-b’de sunulmuştur.

3.4.1.2. Ertelenmiş Vergilere İlişkin Unsurların Açıklanma Düzeyinin Belirlenmesi

Kontrol listesinde yer alan her bir unsurun şirketler tarafından açıklanma düzeyleri, Ek-8-a ve Ek-8-b’de sunulan veriler kullanılarak belirlenmiştir. Unsurların açıklanma yüzdesi, ilgili unsuru açıklayan şirket sayısının açıklaması gereken şirket sayısına bölünmesiyle bulunmuştur. Açıklaması gereken şirket sayısı hesaplanırken ilgili unsurun uygulanamaz olduğu şirket sayısı kapsam dışı bırakılmıştır.

3.4.2. Ertelenmiş Vergilerin Öneminin Belirlenmesi

Anakütlede yer alan şirketlerin bilançolarında raporladıkları ertelenmiş vergi pozisyonlarının önemini değerlendirebilmek için aşağıdaki oranlar hesaplanmıştır:

- Ertelenmiş vergi varlığı / toplam varlıklar
- Ertelenmiş vergi borcu / toplam varlıklar
- Ertelenmiş vergi varlığı / özsermaye
- Ertelenmiş vergi borcu / özsermaye
- Ertelenmiş vergi borcu / toplam borçlar

2008 ve 2009 yılı verilerinden hesaplanan oranlar Ek-9-a ve Ek-9-b’de sunulmuştur.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

3.5.1. Finansal Raporlarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Bilgilerinin Açıklanma Düzeyinin Analizi

Anakütleye ait 2008 ve 2009 yıllarına ait ertelenmiş vergi bilgilerinin analizi; eklerde sunulan özet tablolar hazırlanarak şirketlerin açıklama düzeyi ve unsurların açıklanma düzeyi olmak üzere iki açıdan yaklaşılarak yapılmıştır.

3.5.1.1. Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyinin Analizi

31 Aralık 2008 itibarıyla şirketlerin ertelenmiş vergileri açıklama yüzdelerinin ortalaması % 62, 31 Aralık 2009 itibarıyla ise % 65 olarak hesaplanmıştır. Bu doğrultuda 2009 yılında şirketlerin ertelenmiş vergi açıklamalarında az da olsa bir gelişme olduğunu söylenebilmektedir.

2008 yılında mali sektör şirketlerinin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin ortalaması % 62, reel sektör şirketlerinin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin ortalaması da % 62 olarak hesaplanmıştır. 2009 yılında ise mali sektör şirketlerinin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin ortalaması % 64, reel sektör şirketlerinin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin ortalaması da % 65 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda mali sektör ve reel sektör şirketlerinin ertelenmiş vergileri açıklama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo-13'te şirketlerin 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin tanımlayıcı istatistik sonuçları toplu olarak ve sektör ayrımı yapılarak sunulmuştur.

Tablo-13: İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

	AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2008	AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2009	MALİ SEKTÖR AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2008	REEL SEKTÖR AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2008	MALİ SEKTÖR AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2009	REEL SEKTÖR AÇIKLAMA DÜZEYLERİ 2009
Ortalama	,6208	,6495	,6162	,6234	,6418	,6540
Medyan	,6350	,6450	,6000	,6400	,6300	,6500
Mod	,69	,64	,53	,67	,53	,64
Standart Sapma	,09388	,08301	,09680	,09288	,09501	,07562
Minimum	,36	,36	,47	,36	,47	,36
Maksimum	,88	,89	,88	,79	,89	,82

Anakütledeki 92 şirketin 24'ünde her iki yılda da toplam açıklanan unsur sayısı ile toplam açıklanması gereken unsur sayısı aynı kaldığı için açıklama yüzdeleri değişmemiştir. Ancak açıklanan ve açıklanması gereken unsurlarda değişiklik tespit edilmiştir. Açıklama yüzdesi değişmeyen 24 şirketin 9'u mali sektör, 15'i reel sektör şirkettir.

Ertelenmiş vergileri açıklama düzeyleri artan 45 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin 17'si mali, 28'i reel sektör şirkettir. Ertelenmiş vergileri açıklama düzeyleri azalan 23 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin 8'i mali, 15'i reel sektör şirkettir.

Gelişme yaşanan şirketlerdeki bu değişimlerin neden kaynaklandığı ayrıntılı olarak ele alınabilmektedir. Ertelenmiş vergileri açıklama düzeyleri artan 45 şirketin 12'sinde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı değişmezken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının arttığı; 20'sinde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı artarken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının da arttığı; 5'inde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı azalırken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının değişmediği; 8'inde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı

azalırken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının arttığı tespit edilmiştir. Ertelenmiş vergileri açıklama düzeyleri azalan 23 şirketin 5'inde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı değişmezken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının arttığı; 4'ünde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı azalırken açıkladıkları unsur sayısının toplamının değişmediği; 11'inde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı azalırken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının da azaldığı; 1'inde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı artarken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının azaldığı; 2'sinde açıklamaları gereken unsur sayısının toplamı artarken, açıkladıkları unsur sayısının toplamının da arttığı tespit edilmiştir. Açıklama düzeyleri değişmeyen, artan ve azalan şirketlere ilişkin özet tablolar Ek-2, Ek-3 ve Ek-4'te sunulmuştur.

Anakütlede yer alan bazı bankaların halen, ertelenmiş vergi açıklamalarını yürürlükten kaldırılan BDDK'nın "Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 18 Sayılı Tebliği: Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardı"nda yer alan açıklama ve dipnot unsurlarına göre yapmaları dikkat çekmektedir.

3.5.1.2. Ertelenmiş Vergilere İlişkin Unsurların Açıklanma Düzeyinin Analizi

Ertelenmiş vergilere ilişkin unsurların açıklanma düzeyi incelendiğinde; her iki yılda da dönem vergi borcu ve varlığının, dönem vergi giderinin, vergi sisteminin önemli özelliklerinin anakütledeki şirketlerin tümünde açıklandığı tespit edilmiştir. 2008 ve 2009 verilerinde, 18. ve 25. unsurlar da % 100 açıklanma düzeyine sahip olmakla birlikte aslında bu unsurları açıklaması gereken az sayıda (18. unsuru 6 şirket, 25. unsuru 14 şirket) şirketin tümünün açıklaması sonucu maksimum açıklanma düzeyine ulaştığını vurgulamak gerekmektedir.

TMS-12 paragraf 81-f uyarınca şirketlerin, bağlı ortaklıklar, şubeler ile iştiraklerdeki yatırımlar ve iş ortaklıklarındaki hisseler ile ilgili olarak ertelenmiş vergi borcu henüz muhasebeleştirilmemiş geçici farkların toplam tutarını

dipnotlarında açıklamaları gerekmektedir. Kontrol listesinde 16.unsur tarafından temsil edilen bu madde, 2008 yılında sadece 1 şirket tarafından açıklanmıştır.

TMS-12 paragraf 81-e uyarınca şirketler, bilançoda ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmemiş olan indirilebilir geçici farkların, kullanılmamış birikmiş mali zararların ve birikmiş vergi avantajlarının tutarlarını ve varsa zaman aşım tarihlerini açıklamak zorundadır. Kontrol listesinde 15. unsur tarafından temsil edilen bu madde muhasebeleştirilmemiş ertelenmiş vergi varlıklarına ilişkin detaylı ve önemli bilgiler içermesine rağmen her iki yılda da düşük düzeyde açıklanmıştır.

TMS-12- paragraf 81-g uyarınca şirketler, raporladıkları ertelenmiş vergiye neden olan geçici fark, kullanılmamış mali zararlar ve vergi avantajlarını açıklamak zorundadır. Ancak her iki yılda da bu unsur aynı 3 banka tarafından açıklanmamıştır.

Kontrol listesinde yer alan 8. ve 9. unsurların açıklanma düzeyi 2009 yılında artmıştır. Cari dönem vergi giderini ve ertelenmiş vergi giderini azaltmak için önceki dönemlerde muhasebeleştirilmemiş mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların kullanılmasından ortaya çıkan faydanın tutarının açıklanmasını gerektiren bu unsurların var olup olmadığı, şirketlerin dipnotlarında sunmaları gereken diğer bir unsur olan vergi gideri ile muhasebe kârının rakamsal mutabakatları incelenerek tespit edilmiştir.

13. unsur tarafından temsil edilen vergi gideri ile muhasebe kârının rakamsal mutabakatını açıklayan şirket sayısı 2008 yılında 65'ken, 2009 yılında 73 olmuştur.

TMS-12 paragraf 81-a uyarınca, özkaynağa doğrudan borç veya alacak olarak kaydedilen dönem vergisi ve ertelenmiş verginin toplam tutarının açıklanması gerekmektedir. 12. unsur ile temsil edilen bu madde, 2008 yılında şirketlerin genelde özkaynaklarda raporlamaları gereken unsurları gelir tablosu ile ilişkilendirmeleri nedeniyle bu unsurların ertelenmiş vergi etkisi de gelir tablosunda raporlanmıştır. Bu durumun 2009 yılında nispeten düzelmesi sonucu, 12. unsurun açıklanma düzeyi de artmıştır.

TMS-12 paragraf-82 uyarınca şirketlerin, ertelenmiş vergi varlığının tutarını ve muhasebeleştirilmesini destekleyen karineleri açıklamaları gerekmektedir. 22. unsur tarafından temsil edilen bu madde her iki yılda da çok az şirket tarafından açıklanmıştır. Bununla birlikte açıklayan şirketlerin de bu konuda yeterli detayı sunup sunmadığı tartışılması gereken bir konudur.

UMS 12/TMS 12’de ertelenmiş vergi varlıkları için değer düşüş karşılığı ayrılması gerektiğine dair herhangi bir hüküm olmamasına rağmen bazı şirketlerin ertelenmiş vergi varlığı değer düşüş karşılığı ayırarak buna ilişkin bilgiyi sunmaları dikkat çekmektedir.

Ertelenmiş vergilere ilişkin unsurların açıklanma düzeylerine ilişkin özet tablolar Ek-5-a, Ek-5-b ve Ek-5-c’de sunulmuştur.

3.5.2. Ertelenmiş Vergilerin Önemi Belirleyen Oranların Analizi

Ertelenmiş vergilerin tutar olarak finansal tablolarda kapsadıkları alan önem dereceleri hakkında fikir vermektedir. 2008 ve 2009 yılı verilerinden hesaplanan oranlar incelendiğinde dikkat çekici durumlarla karşılaşılmıştır. 2008 yılında ertelenmiş vergi varlığı / özsermaye oranı en yüksek şirket Tire Kutsan Oluklu Mukavva Kutu ve Kağıt Sanayii A.Ş.’dir. Şirket, 31 Aralık 2008 tarihli bilançosunda 16.557.918 TL tutarında ertelenmiş vergi varlığı raporlamıştır. Şirketin aynı tarihteki özsermaye toplamı ise 14.727.349 TL’dir. Bu durumda şirketin ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayesine oranı yaklaşık olarak % 112’dir. Şirketin ertelenmiş vergi varlıklarının yaklaşık 10 milyon TL’lik kısmı kullanılmamış mali zararların ertelenmiş vergi etkisinden kaynaklanması dikkat çekmektedir. Ertelenmiş vergi varlıklarının toplam varlıklarına oranı ise yaklaşık % 7’dir. Zorlu Enerji A.Ş.’nin 31 Aralık 2008 tarihli bilançosunda özsermayesini – 365.221 TL olarak raporlamıştır. Bu durumda şirketin 30.653.792 TL’lik ertelenmiş vergi varlığını özsermayesine oranı - % 8.392 olarak hesaplanmaktadır.

2009 yılında ertelenmiş vergi varlığı / özsermaye oranı en yüksek şirket Işıklar Yatırım Holding'dir. Şirket, 31 Aralık 2009 tarihli bilançosunda 24.610.964 TL tutarında ertelenmiş vergi varlığı raporlamıştır. Şirketin aynı tarihteki özsermaye toplamı ise 133.182.426 TL'dir. Bu durumda şirketin ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayesine oranı yaklaşık olarak % 18'dir. Ertelenmiş vergi varlıklarının toplam varlıklarına oranı ise yaklaşık % 5'tir.

2009 yılında ertelenmiş vergi varlığı / özsermaye oranı en düşük şirket Anadolu Sigorta'dır. Şirket, 31 Aralık 2009 tarihli bilançosunda 7.316 TL tutarında ertelenmiş vergi varlığı raporlamıştır. Şirketin aynı tarihteki özsermaye toplamı ise 645.365.349 TL'dir. Bu durumda şirketin ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayesine oranı olarak % 0,001'dir.

Tablo-14 ve Tablo-15'de her iki yıla ilişkin oranların maksimum ve minimum değerleri sunulmuştur.

Tablo-14: 2008 Yılı Oranlarının Maksimum ve Minimum Değerleri

	2008 EVV/ TV	2008 EVB/ TV	2008 EVV/ ÖZS.	2008 EVB/ ÖZS.	2008 EVB/ TB
Maksimum Oran	%6,920 TIRE	%6,727 HURGZ	%112,430 TIRE	%15,519 HURGZ	%46,887 ECZYT
Minimum Oran	%0,011 PTOFS	%0,000 TEBNK	%-8.393,217 ZOREN	%-10.633,636 ZOREN	%0,000 TEBNK

Tablo-15: 2009 Yılı Oranlarının Maksimum ve Minimum Değerleri

	2009 EVV/ TV	2009 EVB/ TV	2009 EVV/ ÖZS.	2009 EVB/ ÖZS.	2009 EVB/ TB
Maksimum Oran	%8,902 TIRE	%6,957 HURGZ	%18,479 ISAMB	%25,416 ZOREN	%62,546 ECZYT
Minimum Oran	%0,000 ANSGR	%0,003 YKBNK	%0,001 ANSGR	%0,025 YKBNK	%0,003 YKBNK

2009 yılında oranların 2008 yılına göre arttıkları tespit edilmiştir. 2008 yılında reel sektör şirketlerinde mali sektör şirketlerine göre ertelenmiş vergilere ilişkin hesaplanan tüm oranlar daha büyüktür. 2009 yılında ise ertelenmiş vergi varlığının özsermayeye oranı ve ertelenmiş vergi borcunun toplam borçlara oranı mali sektör şirketlerinde reel sektör şirketlerine göre daha büyük olduğu tespit edilmiştir.

Anakütledeki tüm şirketlerin 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin oranları Ek-6'da sunulmuştur. Şirketlerin 2009 yılı ertelenmiş vergi varlıklarının özsermayelerine oranları en büyükten en küçüğe doğru sıralanmış olup, diğer oranlar ve 2008 yılı oranları da tabloya konulmuştur.

3.6. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

Şirketlerin finansal raporlarında sundukları ertelenmiş vergi açıklamaları sayesinde; vergi giderinin ana unsurlarını, ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcuna neden olan unsurları ve vergi gideri ile muhasebe kârı arasındaki rakamsal mutabakatı görülebilmektedir. Bu açıklamalardan sağlanan gelecekteki nakit akışlarına ve kazançların kalitesine ilişkin bilgiler, finansal analistler için çok değerli olabilmektedir. Aynı zamanda bu bilgiler, finansal tabloların başka bölümlerinde yer almayan birçok tahakkuk unsuru hakkında da fikir verebilmektedir. Maalesef analistlerin çoğu, zengin bir potansiyel bilgi kaynağı olabilecek bu açıklamaları anlaşılması zor bularak vergi öncesi kâr rakamına odaklanmaktadır¹⁰. Bir finansal analistin dikkatle incelemesi gereken önemli konulardan biri olan muhasebe kârı ile dönem vergi karşılığı arasındaki ilişki yine ertelenmiş vergilere ilişkin açıklamalar arasında sunulmaktadır¹¹. Muhasebe kârı ile dönem vergi gideri arasında sağlanan rakamsal mutabakat, finansal tablo kullanıcılarının raporlanan kâr rakamlarına güvenmesini sağlamaktadır¹².

---

¹⁰ Hirst, Sevcik, **a.g.e.**, s. 74.

¹¹ **A.e.**, s. 78.

¹² John Dunn, **Financial Reporting and Analysis**, Wiley & Sons, Ltd, Publication, United Kingdom, 2010, s. 127.

Ertelenmiş vergi konusu, vergi mevzuatı ile muhasebe standartları arasındaki farklardan kaynaklanan, bu nedenle de hukuki boyutu ile ön planda olan bir konudur. İki farklı dönem kârı rakamına neden olan ve finansal durum tablosunda varlık, borç, özsermaye oranlarını değiştirebilecek kadar önemli bir konu olan ertelenmiş vergi açıklamalarının da detaylı ve yeterli düzeyde yapılması gerekmektedir. Bir şirketin finansal tablolarında raporladığı ertelenmiş vergilere ilişkin dipnotlarda; temel olarak ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcuna neden olan unsurlara ilişkin bilgiler, raporlanan ertelenmiş vergi giderinin / gelirinin ne şekilde oluştuğunu gösteren özet tablolar, vergi gideri (geliri) ile muhasebe kârı arasındaki mutabakat mutlaka bulunmalıdır. Bunların dışında da, Tablo-12’de sunulan kontrol listesindeki diğer unsurlar, şirketlerin ilgili dönemde raporladıkları ertelenmiş vergilerin dönemin faaliyetlerini ve gelecek dönem faaliyetlerini ne şekilde etkilediği ve etkileyebileceği hususunda bilgi vermesini sağlayacaktır.

Bu araştırmada, ülkemizde piyasalara yön veren reel sektör ve mali sektör şirketlerinin ertelenmiş vergilere ilişkin açıklamalarını ne düzeyde yaptıklarını tespit etmek ve finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergilerin önemini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda; finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergilerin çok önemli bilgileri içermesine rağmen şirketler tarafından yeterli düzeyde ve anlaşılır bir şekilde sunulmadığı ortaya çıkmaktadır. Şirketlerin açıklama düzeyleri % 100’e yakın olsaydı, ertelenmiş vergilerin anlaşılabilmesi için bu açıklamaların yeterli olup olmayacağı tartışılması gereken başka bir konu olarak karşımıza çıkacaktı. Bu nedenle UMS/TMS-12 Gelir Vergileri standardında zorunlu kılınan açıklama hükümlerinin ertelenmiş vergileri anlaşılır kılma düzeyinin standart koyucular ve akademisyenler tarafından sorgulanması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

2001 yılında ortaya çıkan uluslararası muhasebe skandallarından sonra hız kazanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın yakınsama çalışmaları sonucunda tüm dünyada tek bir standart setine doğru yol alınmaktadır. Ülkemizde de, son on yılda yaşanan bu gelişmelere paralel olarak yapılan yeni düzenlemelerle UMS/UFRS ile uyumlu TMS/TFRS'nin SPK, BDDK ve Hazine Müsteşarlığı'nın yaptığı düzenlemelere tabi şirketler tarafından uygulanması zorunlu hale getirilmiştir. Bununla birlikte, Türk Ticaret Kanunu tasarısında TMS/TFRS'nin tüm şirketler için zorunlu hale getirilecek olması, yine küreselleşmenin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) çerçevesinde oluşturulan finansal tabloların ayrılmaz parçası olan dipnot ve açıklamalar da, önemli bilgileri detaylı bir şekilde sunarak güvenilir, doğru, şeffaf, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun raporlama yapılmasını sağlamaktadır.

UMS/UFRS'nin amacı; işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesini, mali tablolar aracılığı ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara sunulan bilgilerin tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik nitelikleriyle gerçek durumu yansıtmasını sağlamaktır. UMS/UFRS arasında en kapsamlı standartlardan biri olan 12 numaralı "Gelir Vergileri" standardında, kurumların kazançları üzerinden alınan vergiler ve ertelenmiş vergilerle ilgili hükümlere yer verilmektedir.

Muhasebe standartları, şirketlerin faaliyetlerine ilişkin rakamsal verileri ve bunlara ilişkin açıklamaları, finansal tablo ve dipnotları aracılığıyla ilgili çıkar gruplarına dürüst, gerçek, karşılaştırılabilir, anlaşılır ve yeterli bir şekilde sunmalarını sağlamaktadır. Vergi düzenlemelerinin amacı; şirketlerin devlete ödeyecekleri vergi ile ülke ekonomisine katkılarının en üst düzeyde olmasını sağlamaktır. Dolayısıyla vergi matrahlarının mümkün olduğunca yüksek belirlenmesini sağlayacak vergi kuralları kaçınılmaz olmaktadır. Vergi mevzuatı ile muhasebe standartları arasındaki bu amaç farklılığı iki farklı kâr rakamının oluşmasına neden olmaktadır. Şirketlerin devlete ödeyecekleri vergi tutarı ile

finansal tablolarında yer alan vergi gideri tutarının aynı olmaması da iki farklı kâr rakamından kaynaklanmaktadır.

Şirketlerin devlete ödeyecekleri, vergi kurallarına göre belirlenen vergi tutarı ile muhasebe kurallarına göre belirlenen dönemin vergi giderinin aynı anda finansal tablolarda yer alabilmesi için ertelenmiş vergilerin de finansal raporlamasının yapılması gerekmektedir. Böylelikle tüm çıkar grupları için yeterli, doğru ve karşılaştırılabilir bilgi sağlanabilmektedir.

Gelir tablosunda ve bilançoda yer alan vergi rakamları iki ayrı hesaplama sonucu oluşmaktadır. Vergi gideri tutarının gösterimi birçok unsur veya düzeltme gerektirirken, ödenecek vergi tutarı dönem vergi matrahı ile vergi oranının çarpılması ile hesaplanmaktadır.

Vergi kuralları ile muhasebe kuralları arasındaki farklılıklar, ancak ertelenmiş vergiler raporlanarak finansal tablolara yansıtılabilmektedir. Bu nedenle de; ertelenmiş vergiler, finansal raporlarda çok önemli bir görevi yerine getirmekte, bunlara ilişkin açıklamalar da her şirketin kendine özgü faaliyetlerinde, finansal işlemlerinde vergi kuralları ve muhasebe kuralları açısından oluşan farklılıkların anlaşılmasını sağlamaktadır.

Ertelenmiş vergilerin finansal raporlamasının dayandığı temel felsefe; işletmelerin devlete ödemek zorunda oldukları vergi tutarının katlanılan bir gider unsuru olarak kabul edilmesi ve verginin ilgili olduğu gelirler ve giderlerle aynı dönemde tahakkuk ettirilerek muhasebeleştirilmesidir. Ertelenmiş vergi düzeltmeleri, varlıkların ve yükümlülüklerin bir şirkete gelecekte yaratacağı fayda ve yükümlülüklerinin vergisel etkilerinin finansal tablolara yansıtılması amacıyla yapılmaktadır.

Finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergi açıklamaları; dönemler itibarıyla şirketlerin faaliyet sonuçlarının vergi etkileri konusunda ayrıntılı bilgi içermesinin yanı sıra; şirketlerin kazanç kaliteleri, kazanç yönetimindeki tutuculukları, vergi

politikalarında saldırgan olup olmadıkları, gelecekteki nakit akışları hakkında, şirketlerin birbirleriyle karşılaştırılmasında ve aynı zamanda finansal analistler için çok önemli bilgiler sunmaktadır.

Ülkemizde ertelenmiş vergilerin finansal raporlamadaki yeri ve öneminin yeni fark edilmeye başlanması ile birlikte, konunun kendine özgü karmaşıklığı ve çok kapsamlı olması, şirketlerin ertelenmiş vergi açıklamalarının doğru olarak yorumlanabilmesini zorlaştırmaktadır.

Bu çalışmada, ertelenmiş vergiler kavramının gelişimi ve finansal raporlarda yer almasının önemi ortaya konmuş olup, ulusal ve uluslararası finansal raporlama standartlarındaki durumu ve ülkemizde uygulanma modelleri incelenmiştir. Ülkemizde ertelenmiş vergilerin durumu, İMKB 100 endeksinde yer alan şirketleri kapsayan bir araştırma ile de ayrıca ortaya konmuştur.

Ülkemizde ertelenmiş vergilerin finansal raporlaması, işlem ve dönem bazlı TMS/TFRS (UMS/UFRS) uygulama modelleri doğrultusunda iki şekilde yapılmaktadır. Bankalarda TMS/TFRS hem kaydetme hem de raporlama sırasında uygulandığı için işlemlere dayalı bir sistem söz konusudur. Bu modelde; ertelenmiş vergiler de dönem içinde geçici fark yaratan işlemleri takiben muhasebeleştirilerek belirlenmektedir. Borsaya kote olan şirketlerde ise dönem içindeki faaliyetler VUK hükümlerine göre kayıtlara alınmakta olup, dönem sonlarında TMS/TFRS (UMS/UFRS) temelli finansal tabloların hazırlanması için düzeltmeler yapılmaktadır. Bu modelde; ertelenmiş vergiler dönem sonlarında yapılan düzeltme işlemleri sonucu belirlenmektedir.

Çalışmanın araştırma kısmında, İMKB 100 Endeksinde yer alan mali ve reel sektör şirketlerinin 2008 ve 2009 yıllarına ait finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi bilgilerini UMS 12 / TMS 12'deki açıklama hükümleri çerçevesinde ne düzeyde açıkladıkları tespit edilmiştir. Yapılan araştırmanın sonunda, şirketlerin ertelenmiş vergileri açıklama düzeylerinin ortalaması 2008 yılı için % 62, 2009 yılı için % 65 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda, 2009 yılında şirketlerin ertelenmiş

vergileri açıklama düzeylerini arttırdıkları söylenebilmektedir. Her iki yıl için de mali ve reel sektör ortalamalarında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Şirketlerin tespit edilen açıklama yüzdelerine göre, finansal raporlarda yer alan ertelenmiş vergilerin çok önemli bilgileri içermesine rağmen, bu bilgilerin şirketler tarafından yeterli ve anlaşılır bir şekilde sunulmadığı ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada, şirketlerin finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi tutarlarının oransal büyüklükleri de tespit edilerek dikkat çeken durumlar ortaya konmuştur. 2009 yılında oranların 2008 yılına göre arttıkları tespit edilmiştir. 2008 yılında reel sektör şirketlerinde mali sektör şirketlerine göre ertelenmiş vergilere ilişkin hesaplanan tüm oranlar daha büyüktür. 2009 yılında ise ertelenmiş vergi varlığının özsermayeye oranı ve ertelenmiş vergi borcunun toplam borçlara oranının mali sektör şirketlerinde reel sektör şirketlerine göre daha büyük olduğu tespit edilmiştir.

Finansal tablolarda yer alan ertelenmiş vergi rakamlarının ve açıklamalarının anlaşılabilirliğinin ve kullanılabilirliğinin arttırılabilmesi için standart koyucular tarafından ertelenmiş vergilere ilişkin bilgilerin ne şekilde sunulacağına dair bir şablon oluşturulması yararlı olacaktır. Elbette ertelenmiş vergilerin nasıl oluştuğunu bilmek yetmemektedir, aynı zamanda bu rakamların analiz edilebilmesi ve yorumlanabilmesi de bu kavramın finansal raporlarda yer almasını anlamlı kılacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Nalan: “UMS-12 Gelir Vergileri Standardı Hükümlerine Göre Dönem Kârından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Ocak 2006.
- Akgüç, Öztin: “Kâr: Yanıltıcı Bir Kavram”, Yorum, **Cumhuriyet Gazetesi**, 13 Kasım 2009.
- Alexander, David, Anne, Briton, Ann Jorrissen: **International Financial Reporting and Analysis**, 4.bs., Cengage Learning EMEA, Thomson, United Kingdom, 2009.
- Alfredson, Keith, Ken Leo, Ruth Picker, Paul Pacter, Jennie Radford, Victoria Wise: **Applying International Financial Reporting Standards**, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, Australia, 2007.
- Amir, E., M. Kirschenheiter ve K. Willard: “The Valuation of Deferred Taxes”, **Contemporary Accounting Research**, (winter), 1997, s. 597-622.
- Anthony, Robert N., David F. Hawkins, Kenneth A. Merchant: **Accounting Text&Cases**, 11.bs., McGraw-Hill, Inc., Singapore, 2003.
- Ayanoğlu, Yıldız : “12 No’lu Uluslararası Muhasebe Standardı Kurumlar (Gelir) Vergisinin Muhasebesi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, **MÖDAV Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, Haziran 2002, s. 25-46.
- Ayers, Benjamin: “Deferred tax accounting under SFAS No.109: An empirical investigation of its incremental value-relevance relative to APB No.11.” **The Accounting Review**, April 1998, s. 195-212.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu: “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete.
- Bilginoğlu, Fahir: “Muhasebe Hukukumuzun Uluslararası Muhasebe Standartları’na Uyumunda Ulaşılan Düzey ve Ertelenmiş Vergiler”, **İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi**, C. 23 S: 2, Kasım 1994, s. 5-15.

- Bilici, Nurettin: **Vergi Hukuku Genel İlkeler Türk Vergi Sistemi**, 3. bs., Yargı Yayınevi, Ankara, 2001.
- Bozkurt, Gökhan
Cengiz : “Kurumlarda Gelir Üzerindeki Verginin Muhasebeleştirilmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi**, 1988.
- Bursal, Nasuhi, Yücel
Ercan: **Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulamalar**, Der Yayınları, 7. bs., İstanbul, 1999.
- Dunn, John : **Financial Reporting and Analysis**, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, United Kingdom, 2010.
- Epstein, Barry J., Abbas
Ali Mirza: **IFRS 2006: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards**, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2006.
- Ernst&Young (Editor): **International GAAP 2008: Generally Accepted Accounting Practice Under International Financial Reporting Standards**, John Wiley & Sons Ltd, Publication, United Kingdom, 2007.
- Financial Accounting
Standards Board
(FASB): FASB Statement No.109: Accounting for Income Taxes, (Çevrimiçi) <http://www.fasb.org> , 1 Şubat 2006.
- Gee, Maria, Tomoko
Mano: “Accounting for Deferred Tax in Japanese Banks and the Consequences for Their International Operations”, **Abacus**, Vol. 42, No.1, 2006, s:1-21.
- Givolyn ,D., C. Hayn: “The valuation of the Deferred Tax Liability: Evidence from the Stock Market”, **The Accounting Review**, April 1992, s. 394-410.
- Gökbunar, Alırıza: “Türk Vergi Sisteminde Reform Gereği”, Prof. Dr. Nezihe Sönmez'e Armağan, DEÜ, İİBF- Maliye Bölümü Yayını, İzmir, 1997, s. 301-324. (Çevrimiçi) http://www.canaktan.org/ekonomi/kamu_maliyesi/maliye-genel/diger-yazilar/gokbunar-turkvergi-sistemi.pdf, 21 Aralık 2007.
- Gücenme, Ümit, Aylın
Poroy: “Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlükleri”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Ocak 2007, s. 1-16.

- Hanlon, Michelle: “What can we infer about a firm’s taxable income from its financial statements?”, **National Tax Journal**, 56, 2003.
- Hirst, D.Eric, Galen R. Sevcik: “Analyzing Income Tax Disclosures”, **The Journal of Financial Statement Analysis**, Vol.2, Fall 1996, s.74-88.
- IFRS Bulletin: RSM McGladrey Inc., McGladrey&Pullen LLP, Issues No:12, 1 Ağustos 2009.
- International Accounting Standards Board (IASB): International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards (IAS) 12: Income Taxes, London, 2008.
- International Accounting Standards Board: (Çevrimiçi) <http://www.iasb.org>
- Kavak, Ahmet: “TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Uygulaması ve Vergi Değeri ile Muhasebe Değeri Arasındaki Farklılıkların Analizi”, 11 Mart 2008, (Çevrimiçi) <http://www.vergiportali.com/KoseYazilari.aspx>, 28 Ağustos 2009.
- Kieso, Donald, Jerry Weygant, Terry Warfield: **Intermediate Accounting**, 12.bs., Volume 2, John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2007.
- Küçük, Sema : **2007 Yılı Kurum Kazançlarının Vergilendirilmesi ve Beyanname Düzenleme Kılavuzu**, Yaklaşım Dergisi Eki, Yıl: 16, Sayı:184, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Nisan 2008.
- Lopes, T., I. Lima, J. Cia, J. Bispo: “Disclosure in Financial Institutions of Taxation in the light of the Convergence to International Accounting Standards”, **European Accounting Association 32nd Annual Congress**, Tampere, Finland, 2009.
- Lu, Zhou : “The Valuation Allowance for Deferred Tax Assets and Earnings Management”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, **University of Southern California**, Ağustos 2000.
- Mısırlıoğlu, İsmail Ufuk : “Kurum Kazancı Üzerinden Hesaplanan Vergilerin Raporlanması”, **Mali Çözüm Dergisi**, Yıl:15, Sayı: 72, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005, s. 51-65.
- Oktar, Ateş : **Vergi Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 3. bs., Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2008.

- Öncel, Muallâ, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan: **Vergi Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 21 Nisan 2006 Tarihli Değişiklikleri İşlenmiş 13.bs., Turhan Kitabevi, Ankara, Mayıs 2006.
- Özbirecikli, Mehmet: “Ertelenmiş Vergi Kavramı ve Bilanço Üzerindeki Etkileri”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, I, 2, Haziran 1999, s. 111-119.
- Revsine, L., D.Collins, W.Johnson: **Financial Reporting&Analysis**, 3.bs., Prentice Hall, New Jersey, USA, 2005.
- Sermaye Piyasası Kurulu: “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”, 15 Kasım 2003 tarihli 25290 Mükerrer sayılı Resmi Gazete.
- Sermaye Piyasası Kurulu: “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”, 9 Nisan 2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete.
- Sevinç, Fulya : “12 numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaları Çerçevesinde Ertelenmiş Vergi ve Finansal Tablolara Yansıtılması”, Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi, **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Muhasebe Genel Müdürlüğü**, Ankara, Haziran 2003.
- Sipahi, Barış : “Muhasebe Uyumlaştırma Çabaları İçerisinde Ertelenmiş Vergi”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Haziran 2004, s. 113-128.
- Skinner, Douglas : “The Rise of Deferred Tax Assets in Japan: The Role of Deferred Tax Accounting in the Japanese Banking Crisis”, **Journal of Accounting and Economic**, 46 (2008), s. 218-239.
- Süer, Ayça Z., Y. Bora Şenyiğit: “Amortisman Uygulamasının Ertelenmiş Vergiler Üzerindeki Etkisi ve Finansal Tablolarda Raporlaması”, **Mali Çözüm**, Sayı:74, 2006, s.199-213.
- Şenyüz, Doğan : **Türk Vergi Sistemi Dersleri**, Yeni Kurumlar Vergisi Kanununa Göre, 4.bs., Ekin Kitabevi, Bursa, 2007.
- Tekin, Cem: **Kurumlar Vergisi Rehberi**, Vergi Sorunları Dergisi Özel Ek, sayı: 235, İstanbul, Nisan 2008.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: (Çevrimiçi) <http://www.tmsk.org.tr>

- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: “Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ, Sıra No: 1”, 16.1.2005 tarihli 25702 sayılı Resmi Gazete.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: “Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Hakkında Tebliğ, Sıra No:31”, 28.3.2006 tarihli 26122 sayılı Resmi Gazete.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması (TMS 20) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 8”, 1.11.2005 tarih ve 25983 sayılı Resmi Gazete.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: “Hasıllata İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 18) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 10”, 9.12.2005 tarih ve 26018 sayılı Resmi Gazete.
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu: “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme (TMS 39) Hakkında Tebliğ, Sıra No: 41”, 3.11.2006 tarih ve 26335 sayılı Resmi Gazete.
- Weber, Richard P., James E. Wheeler: “Using Income Tax Disclosures to Explore Significant Economic Transactions”, **Accounting Horizons**, September 1992, 6,3, s. 28-29.
- White, Gerald I., Ashwinpaul C. Sondhi, Dov Fried: **The Analysis and Use of Financial Statements**, 3.bs., John Wiley & Sons, Ltd, Publication, USA, 2002.
- Yeni, Balamir : “Uluslararası Muhasebe Standardı 12 Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi”, **İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 10, Sayı: 35, Mart 1984, s. 66-74.
- _____ : Gelir Vergisi Kanunu
- _____ : Türk Ticaret Kanunu
- _____ : Vergi Usul Kanunu
- _____ : 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- _____ : 4 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 18.3.1995 tarih ve 22231 sayılı T.C. Resmi Gazete.

EK-1: Araştırmanın Anakütlesi (92 Şirket)

İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Listesi (1 Ocak – 31 Mart 2010 Dönemi İtibarıyla)

Sıra No	HİSSE KODU	ŞİRKET ADI	SEKTÖRÜ
1	AKBNK	AKBANK	MALİ
2	AKGRT	AKSİGORTA	MALİ
3	ALARK	ALARKO HOLDİNG	MALİ
4	ALBRK	ALBARAKA TÜRK	MALİ
5	ANHYT	ANADOLU HAYAT EMEK.	MALİ
6	ANSGR	ANADOLU SİGORTA	MALİ
7	ASYAB	ASYA KATILIM BANKASI	MALİ
8	DOHOL	DOĞAN HOLDİNG	MALİ
9	DYHOL	DOĞAN YAYIN HOL.	MALİ
10	ECZYT	ECZACIBAŞI YATIRIM	MALİ
11	FFKRL	FİNANS FİN. KİR.	MALİ
12	FORTS	FORTIS BANK	MALİ
13	GARAN	GARANTİ BANKASI	MALİ
14	GLYHO	GLOBAL YAT. HOLDİNG	MALİ
15	GSDHO	GSD HOLDİNG	MALİ
16	ISAMB	IŞIKLAR YAT. HOLDİNG	MALİ
17	IHLAS	İHLAS HOLDİNG	MALİ
18	ISCTR	İŞ BANKASI (C)	MALİ
19	ISFIN	İŞ FİN.KİR.	MALİ
20	KCHOL	KOÇ HOLDİNG	MALİ
21	METRO	METRO TİC. VE MALİ YAT.	MALİ
22	NTHOL	NET HOLDİNG	MALİ
23	SAHOL	SABANCI HOLDİNG	MALİ
24	SKBNK	ŞEKERBANK	MALİ
25	SISE	ŞİŞE CAM	MALİ
26	HALKB	T. HALK BANKASI	MALİ
27	TEBnk	T.EKONOMİ BANK.	MALİ
28	TEKST	TEKSTİLBANK	MALİ
29	TKFEN	TEKFEN HOLDİNG	MALİ
30	TSKB	T.S.K.B.	MALİ
31	TAVHL	TAV HAVALİMANLARI	MALİ
32	VAKBN	VAKIFLAR BANKASI	MALİ
33	YKSGR	YAPI KREDİ SİGORTA	MALİ

EK-1: Araştırmanın Anakütlesi (Devamı)**İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Listesi (1 Ocak – 31 Mart 2010 Dönemi İtibarıyla)**

Sıra No	HİSSE KODU	ŞİRKET ADI	SEKTÖRÜ
34	YKBNK	YAPI VE KREDİ BANK.	MALİ
35	ISGYO	İŞ GMYO	MALİ
36	PEGYO	PERA GMYO	MALİ
37	SNGYO	SINPAŞ GMYO	MALİ
38	SASA	ADVANS A SASA	REEL
39	AFYON	AFYON ÇİMENTO	REEL
40	AKENR	AK ENERJİ	REEL
41	AKCNS	AKÇANSA	REEL
42	AKSA	AKSA	REEL
43	ALKIM	ALKİM KİMYA	REEL
44	AEFES	ANADOLU EFES	REEL
45	ARCLK	ARÇELİK	REEL
46	ASELS	ASELSAN	REEL
47	AYGAZ	AYGAZ	REEL
48	BAGFS	BAGFAŞ	REEL
49	BANVT	BANVİT	REEL
50	BJKAS	BEŞİKTAŞ FUTBOL YAT.	REEL
51	BIMAS	BİM MAĞAZALAR	REEL
52	BSHEV	BSH EV ALETLERİ	REEL
53	COLA	COCA COLA İÇECEK	REEL
54	CLEBI	ÇELEBİ	REEL
55	DEVA	DEVA HOLDİNG	REEL
56	DGZTE	DOĞAN GAZETECİLİK	REEL
57	DOAS	DOĞUŞ OTOMOTİV	REEL
58	ECILC	ECZACIBAŞI İLAÇ	REEL
59	EGGUB	EGE GÜBRE	REEL
60	EGSER	EGE SERAMİK	REEL
61	ENKAI	ENKA İNŞAAT	REEL
62	EREGL	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	REEL
63	FENER	FENERBAHÇE SPOR TİF	REEL
64	FROTO	FORD OTOSAN	REEL
65	GSRAY	GALATASARAY SPOR TİF	REEL
66	GOLDS	GOLDAS KUYUMCULUK	REEL

EK-1: Araştırmanın Anakütlesi (Devamı)**İMKB 100 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Listesi (1 Ocak – 31 Mart 2010 Dönemi İtibarıyla)**

Sıra No	HİSSE KODU	ŞİRKET ADI	SEKTÖRÜ
67	GUBRF	GÜBRE FABRİK.	REEL
68	HURGZ	HÜRRİYET GZT.	REEL
69	IHEVA	İHLAS EV ALETLERİ	REEL
70	IZMDC	İZMİR DEMİR ÇELİK	REEL
71	KRDMD	KARDEMİR (D)	REEL
72	KARSN	KARSAN OTOMOTİV	REEL
73	KOZAA	KOZA MADENCİLİK	REEL
74	MARTI	MARTI OTEL	REEL
75	MGROS	MİGROS TİCARET	REEL
76	NTTUR	NET TURİZM	REEL
77	NETAS	NETAŞ TELEKOM.	REEL
78	OTKAR	OTOKAR	REEL
79	PRKTE	PARK ELEK.MADENCİLİK	REEL
80	PETKM	PETKİM	REEL
81	PTOFS	PETROL OFİSİ	REEL
82	PETUN	PINAR ET VE UN	REEL
83	PNSUT	PINAR SÜT	REEL
84	RYSAS	REYSAŞ LOJİSTİK	REEL
85	SELEC	SELÇUK ECZA DEPOSU	REEL
86	TATKS	TAT KONSERVE	REEL
87	KIPA	TESCO KİPA	REEL
88	TIRE	TİRE KUTSAN	REEL
89	TOASO	TOFAŞ OTO. FAB.	REEL
90	TRKCM	TRAKYA CAM	REEL
91	TRCAS	TURCAS PETROL	REEL
92	TCELL	TURKCELL	REEL
93	TUPRS	TÜPRAŞ	REEL
94	THYAO	TÜRK HAVA YOLLARI	REEL
95	TTKOM	TÜRK TELEKOM	REEL
96	TTRAK	TÜRK TRAKTÖR	REEL
97	ULKER	ÜLKER BİSKÜVİ	REEL
98	VESTL	VESTEL	REEL
99	VESBE	VESTEL BEYAZ EŞYA	REEL
100	ZOREN	ZORLU ENERJİ	REEL

EK-2: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Değişmeyen Şirketler

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
		1	AKBANK	8	15	53	8			
2	AKSİGORTA	9	14	64	9	14	64	Aynı	Sabit	
3	GARANTI BANKASI	7	15	47	7	15	47	Aynı	Sabit	
4	GLOBAL YAT. HOLDİNG	13	19	68	13	19	68	Aynı	Sabit	
5	İŞIKLAR YAT. HOLDİNG	7	13	54	7	13	54	Aynı	Sabit	
6	T. HALK BANKASI	8	15	53	8	15	53	Aynı	Sabit	
7	TEKSTİLBANK	8	15	53	8	15	53	Aynı	Sabit	
8	TEKFEN HOLDİNG	12	17	71	12	17	71	Aynı	Sabit	
9	YAPI VE KREDİ BANK.	8	15	53	8	15	53	Aynı	Sabit	
10	ADVANSA SASA	9	15	60	9	15	60	Aynı	Sabit	
11	AFYON ÇİMENTO	8	13	62	8	13	62	Aynı	Sabit	
12	AK ENERJİ	11	16	69	11	16	69	Aynı	Sabit	
13	ALKİM KİMYA	8	13	62	8	13	62	Aynı	Sabit	
14	BAGFAŞ	8	14	57	8	14	57	Aynı	Sabit	
15	BANVİT	10	14	71	10	14	71	Aynı	Sabit	

EK-2: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Değişmeyen Şirketler (Devamı)

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
16	EGE GÜBRE	8	14	57	8	14	57	Aynı	Sabit	
17	EGE SERAMİK	8	14	57	8	14	57	Aynı	Sabit	
18	KARDEMİR (D)	5	14	36	5	14	36	Aynı	Sabit	
19	NETAŞ TELEKOM.	11	16	69	11	16	69	Aynı	Sabit	
20	PINAR ET VE UN	9	14	64	9	14	64	Aynı	Sabit	
21	SELÇUK ECZA DEPOSU	8	14	57	8	14	57	Aynı	Sabit	
22	TRAKYA CAM	11	16	69	11	16	69	Aynı	Sabit	
23	TÜPRAŞ	9	14	64	9	14	64	Aynı	Sabit	
24	VESTEL BEYAZ EŞYA	10	15	67	10	15	67	Aynı	Sabit	

EK-3: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Artan Şirketler

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)				
1	ANADOLU HAYAT EMEK.	9	15	60	10	15	67	Artış	Aynı	Artış	
2	GSD HOLDİNG	12	17	71	13	17	76	Artış	Aynı	Artış	
3	İŞ FİN.KİR.	10	17	59	11	17	65	Artış	Aynı	Artış	
4	YAPI KREDİ SİGORTA	9	15	60	10	15	67	Artış	Aynı	Artış	
5	COCA COLA İÇECEK	10	15	67	11	15	73	Artış	Aynı	Artış	
6	ENKA İNŞAAT	9	14	64	10	14	71	Artış	Aynı	Artış	
7	EREĞLİ DEMİR CELİK	12	17	71	13	17	76	Artış	Aynı	Artış	
8	GÜBRE FABRİK.	8	17	47	11	17	65	Artış	Aynı	Artış	
9	PARK ELEK.MADENCİLİK	8	17	47	12	17	71	Artış	Aynı	Artış	
10	PETROL OFİSİ	11	16	69	12	16	75	Artış	Aynı	Artış	
11	TAT KONSERVE	8	17	47	12	17	71	Artış	Aynı	Artış	
12	VESTEL	10	17	59	11	17	65	Artış	Aynı	Artış	

EK-3: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Artan Şirketler (Devamı)

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
13	ALARKO HOLDİNG	8	14	57	9	15	60	Artış	Artış	Artış
14	ALBARAKA TÜRK	7	14	50	9	15	60	Artış	Artış	Artış
15	ASYA KATILIM BANKASI	8	14	57	9	15	60	Artış	Artış	Artış
16	FORTIS BANK	9	16	56	10	17	59	Artış	Artış	Artış
17	KOÇ HOLDİNG	13	17	76	14	18	78	Artış	Artış	Artış
18	SABANCI HOLDİNG	12	16	75	15	19	79	Artış	Artış	Artış
19	TAV HAVALİMANLARI	15	17	88	16	18	89	Artış	Artış	Artış
20	VAKIFLAR BANKASI	8	15	53	10	17	59	Artış	Artış	Artış
21	AKÇANSA	8	13	62	9	14	64	Artış	Artış	Artış
22	AYGAZ	10	16	63	13	18	72	Artış	Artış	Artış
23	BİM MAĞAZALAR	8	13	62	9	14	64	Artış	Artış	Artış
24	BŞEV ALETLERİ	8	14	57	10	16	63	Artış	Artış	Artış
25	DOĞUŞ OTOMOTİV	9	14	64	10	15	67	Artış	Artış	Artış
26	İZMİR DEMİR ÇELİK	8	13	62	9	14	64	Artış	Artış	Artış
27	NET TURİZM	8	14	57	10	15	67	Artış	Artış	Artış

EK-3: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Artan Şirketler (Devamı)

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
28	PETKİM	11	14	79	13	16	81	Artış	Artış	Artış
29	TÜRK HAVA YOLLARI	9	13	69	10	14	71	Artış	Artış	Artış
30	ZORLU ENERJİ	8	15	53	11	17	65	Artış	Artış	Artış
31	MİGROS TİCARET	9	14	64	10	15	67	Artış	Artış	Artış
32	ÜLKER BİSKÜVİ	11	16	69	12	17	71	Artış	Artış	Artış
33	DOĞAN HOLDİNG	14	19	74	14	18	78	Aynı	Azalış	Artış
34	ŞİŞE CAM	10	17	59	10	16	63	Aynı	Azalış	Artış
35	DEVA HOLDİNG	11	15	73	11	14	79	Aynı	Azalış	Artış
36	GOLDAS KUYUMCULUK	8	14	57	8	13	62	Aynı	Azalış	Artış
37	KOZA MADENCİLİK	7	16	44	7	14	50	Aynı	Azalış	Artış

EK-3: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Artan Şirketler (Devamı)

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
38	ECZACIBAŞI YATIRIM	10	16	63	12	15	80	Artış	Azalış	Artış
39	İHLAS HOLDİNG	9	19	47	11	16	69	Artış	Azalış	Artış
40	NET HOLDİNG	8	17	47	11	16	69	Artış	Azalış	Artış
41	ÇELEBİ	9	15	60	10	14	71	Artış	Azalış	Artış
42	İHLAS EV ALETLERİ	8	18	44	9	14	64	Artış	Azalış	Artış
43	REYSAŞ LOJİSTİK	7	17	41	8	15	53	Artış	Azalış	Artış
44	TURKCELL	12	18	67	14	17	82	Artış	Azalış	Artış
45	TÜRK TRAKTÖR	8	18	44	11	17	65	Artış	Azalış	Artış

EK-4: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Azalan Şirketler

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
1	DOĞAN YAYIN HOL.	12	17	71	11	17	65	Azalış	Aynı	Azalış
2	T.EKONOMİ BANK.	11	16	69	10	16	63	Azalış	Aynı	Azalış
3	T.S.K.B.	9	14	64	8	14	57	Azalış	Aynı	Azalış
4	TURCAS PETROL	11	16	69	9	16	56	Azalış	Aynı	Azalış
5	TÜRK TELEKOM	11	15	73	10	15	67	Azalış	Aynı	Azalış
6	ANADOLU SİGORTA	8	13	62	8	14	57	Aynı	Artış	Azalış
7	ARÇELİK	11	15	73	11	16	69	Aynı	Artış	Azalış
8	KARSAN OTOMOTİV	9	14	64	9	15	60	Aynı	Artış	Azalış
9	TOFAŞ OTO. FAB.	11	16	69	11	17	65	Aynı	Artış	Azalış

EK-4: Ertelenmiş Vergileri Açıklama Düzeyi Azalan Şirketler (Devamı)

	ŞİRKET ADI	2008			2009			Toplam açıklanan unsurdaki değişim	Toplam açıklanması gereken unsurdaki değişim	Açıklama Düzeyindeki Değişim
		Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)			
10	FINANS FİN. KİR.	12	17	71	10	16	63	Azalış	Azalış	
11	İŞ BANKASI (C)	9	16	56	8	15	53	Azalış	Azalış	
12	METRO TİC. VE MALİ YAT.	11	17	65	10	16	63	Azalış	Azalış	
13	AKSA	10	15	67	8	13	62	Azalış	Azalış	
14	ANADOLU EFES	12	18	67	10	16	63	Azalış	Azalış	
15	DOĞAN GAZETECİLİK	12	18	67	9	15	60	Azalış	Azalış	
16	ECZACIBAŞI İLAÇ	12	16	75	11	15	73	Azalış	Azalış	
17	FORD OTOSAN	10	15	67	9	14	64	Azalış	Azalış	
18	HÜRRIYET GZT.	12	17	71	11	16	69	Azalış	Azalış	
19	OTOKAR	9	15	60	8	14	57	Azalış	Azalış	
20	PINAR SÜT	10	15	67	9	14	64	Azalış	Azalış	
21	TİRE KUTSAN	11	15	73	10	16	63	Artış	Azalış	
22	ŞEKERBANK	9	13	69	10	15	67	Artış	Azalış	
23	ASELSAN	10	14	72	12	17	71	Artış	Azalış	

EK-5-a: Unsurların Açıklanma Düzeyi (2008)

Unsurlar	Açıklayan Şirket Sayısı	Açıklaması Gereken Şirket Sayısı	Açıklanma Düzeyi (%)
1. unsur	92	92	100
4. unsur	92	92	100
18. unsur	6	6	100
24. unsur	92	92	100
25. unsur	14	14	100
2. unsur	91	92	99
6. unsur	91	92	99
3. unsur	90	92	98
17. unsur	89	92	97
12. unsur	47	56	84
8. unsur	26	36	72
9. unsur	26	36	72
13. unsur	65	92	71
20. unsur	12	23	52
15. unsur	21	91	23
22. unsur	7	58	12
11. unsur	8	88	9
5. unsur	6	91	7
10. unsur	3	89	3
16. unsur	1	92	1

EK-5-b: Unsurların Açıklanma Düzeyi (2009)

Unsurlar	Açıklayan Şirket Sayısı	Açıklaması Gereken Şirket Sayısı	Açıklanma Düzeyi (%)
1. unsur	92	92	100
4. unsur	92	92	100
18. unsur	6	6	100
24. unsur	92	92	100
25. unsur	17	17	100
2. unsur	91	92	99
3. unsur	91	92	99
6. unsur	91	92	99
8. unsur	30	31	97
9. unsur	30	31	97
17. unsur	89	92	97
12. unsur	56	63	89
13. unsur	73	92	79
20. unsur	12	19	63
15. unsur	28	91	31
22. unsur	10	61	16
11. unsur	8	89	9
5. unsur	7	92	8
16. unsur	6	92	7
10. unsur	4	90	4

EK-5-c: 2008 ve 2009 Yılları için Unsurların Açıklanma Düzeyinin Karşılaştırılması

Unsurlar	2008			2009		
	Açıklayan Şirket Sayısı	Açıklaması Gereken Şirket Sayısı	Açıklanma Düzeyi (%)	Açıklayan Şirket Sayısı	Açıklaması Gereken Şirket Sayısı	Açıklanma Düzeyi (%)
1. unsur	92	92	100	92	92	100
2. unsur	91	92	99	91	92	99
3. unsur	90	92	98	91	92	99
4. unsur	92	92	100	92	92	100
5. unsur	6	91	7	7	92	8
6. unsur	91	92	99	91	92	99
8. unsur	26	36	72	30	31	97
9. unsur	26	36	72	30	31	97
10. unsur	3	89	3	4	90	4
11. unsur	8	88	9	8	89	9
12. unsur	47	56	84	56	63	89
13. unsur	65	92	71	73	92	79
15. unsur	21	91	23	28	91	31
16. unsur	1	92	1	6	92	7
17. unsur	89	92	97	89	92	97
18. unsur	6	6	100	6	6	100
20. unsur	12	23	52	12	19	63
22. unsur	7	58	12	10	61	16
24. unsur	92	92	100	92	92	100
25. unsur	14	14	100	17	17	100

EK-6: 2008 ve 2009 yılı oranlarının karşılaştırılması

ŞİRKET ADI	2009 EVV/ TV (%)	2008 EVV/ TV (%)	2009 EVB/ TV (%)	2008 EVB/ TV (%)	2009 EVV/ ÖZS. (%)	2008 EVV/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ ÖZS. (%)	2008 EVB/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ TB (%)	2008 EVB/ TB (%)
ISAMB	4,885	5,330	---	---	18,479	28,263	---	---	---	---
ISFIN	4,511	0,094	---	---	16,064	0,408	---	---	---	---
ASELS	3,632	1,697	2,358	1,198	13,674	5,998	8,878	4,234	3,211	1,670
TIRE	8,902	6,920	---	---	13,664	112,430	---	---	---	---
TAVHL	2,821	2,030	0,381	0,312	13,137	12,091	1,776	1,861	0,486	0,375
KARNS	4,526	4,457	---	---	12,234	26,148	---	---	---	---
TATKS	4,187	5,072	---	---	11,335	16,851	---	---	---	---
DEVA	5,273	5,238	---	---	9,132	10,040	---	---	---	---
ZOREN	0,779	1,182	2,414	1,498	8,200	-8393,217	25,416	-10633,636	2,667	1,497
KOZAA	5,427	1,950	---	0,363	7,710	2,856	---	0,532	---	1,144
FFKRL	2,010	0,060	---	---	7,703	0,306	---	---	---	---
GUBRF	2,303	2,510	---	---	7,033	6,388	---	---	---	---
ERGL	3,170	1,946	1,351	0,858	5,973	3,807	2,545	1,679	2,879	1,756
IHLAS	3,118	4,841	1,121	1,735	5,603	11,302	2,015	4,049	2,527	3,034
ENKAI	3,110	0,898	3,893	3,492	5,493	1,979	6,876	7,697	8,974	6,391
VESTL	1,598	1,643	1,145	1,503	5,403	7,336	3,873	6,711	1,626	1,937
TOASO	1,706	---	---	0,341	5,238	---	---	1,086	---	0,496
NTHOL	3,221	2,312	2,652	2,602	5,042	4,045	4,152	4,553	7,343	6,071
TTKOM	1,829	2,156	1,885	2,674	4,521	5,337	4,660	6,620	3,166	4,486
EGSER	2,872	3,173	---	---	4,472	5,566	---	---	---	---

EVV: Ertelemiş Vergi Varlığı EVB: Ertelemiş Vergi Borcu TV: Toplam Varlıklar TB: Toplam Borçlar ÖZS.: Özsermaye

EK-6: 2008 ve 2009 yılı oranlarının karşılaştırılması (devamı)

ŞİRKET ADI	2009 EVV/ TV (%)	2008 EVV/ TV (%)	2009 EVB/ TV (%)	2008 EVB/ TV (%)	2009 EVV/ ÖZS. (%)	2008 EVV/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ ÖZS. (%)	2008 EVB/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ TB (%)	2008 EVB/ TB (%)
DYHOL	1,380	2,133	3,214	3,025	4,171	6,522	9,718	9,246	4,803	4,495
ISCTR	0,478	0,334	---	0,001	4,025	3,096	---	0,010	---	0,001
GLYHO	1,834	2,739	1,552	1,977	3,893	7,241	3,295	5,228	2,935	3,180
YKBNK	0,434	0,268	0,003	0,010	3,666	2,772	0,025	0,108	0,003	0,012
HALKB	0,341	0,145	---	0,267	3,593	1,768	---	3,251	---	0,291
GOLDS	0,894	0,701	---	---	3,344	2,703	---	---	---	---
YKSGR	0,315	0,480	---	---	3,079	1,152	---	---	---	---
NTTUR	1,914	1,518	1,242	1,368	2,869	2,912	1,862	2,624	3,728	2,859
DGZTE	1,947	1,165	---	---	2,854	1,597	---	---	---	---
KCHOL	0,781	0,571	1,248	1,174	2,761	2,299	4,413	4,723	1,741	1,563
TEBNK	0,294	0,109	---	0,000	2,730	1,212	---	0,001	---	0,000
TTRAK	1,111	0,851	---	---	2,635	2,872	---	---	---	---
TKFEN	1,280	1,285	0,918	0,836	2,459	2,869	1,764	1,865	1,915	1,514
SAHOL	0,444	0,305	0,348	0,234	2,400	1,775	1,881	1,362	0,426	0,283
TSKB	0,352	0,255	---	---	2,244	1,999	---	---	---	---
FORTS	0,360	0,353	0,006	0,006	2,177	2,530	0,034	0,039	0,007	0,006
BSHEV	1,054	1,294	---	---	2,097	3,259	---	---	---	---
PETKM	1,385	---	---	1,180	1,990	---	---	1,478	---	5,867
GSDHO	0,461	0,141	---	---	1,751	0,756	---	---	---	---
AEFES	0,863	0,744	0,622	0,544	1,714	1,514	1,235	1,108	1,253	1,069
SKBNK	0,233	0,074	---	0,375	1,686	0,623	---	3,139	---	0,426

EVV: Erteleenmiş Vergi Varlığı **EVV**: Erteleenmiş Vergi Boreu **TV**: Toplam Varlıklar **TB**: Toplam Borçlar **ÖZS.**: Özsermaye

EK-6: 2008 ve 2009 yılı oranlarının karşılaştırılması (devamı)

ŞİRKET ADI	2009 EVV/ TV (%)	2008 EVV/ TV (%)	2009 EVB/ TV (%)	2008 EVB/ TV (%)	2009 EVV/ ÖZS. (%)	2008 EVV/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ ÖZS. (%)	2008 EVB/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ TB (%)	2008 EVB/ TB (%)
DOHOL	0,746	1,118	2,368	2,430	1,680	2,519	5,329	5,477	4,262	4,367
VAKBN	0,175	0,159	0,006	0,012	1,544	1,463	0,050	0,106	0,006	0,013
OTKAR	0,443	0,881	---	---	1,537	3,027	---	---	---	---
ARCLK	0,646	0,951	1,481	1,320	1,513	3,292	3,470	4,571	2,585	1,856
IHEVA	1,130	3,136	0,442	1,060	1,457	5,249	0,571	1,775	1,970	2,634
AKBNK	0,195	0,132	0,036	0,046	1,388	1,086	0,256	0,375	0,042	0,052
BAGFS	0,756	0,539	---	---	1,192	0,910	---	---	---	---
SELEC	0,416	0,843	0,319	0,650	1,109	2,229	0,850	1,720	0,510	1,045
IZMDC	0,847	0,203	0,554	0,227	1,103	0,340	0,721	0,381	2,384	0,563
ALBRK	0,121	0,061	---	---	1,096	0,457	---	---	---	---
DOAS	0,449	1,653	---	---	1,027	6,782	---	---	---	---
METRO	0,460	1,608	---	0,026	0,975	2,051	---	0,033	---	0,118
SISE	0,537	0,290	1,517	1,801	0,968	0,515	2,734	3,194	3,407	4,128
TRKCM	0,560	0,815	2,452	3,215	0,796	1,146	3,485	4,520	8,277	11,131
VESBE	0,330	0,327	1,145	1,501	0,519	0,578	1,800	2,658	3,151	3,447
ALKIM	0,435	0,450	1,231	1,461	0,518	0,543	1,466	1,763	7,692	8,511
HURGZ	0,235	0,215	6,957	6,727	0,475	0,495	14,055	15,519	13,774	11,875
TEKST	0,094	0,101	---	---	0,437	0,682	---	---	---	---
ASYAB	0,051	0,030	---	0,015	0,330	0,172	---	0,088	---	0,019
ECILC	0,284	0,383	2,070	2,026	0,322	0,448	2,353	2,368	17,243	14,021
EGGUB	0,102	0,096	---	---	0,312	0,226	---	---	---	---

EVV: Ertelemiş Vergi Varlığı **EVB**: Ertelemiş Vergi Boreu **TV**: Toplam Varlıklar **TB**: Toplam Borçlar **ÖZS.**: Özsermaye

EK-6: 2008 ve 2009 yılı oranlarının karşılaştırılması (devamı)

ŞİRKET ADI	2009 EVV/ TV (%)	2008 EVV/ TV (%)	2009 EVB/ TV (%)	2008 EVB/ TV (%)	2009 EVV/ ÖZS. (%)	2008 EVV/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ ÖZS. (%)	2008 EVB/ ÖZS. (%)	2009 EVB/ TB (%)	2008 EVB/ TB (%)
AKCNS	0,169	0,141	3,404	3,231	0,240	0,210	4,826	4,791	11,547	9,921
ANHYT	0,020	0,051	---	---	0,209	0,496	---	---	---	---
CLEBI	0,055	0,264	1,160	1,659	0,151	0,543	3,163	3,413	1,831	3,229
GARAN	0,018	0,053	---	0,002	0,139	0,539	---	0,023	---	0,003
ULKER	0,041	0,345	1,500	1,429	0,094	0,930	3,449	3,854	2,655	2,272
CCOLA	0,037	0,053	1,353	1,293	0,084	0,117	3,051	2,855	2,432	2,363
PTOFS	0,025	0,011	0,711	0,877	0,057	0,027	1,636	2,205	1,259	1,456
TRCAS	0,040	0,079	---	---	0,041	0,081	---	---	---	---
TCELL	0,022	0,015	1,206	1,515	0,036	0,022	1,909	2,249	3,277	4,647
ANSGR	0,000	---	---	0,078	0,001	---	---	0,197	---	0,129
AKGRT	---	---	0,036	1,817	---	---	0,069	2,416	0,077	7,329
ALARK	---	---	2,095	0,169	---	---	4,248	0,303	4,134	0,383
ECZYT	---	---	1,612	1,078	---	---	1,654	1,103	62,546	46,887
SASA	---	---	0,625	0,396	---	---	1,209	0,697	1,292	0,916
AFYON	---	---	2,127	2,236	---	---	2,450	2,640	16,130	14,640
AKENR	---	---	0,040	0,990	---	---	0,084	1,778	0,077	2,233
AKSA	---	---	1,417	1,611	---	---	2,373	2,549	3,516	4,377
AYGAZ	---	---	1,854	2,016	---	---	2,752	3,372	5,684	5,013
BANVT	---	2,140	0,682	---	---	10,184	2,504	---	0,937	---
BIMAS	---	---	0,997	1,217	---	---	2,825	3,836	1,540	1,782
FROTO	---	---	3,507	3,904	---	---	5,983	6,175	8,477	10,619

EVV: Erteleilmiş Vergi Varlığı **EVB**: Erteleilmiş Vergi Boreu **TV**: Toplam Varlıklar **TB**: Toplam Borçlar **ÖZS.**: Özsermaye

EK-7: Oranlara İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları**2008 Yılı Oranları**

	oran12008	oran22008	oran32008	oran42008	oran52008
Ortalama	,0119869	,0144398	-1,1156890	-1,6056523	,0432606
Medyan	,0055500	,0121700	,0187700	,0254900	,0223300
Mod	,00053 ^a	,00000 ^a	,00543	-106,33636 ^a	,00000 ^a
Standart Sapma	,01512075	,01322495	9,89844815	13,19324742	,06715302
Minimum	,00011	,00000	-83,93217	-106,33636	,00000
Maksimum	,06920	,06727	1,12430	,15519	,46887

	oran12008*	oran22008*	oran32008*	oran42008*	oran52008*
Ortalama	,0111720	,0144314	,0354037	,0307650	,0437027
Medyan	,0050950	,0120750	,0187700	,0258650	,0225250
Mod	,00053 ^a	,00000 ^a	,00543	,00001 ^a	,00000 ^a
Standart Sapma	,01368029	,01332932	,05254398	,02802749	,06758850
Minimum	,00011	,00000	,00022	,00001	,00000
Maksimum	,05330	,06727	,28263	,15519	,46887

*2008'deki uç değerler çıkartıldıktan sonraki değerler

2009 Yılı Oranları

	oran12009	oran22009	oran32009	oran42009	oran52009
Ortalama	,0135381	,0158896	,0360553	,0363870	,0520818
Medyan	,0060300	,0132450	,0213700	,0260450	,0282800
Mod	,00000 ^a	,00006 ^a	,00001 ^a	,00025 ^a	,00077
Standart Sapma	,01688657	,01313909	,04151178	,04076744	,08935701
Minimum	,00000	,00003	,00001	,00025	,00003
Maksimum	,08902	,06957	,18479	,25416	,62546

2008 Yılı Mali Sektör Şirketlerinin Oranları

	oran12008	oran22008	oran32008	oran42008	oran52008
Ortalama	,0091540	,0080112	,0343363	,0211000	,0338716
Medyan	,0027900	,0026700	,0177150	,0136200	,0037500
Mod	,00030 ^a	,00000 ^a	,00172 ^a	,00001 ^a	,00000 ^a
Standart Sapma	,01376534	,00976519	,05562225	,02395532	,09316601
Minimum	,00030	,00000	,00172	,00001	,00000
Maksimum	,05330	,03025	,28263	,09246	,46887

2008 Yılı Reel Sektör Şirketlerinin Oranları

	oran12008	oran22008	oran32008	oran42008	oran52008
Ortalama	,0126855	,0185469	,0362043	,0369605	,0500046
Medyan	,0084700	,0146100	,0210400	,0265800	,0309100
Mod	,00011 ^a	,00227 ^a	,00543	,00381 ^a	,00496 ^a
Standart Sapma	,01359159	,01377795	,05081868	,02896647	,04457818
Minimum	,00011	,00227	,00022	,00381	,00496
Maksimum	,05238	,06727	,26148	,15519	,14938

2009 Yılı Mali Sektör Şirketlerinin Oranları

	oran12009	oran22009	oran32009	oran42009	oran52009
Ortalama	,0103129	,0112429	,0372355	,0255371	,0568588
Medyan	,0044400	,0112100	,0240000	,0188100	,0191500
Mod	,00000 ^a	,00006 ^a	,00001 ^a	,00025 ^a	,00003 ^a
Standart Sapma	,01334683	,01033957	,04457885	,02521647	,14807893
Minimum	,00000	,00003	,00001	,00025	,00003
Maksimum	,04885	,03214	,18479	,09718	,62546

2009 Yılı Reel Sektör Şirketlerinin Oranları

	oran12009	oran22009	oran32009	oran42009	oran52009
Ortalama	,0143136	,0177513	,0313600	,0355100	,0506134
Medyan	,0086300	,0135200	,0153700	,0270800	,0310200
Mod	,00022 ^a	,01145	,00036 ^a	,00084 ^a	,00077 ^a
Standart Sapma	,01523973	,01396677	,03612835	,02930714	,04854745
Minimum	,00022	,00040	,00036	,00084	,00077
Maksimum	,05427	,06957	,13674	,14055	,17243

- oran 1 : Ertelenmiş Vergi Varlığı / Toplam Varlıklar
oran 2 : Ertelenmiş Vergi Borcu / Toplam Varlıklar
oran 3 : Ertelenmiş Vergi Varlığı / Özsermaye
oran 4 : Ertelenmiş Vergi Borcu / Özsermaye
oran 5 : Ertelenmiş Vergi Borcu / Toplam Borçlar

EK-8-a: 2008 Yılı Açıklama düzeyleri

2008	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
	AKBNK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15
AKGRT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
ALARK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	0	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	14	57
ALBRK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	0	0	1	*	*	0	1	*	7	14	50
ANHYT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	9	15	60
ANSGR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
ASYAB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	1	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
DOHOL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	*	1	0	1	1	14	19	74
DYHOL	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	1	0	1	1	12	17	71
ECZYT	1	1	1	1	0	1	0	0	0	*	1	0	1	0	1	*	*	*	1	1	10	16	63
FFKRL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	12	17	71
FORTS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	1	*	0	1	*	9	16	56
GARAN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	0	*	*	0	1	*	7	15	47
GLYHO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	*	13	19	68
GSDHO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	12	17	71
ISAMB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	*	*	0	0	0	1	*	*	0	1	*	7	13	54
IHLAS	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	*	1	0	1	1	9	19	47
ISCTR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	1	9	16	56
ISFIN	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	17	59

EK-8-a: 2008 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2008	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
KCHOL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	1	*	1	*	13	17	76
METRO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	11	17	65
NTHOL	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	0	0	0	0	1	*	0	0	1	1	8	17	47
SAHOL	1	1	1	1	1	1	*	*	0	*	1	1	1	0	1	1	0	0	1	*	12	16	75
SKBnk	1	1	1	1	0	1	*	*	*	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	13	69
SISE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	*	0	*	1	*	10	17	59
HALKB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
TEBnk	1	1	1	1	1	1	1	1	*	0	1	1	0	0	0	*	*	0	1	*	11	16	69
TEKST	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	1	0	0	*	*	0	1	*	8	15	53
TKFEN	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	1	1	*	12	17	71
TSKB	1	1	1	1	0	1	*	*	*	0	1	0	*	0	1	*	*	0	1	1	9	14	64
TAVHL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	*	*	0	1	*	15	17	88
VAKBN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
YKSGR	1	1	0	1	0	1	*	*	0	1	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	9	15	60
YKBNK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
SASA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	1	0	1	*	*	0	1	1	9	15	60
AFYON	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
AKENR	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	1	1	*	11	16	69
AKNS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62

EK-8-a: 2008 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2008	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
AKSA	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	15	67
ALKIM	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
AEFES	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	1	0	1	*	12	18	67
ARCLK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	1	*	1	*	11	15	73
ASELS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	1	0	0	1	*	*	1	1	*	10	14	71
AYGAZ	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	1	0	*	1	*	10	16	63
BAGFS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
BANVT	1	1	1	1	0	1	*	*	1	0	*	1	1	0	1	*	*	0	1	*	10	14	71
BIMAS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
BSHEV	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
CCOLA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	1	*	1	*	10	15	67
CLEBI	1	1	1	1	0	1	0	0	0	*	1	0	1	0	1	*	*	*	1	*	9	15	60
DEVA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	1	0	1	*	1	1	1	*	11	15	73
DGZTE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	1	0	1	1	12	18	67
DOAS	1	1	1	1	*	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	9	14	64
ECILC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	1	*	1	1	12	16	75
EGGUB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
EGSER	1	1	1	1	1	1	*	*	0	0	*	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
ENKAI	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64

EK-8-a: 2008 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2008	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
EREGL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	12	17	71
FROTO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	15	67
GOLDS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
GUBRF	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	17	47
HURGZ	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	1	*	0	1	1	12	17	71
IHEVA	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	*	1	0	1	*	8	18	44
IZMDC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
KRDMD	1	0	0	1	0	0	*	*	1	0	0	0	0	0	1	*	*	*	1	*	5	14	36
KARSN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	1	1	*	9	14	64
KOZAA	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	*	0	0	0	1	*	*	0	1	*	7	16	44
MGROS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
NTTUR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	0	0	1	*	*	*	1	1	8	14	57
NETAS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
OTKAR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	9	15	60
PRKTE	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	17	47
PETKM	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	1	1	0	1	*	*	1	1	*	11	14	79
PTOFS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	1	11	16	69
PETUN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
PNSUT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	1	0	0	1	*	0	*	1	*	10	15	67

EK-8-a: 2008 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2008	1. unsur	2. unsur	3. unsur	4. unsur	5. unsur	6. unsur	8. unsur	9. unsur	10. unsur	11. unsur	12. unsur	13. unsur	15. unsur	16. unsur	17. unsur	18. unsur	20. unsur	22. unsur	24. unsur	25. unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
RYSAS	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	*	0	0	0	1	*	0	0	1	*	7	17	41
SELEC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
TATKS	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	17	47
TIRE	1	1	1	1	0	1	*	*	1	1	*	1	0	0	1	1	*	0	1	*	11	15	73
TOASO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
TRKCM	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
TRCAS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	1	0	1	*	*	0	1	*	11	16	69
TCELL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	*	0	*	1	1	12	18	67
TUPRS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
THYAO	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	13	69
TTKOM	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	1	1	0	1	*	0	1	1	*	11	15	73
TTRAK	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	*	0	0	1	*	8	18	44
ULKER	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
VESTL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	0	0	1	*	10	17	59
VESBE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	15	67
ZOREN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	0	0	1	*	8	15	53

EK-8-b: 2009 Yılı Açıklama düzeyleri

2009	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
	AKBNK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15
AKGRT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
ALARK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	0	1	0	0	1	*	1	*	1	*	9	15	60
ALBRK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	1	0	1	*	*	0	1	*	9	15	60
ANHYT	1	1	1	1	1	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	15	67
ANSGR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
ASYAB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	1	0	1	*	*	0	1	*	9	15	60
DOHOL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	14	18	78
DYHOL	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	0	0	1	1	11	17	65
ECZYT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	*	1	1	1	0	1	*	1	*	1	1	12	15	80
FFKRL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	16	63
FORTS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	1	*	0	1	1	10	17	59
GARAN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	0	*	*	0	1	*	7	15	47
GLYHO	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	13	19	68
GSDHO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	*	1	1	*	13	17	76
ISAMB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	*	*	0	0	0	1	*	*	0	1	*	7	13	54
IHLAS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	11	16	69
ISCTR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
ISFIN	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	*	*	1	1	*	11	17	65

EK-8-b: 2009 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2009	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
KCHOL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	1	*	1	1	14	18	78
METRO	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	1	0	0	1	*	0	0	1	*	10	16	63
NTHOL	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	0	1	0	1	1	*	*	0	1	1	11	16	69
SAHOL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	*	15	19	79
SKBNK	1	1	1	1	0	1	*	*	1	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	15	67
SISE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	16	63
HALKB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
TEBnk	1	1	1	1	0	1	1	1	*	0	1	1	0	0	0	*	*	0	1	*	10	16	63
TEKST	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	1	0	0	*	*	0	1	*	8	15	53
TKFEN	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	1	1	*	12	17	71
TSKB	1	1	1	1	0	1	*	*	*	0	1	0	*	0	1	*	0	0	1	*	8	14	57
TAVHL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	*	1	0	1	*	16	18	89
VAKBN	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	10	17	59
YKSGR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	15	67
YKBNK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15	53
SASA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	1	0	1	*	*	0	1	1	9	15	60
AFYON	1	1	1	1	0	1	*	*	0	*	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	13	62
AKENR	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
AKCNS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64

EK-8-b: 2009 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2009	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
	AKSA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13
ALKIM	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	8	13	62
AEFES	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	1	0	1	*	10	16	63
ARCLK	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	0	*	1	1	11	16	69
ASELS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	0	1	0	1	*	*	1	1	1	12	17	71
AYGAZ	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	*	13	18	72
BAGFS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
BANVT	1	1	1	1	0	1	*	*	1	0	*	1	1	0	1	*	*	0	1	*	10	14	71
BIMAS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
BSHEV	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	10	16	63
CCOLA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	1	1	*	1	*	1	*	11	15	73
CLEBI	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	*	*	1	*	10	14	71
DEVA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	1	1	0	1	*	*	1	1	*	11	14	79
DGZTE	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	1	9	15	60
DOAS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	1	1	*	10	15	67
ECILC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	*	*	1	1	11	15	73
EGGUB	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
EGSER	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
ENKAI	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	1	1	*	*	*	1	*	10	14	71

EK-8-b: 2009 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2009	1.unsur	2.unsur	3.unsur	4.unsur	5.unsur	6.unsur	8.unsur	9.unsur	10.unsur	11.unsur	12.unsur	13.unsur	15.unsur	16.unsur	17.unsur	18.unsur	20.unsur	22.unsur	24.unsur	25.unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)	
	EREGL	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	1	1	1	*	13	17
FROTO	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	1	1	9	14	64
GOLDS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	1	*	8	13	62
GUBRF	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	1	*	11	17	65
HURGZ	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	1	1	11	16	69
IHEVA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	1	0	1	*	*	0	1	1	*	9	14	64
IZMDC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	1	0	1	*	*	0	1	1	*	9	14	64
KRDMD	1	0	0	1	0	0	*	*	1	0	0	0	0	0	1	*	*	*	1	1	*	5	14	36
KARSN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	0	1	0	1	*	*	0	1	1	*	9	15	60
KOZAA	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	0	0	0	1	*	*	0	1	1	*	7	14	50
MGROS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	1	*	1	1	*	10	15	67
NTTUR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	0	0	1	1	*	*	0	1	1	1	10	15	67
NETAS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	1	*	11	16	69
OTKAR	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	1	*	8	14	57
PRKTE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	1	*	1	1	*	12	17	71
PETKM	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	*	1	1	0	1	*	*	1	1	1	*	13	16	81
PTOFS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	*	1	0	0	1	*	*	*	1	1	1	12	16	75
PETUN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	1	*	9	14	64
PNSUT	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	1	*	9	14	64

EK-8-b: 2009 Yılı Açıklama düzeyleri (devamı)

2009	1. unsur	2. unsur	3. unsur	4. unsur	5. unsur	6. unsur	8. unsur	9. unsur	10. unsur	11. unsur	12. unsur	13. unsur	15. unsur	16. unsur	17. unsur	18. unsur	20. unsur	22. unsur	24. unsur	25. unsur	Toplam açıklanan unsur	Toplam açıklanması gereken unsur	Açıklama Düzeyi (%)
	RYSAS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	0	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	15
SELEC	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	0	0	1	*	*	0	1	*	8	14	57
TATKS	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	*	0	1	*	12	17	71
TIRE	1	1	1	1	0	1	*	*	1	0	*	1	0	0	1	1	0	0	1	*	10	16	63
TOASO	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	11	17	65
TRKCM	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	11	16	69
TRCAS	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	*	0	1	0	1	*	*	1	1	*	9	16	56
TCELL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	*	*	*	1	1	14	17	82
TUPRS	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	9	14	64
THYAO	1	1	1	1	1	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	14	71
TTKOM	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	*	1	1	0	1	*	0	1	1	*	10	15	67
TTRAK	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	11	17	65
ULKER	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	1	*	1	*	12	17	71
VESTL	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	*	*	0	1	*	11	17	65
VESBE	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	*	1	0	0	1	*	*	*	1	*	10	15	67
ZOREN	1	1	1	1	0	1	*	*	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	*	11	17	65

EK-9-a: 2008 Yılı Erteleilmiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler

2008	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
AKBNK	---	1.651.000	417.316.000	237.002.000	180.314.000	---	0,396	---	0,697	0,916
AKGRT	---	1.451.580	64.905.036	54.989.869	9.915.167	---	2,236	---	2,640	14,640
ALARK	---	8.520.401	860.794.685	479.205.168	381.589.517	---	0,990	---	1,778	2,233
ALBRK	123.056.000	42.436.000	93.092.635.000	11.330.738.000	81.761.897.000	0,132	0,046	1,086	0,375	0,052
ANHYT	1.603.602	36.630.032	1.133.787.654	764.576.170	369.211.484	0,141	3,231	0,210	4,791	9,921
ANSGR	---	18.178.198	1.128.483.775	713.210.153	415.273.622	---	1,611	---	2,549	4,377
ASYAB	---	43.360.152	2.386.614.853	1.795.007.864	591.606.989	---	1,817	---	2,416	7,329
DOHOL	---	2.495.318	1.475.394.957	823.868.006	651.526.951	---	0,169	---	0,303	0,383
DYHOL	2.915.000	---	4.789.108.000	638.102.000	4.151.006.000	0,061	---	0,457	---	---
ECZYT	788.729	2.559.174	175.196.124	145.125.762	30.070.362	0,450	1,461	0,543	1,763	8,511
FFKRL	38.096.000	27.875.000	5.123.529.000	2.515.651.000	2.607.878.000	0,744	0,544	1,514	1,108	1,069
FORTS	1.736.549	---	3.399.914.049	349.939.874	3.049.974.175	0,051	---	0,496	---	---
GARAN	---	1.199.199	1.534.375.687	607.990.666	926.385.021	---	0,078	---	0,197	0,129
GLYHO	65.878.000	91.471.000	6.929.229.000	2.001.329.000	4.927.900.000	0,951	1,320	3,292	4,571	1,856
GSDHO	29.057.648	20.514.515	1.712.604.000	484.477.895	1.228.126.105	1,697	1,198	5,998	4,234	1,670
ISAMB	2.432.000	1.250.000	8.155.009.000	1.415.400.000	6.739.609.000	0,030	0,015	0,172	0,088	0,019
IHLAS	---	49.688.789	2.464.980.264	1.473.694.975	991.285.289	---	2,016	---	3,372	5,013
ISCTR	1.661.298	---	308.282.052	182.593.243	125.688.809	0,539	---	0,910	---	---
ISFIN	8.742.665	---	408.576.040	85.844.808	322.731.232	2,140	---	10,184	---	---

EK-9-a: 2008 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2008	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
KCHOL	---	10.207.000	838.950.000	266.103.000	572.847.000	---	1,217	---	3,836	1,782
METRO	17.412.072	---	1.345.466.156	534.207.773	811.258.383	1,294	---	3,259	---	---
NTHOL	1.302.000	31.639.000	2.447.347.000	1.108.201.000	1.339.146.000	0,053	1,293	0,117	2,855	2,363
SAHOL	707.173	4.448.235	268.104.101	130.331.380	137.772.721	0,264	1,659	0,543	3,413	3,229
SKBNK	25.655.751	---	489.794.146	255.542.083	234.252.063	5,238	---	10,040	---	---
SISE	3.850.344	---	330.521.397	241.045.369	89.476.028	1,165	---	1,597	---	---
HALKB	118.561.000	257.748.000	10.608.467.000	4.705.824.000	5.902.643.000	1,118	2,430	2,519	5,477	4,367
TEBnk	99.394.000	140.913.000	4.658.832.000	1.524.047.000	3.134.785.000	2,133	3,025	6,522	9,246	4,495
TEKST	23.858.000	---	1.443.678.000	351.803.000	1.091.875.000	1,653	---	6,782	---	---
TKFEN	7.758.292	41.000.157	2.023.849.933	1.731.432.053	292.417.880	0,383	2,026	0,448	2,368	14,021
TSKB	---	7.442.466	690.490.082	674.616.938	15.873.144	---	1,078	---	1,103	46,887
TAVHL	244.467	---	254.166.143	108.093.102	146.073.041	0,096	---	0,226	---	---
VAKBN	6.717.079	---	211.703.468	120.683.303	91.020.165	3,173	---	5,566	---	---
YKSGR	105.473.000	410.160.000	11.746.868.000	5.328.730.000	6.418.138.000	0,898	3,492	1,979	7,697	6,391
YKBNK	232.336.835	102.491.378	11.941.143.767	6.103.628.139	5.837.515.628	1,946	0,858	3,807	1,679	1,756
SASA	944.000	---	1.564.355.000	308.146.000	1.256.209.000	0,060	---	0,306	---	---
AFYON	---	105.697.444	2.707.145.762	1.711.760.462	995.385.300	---	3,904	---	6,175	10,619
AKENR	45.942.000	717.000	13.021.577.000	1.815.764.000	11.205.813.000	0,353	0,006	2,530	0,039	0,006
AKCNS	52.521.000	2.238.000	99.038.413.000	9.742.580.000	89.295.833.000	0,053	0,002	0,539	0,023	0,003

EK-9-a: 2008 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2008	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
AKSA	22.264.437	16.074.197	812.890.084	307.474.214	505.415.870	2,739	1,977	7,241	5,228	3,180
ALKIM	4.549.444	---	649.010.500	168.283.620	480.726.880	0,701	---	2,703	---	---
AEFES	4.377.000	---	3.098.220.000	579.262.000	2.518.958.000	0,141	---	0,756	---	---
ARCLK	46.625.071	---	1.857.885.488	729.920.130	1.127.965.358	2,510	---	6,388	---	---
ASELS	4.389.893	137.530.974	2.044.349.822	886.199.143	1.158.150.679	0,215	6,727	0,495	15,519	11,875
AYGAZ	24.157.474	---	453.205.547	85.472.365	367.733.182	5,330	---	28,263	---	---
BAGFS	5.612.365	1.897.817	178.965.365	106.912.644	72.052.721	3,136	1,060	5,249	1,775	2,634
BANVT	50.267.813	18.011.112	1.038.346.510	444.776.686	593.569.824	4,841	1,735	11,302	4,049	3,034
BIMAS	371.242.000	1.199.000	111.208.031.000	11.991.251.000	99.216.780.000	0,334	0,001	3,096	0,010	0,001
BSHEV	1.163.000	---	1.235.524.000	285.102.000	950.422.000	0,094	---	0,408	---	---
CCOLA	1.334.413	1.495.887	658.660.731	392.770.426	265.890.305	0,203	0,227	0,340	0,381	0,563
CLEBI	---	---	1.285.000.367	861.567.513	423.432.854	---	---	---	---	---
DEVA	16.947.090	---	380.197.661	64.812.240	315.385.421	4,457	---	26,148	---	---
DGZTE	370.835.000	761.936.000	64.890.083.000	16.131.660.000	48.758.423.000	0,571	1,174	2,299	4,723	1,563
DOAS	9.744.419	1.814.129	499.677.488	341.134.599	158.542.889	1,950	0,363	2,856	0,532	1,144
ECILC	1.077.129	17.129	66.992.425	52.529.660	14.462.765	1,608	0,026	2,051	0,033	0,118
EGGUB	---	22.043.000	2.896.256.000	1.624.384.000	1.271.872.000	---	0,761	---	1,357	1,733
EGSER	8.267.905	9.304.403	357.636.734	204.375.253	153.261.481	2,312	2,602	4,045	4,553	6,071
ENKAI	3.505.004	3.158.682	230.839.827	120.359.819	110.480.008	1,518	1,368	2,912	2,624	2,859

EK-9-a: 2008 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2008	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
EREGL	---	11.279.618	373.112.745	235.000.488	138.112.257	---	3,023	---	4,800	8,167
FROTO	4.476.527	---	507.856.412	147.897.591	359.958.821	0,881	---	3,027	---	---
GOLDS	464.006	---	283.745.068	223.413.202	60.331.866	0,164	---	0,208	---	---
GUBRF	---	20.045.979	1.698.292.910	1.356.592.637	341.700.273	---	1,180	---	1,478	5,867
HURGZ	744.904	60.804.660	6.935.088.899	2.757.991.996	4.177.096.903	0,011	0,877	0,027	2,205	1,456
IHEVA	---	11.062.975	310.155.419	236.097.859	74.057.560	---	3,567	---	4,686	14,938
IZMDC	---	19.838.677	424.252.261	281.908.662	142.343.599	---	4,676	---	7,037	13,937
KRDMD	---	2.975.311	421.729.585	112.734.327	308.995.258	---	0,706	---	2,639	0,963
KARSN	307.705.000	236.207.000	100.821.424.000	17.338.777.000	83.482.647.000	0,305	0,234	1,775	1,362	0,283
KOZAA	17.946.195	13.847.436	2.129.776.123	805.023.668	1.324.752.455	0,843	0,650	2,229	1,720	1,045
MGROS	6.183.000	31.166.000	8.302.844.000	992.972.000	7.309.872.000	0,074	0,375	0,623	3,139	0,426
NTTUR	18.399.729	114.085.163	6.335.131.082	3.571.556.066	2.763.575.016	0,290	1,801	0,515	3,194	4,128
NETAS	74.091.000	136.246.000	50.997.878.000	4.190.810.000	46.807.068.000	0,145	0,267	1,768	3,251	0,291
OTKAR	18.762.000	9.000	17.137.287.000	1.548.116.000	15.589.171.000	0,109	0,000	1,212	0,001	0,000
PRKTE	16.156.000	---	6.339.915.000	808.025.000	5.531.890.000	0,255	---	1,999	---	---
PETKM	26.690.699	---	526.277.633	158.390.307	367.887.326	5,072	---	16,851	---	---
PTOFS	79.994.507	12.314.841	3.941.408.130	661.591.337	3.279.816.793	2,030	0,312	12,091	1,861	0,375
PETUN	38.523.000	25.047.000	2.996.750.000	1.342.723.000	1.654.027.000	1,285	0,836	2,869	1,865	1,514
PNSUT	3.009.000	---	2.968.278.000	441.476.000	2.526.802.000	0,101	---	0,682	---	---

EK-9-a: 2008 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2008	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
RYAS	16.557.918	---	239.287.653	14.727.349	224.560.304	6,920	---	112,430	---	---
SELEC	---	12.162.000	3.570.642.000	1.119.461.000	2.451.181.000	---	0,341	---	1,086	0,496
TATKS	14.662.769	57.819.600	1.798.671.337	1.279.240.636	519.430.701	0,815	3,215	1,146	4,520	11,131
TIRE	409.788	---	520.981.770	505.662.523	15.319.247	0,079	---	0,081	---	---
TOASO	1.775.000	183.779.000	12.127.182.000	8.172.063.000	3.955.119.000	0,015	1,515	0,022	2,249	4,647
TRKCM	---	157.053.000	8.636.798.000	3.556.264.000	5.080.534.000	---	1,818	---	4,416	3,091
TRCAS	1.986.324	291.289.291	7.871.635.556	2.986.587.096	4.885.048.460	0,025	3,700	0,067	9,753	5,963
TCELL	272.894.000	338.504.000	12.659.446.000	5.113.607.000	7.545.839.000	2,156	2,674	5,337	6,620	4,486
TUPRS	8.200.194	---	963.145.103	285.552.805	677.592.298	0,851	---	2,872	---	---
THYAO	7.009.443	29.043.262	2.031.771.407	753.636.069	1.278.135.338	0,345	1,429	0,930	3,854	2,272
TTKOM	86.766.000	6.306.000	54.541.607.000	5.932.228.000	48.609.379.000	0,159	0,012	1,463	0,106	0,013
TTRAK	63.626.000	58.212.000	3.872.128.000	867.349.000	3.004.779.000	1,643	1,503	7,336	6,711	1,937
ULKER	2.760.520	12.687.304	845.395.082	477.275.055	368.120.027	0,327	1,501	0,578	2,658	3,447
VESTL	3.538.699	---	736.856.699	307.271.380	429.585.319	0,480	---	1,152	---	---
VESBE	190.289.000	7.418.000	70.872.227.000	6.863.681.000	64.008.546.000	0,268	0,010	2,772	0,108	0,012
ZOREN	30.653.792	38.836.271	2.593.063.973	-365.221	2.593.429.194	1,182	1,498	-8393,217	-10633,636	1,497

EK-9-b: 2009 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler

2009	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
AKBNK	200.500.000	37.050.000	102.833.447.000	14.447.350.000	88.386.097.000	0,195	0,036	1,388	0,256	0,042
AKGRT	---	1.502.741	4.130.282.326	2.180.024.947	1.950.257.379	---	0,036	---	0,069	0,077
ALARK	---	36.986.783	1.765.248.075	870.633.723	894.614.352	---	2,095	---	4,248	4,134
ALBRK	7.789.000	---	6.414.914.000	710.666.000	5.704.248.000	0,121	---	1,096	---	---
ANHYT	900.361	---	4.438.054.053	429.892.005	4.008.162.048	0,020	---	0,209	---	---
ANSGR	7.316	---	1.577.897.739	645.365.349	932.532.390	0,000	---	0,001	---	---
ASYAB	5.946.000	---	11.738.552.000	1.799.416.000	9.939.136.000	0,051	---	0,330	---	---
DOHOL	71.248.000	226.030.000	9.544.827.000	4.241.252.000	5.303.575.000	0,746	2,368	1,680	5,329	4,262
DYHOL	57.925.000	134.964.000	4.198.789.000	1.388.823.000	2.809.966.000	1,380	3,214	4,171	9,718	4,803
ECZYT	---	14.085.180	874.017.230	851.497.376	22.519.854	---	1,612	---	1,654	62,546
FFKRL	26.911.000	---	1.339.021.000	349.375.000	989.646.000	2,010	---	7,703	---	---
FORTS	42.643.000	665.000	11.854.457.000	1.959.179.000	9.895.278.000	0,360	0,006	2,177	0,034	0,007
GARAN	18.536.000	---	105.462.054.000	13.315.687.000	92.146.367.000	0,018	---	0,139	---	---
GLYHO	15.045.759	12.733.748	820.361.582	386.441.262	433.920.320	1,834	1,552	3,893	3,295	2,935
GSDHO	10.898.000	---	2.365.682.000	622.360.000	1.743.322.000	0,461	---	1,751	---	---
ISAMB	24.610.964	---	503.818.202	133.182.426	370.635.776	4,885	---	18,479	---	---
IHLAS	34.794.076	12.510.046	1.115.964.817	620.997.224	494.967.593	3,118	1,121	5,603	2,015	2,527
ISCTR	616.132.000	---	128.916.476.000	15.305.925.000	113.610.551.000	0,478	---	4,025	---	---
ISFIN	64.981.000	---	1.440.580.000	404.502.000	1.036.078.000	4,511	---	16,064	---	---

EK-9-b: 2009 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2009	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
KCHOL	518.509.000	828.828.000	66.386.432.000	18.782.046.000	47.604.386.000	0,781	1,248	2,761	4,413	1,741
METRO	944.131	---	205.432.519	96.841.893	108.590.626	0,460	---	0,975	---	---
NTHOL	10.518.204	8.661.148	326.570.869	208.623.042	117.947.827	3,221	2,652	5,042	4,152	7,343
SAHOL	496.542.000	389.095.000	111.926.312.000	20.688.577.000	91.237.735.000	0,444	0,348	2,400	1,881	0,426
SKBNK	21.498.000	---	9.220.174.000	1.275.307.000	7.944.867.000	0,233	---	1,686	---	---
SISE	35.917.739	101.438.813	6.688.458.098	3.710.916.594	2.977.541.504	0,537	1,517	0,968	2,734	3,407
HALKB	207.562.000	---	60.782.791.000	5.776.150.000	55.006.641.000	0,341	---	3,593	---	---
TEBnk	50.058.000	---	17.038.432.000	1.833.308.000	15.205.124.000	0,294	---	2,730	---	---
TEKST	2.022.000	---	2.140.007.000	462.811.000	1.677.196.000	0,094	---	0,437	---	---
TKFEN	35.508.000	25.471.000	2.773.823.000	1.443.908.000	1.329.915.000	1,280	0,918	2,459	1,764	1,915
TSKB	25.595.000	---	7.270.042.000	1.140.609.000	6.129.433.000	0,352	---	2,244	---	---
TAVHL	117.205.002	15.847.881	4.154.508.434	892.201.773	3.262.306.661	2,821	0,381	13,137	1,776	0,486
VAKBN	116.988.000	3.784.000	67.009.838.000	7.578.579.000	59.431.259.000	0,175	0,006	1,544	0,050	0,006
YKSGR	8.528.726	---	2.707.583.325	276.955.644	2.430.627.681	0,315	---	3,079	---	---
YKBNK	311.121.000	2.136.000	71.734.484.000	8.486.140.000	63.248.344.000	0,434	0,003	3,666	0,025	0,003
SASA	---	2.441.000	390.725.000	201.852.000	188.873.000	---	0,625	---	1,209	1,292
AFYON	---	1.311.468	61.666.650	53.535.978	8.130.672	---	2,127	---	2,450	16,130
AKENR	---	600.956	1.500.870.035	718.851.423	782.018.612	---	0,040	---	0,084	0,077
AKCNS	1.962.142	39.537.443	1.161.640.318	819.226.574	342.413.744	0,169	3,404	0,240	4,826	11,547

EK-9-b: 2009 Yılı Erteleenmiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2009	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/TOPLAM BORÇLAR (%)
AKSA	---	18.119.857	1.278.947.807	763.630.080	515.317.727	---	1,417	---	2,373	3,516
ALKIM	816.925	2.309.614	187.621.692	157.596.216	30.025.476	0,435	1,231	0,518	1,466	7,692
AEFES	46.871.000	33.780.000	5.430.041.000	2.734.178.000	2.695.863.000	0,863	0,622	1,714	1,235	1,253
ARCLK	41.509.000	95.201.000	6.426.658.000	2.743.503.000	3.683.155.000	0,646	1,481	1,513	3,470	2,585
ASELS	90.232.923	58.584.397	2.484.442.965	659.864.536	1.824.578.429	3,632	2,358	13,674	8,878	3,211
AYGAZ	---	48.359.425	2.608.092.029	1.757.287.840	850.804.189	---	1,854	---	2,752	5,684
BAGFS	1.656.825	---	219.098.433	138.970.111	80.128.322	0,756	---	1,192	---	---
BANVT	---	3.217.736	471.821.137	128.525.659	343.295.478	---	0,682	---	2,504	0,937
BIMAS	---	10.961.000	1.099.661.000	388.055.000	711.606.000	---	0,997	---	2,825	1,540
BSHEV	15.348.994	---	1.455.571.458	731.864.606	723.706.852	1,054	---	2,097	---	---
CCOLA	1.072.000	38.751.000	2.863.582.000	1.269.948.000	1.593.634.000	0,037	1,353	0,084	3,051	2,432
CLEBI	180.951	3.798.263	327.569.517	120.096.539	207.472.978	0,055	1,160	0,151	3,163	1,831
DEVA	27.865.273	---	528.421.592	305.150.347	223.271.245	5,273	---	9,132	---	---
DGZTE	6.419.546	---	329.752.465	224.922.106	104.830.359	1,947	---	2,854	---	---
DOAS	5.472.000	---	1.219.008.000	533.066.000	685.942.000	0,449	---	1,027	---	---
ECILC	7.062.000	51.527.000	2.489.055.000	2.190.225.000	298.830.000	0,284	2,070	0,322	2,353	17,243
EGGUB	264.653	---	259.040.528	84.712.383	174.328.145	0,102	---	0,312	---	---
EGSER	5.558.804	---	193.584.961	124.291.348	69.293.613	2,872	---	4,472	---	---
ENKAI	329.888.000	412.974.000	10.607.479.000	6.005.627.000	4.601.852.000	3,110	3,893	5,493	6,876	8,974

EK-9-b: 2009 Yılı Erteleilmiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2009	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ TOPLAM BORÇLAR (%)
EREGL	353.505.904	150.606.462	11.150.422.547	5.918.694.026	5.231.728.521	3,170	1,351	5,973	2,545	2,879
FROTO	---	98.694.369	2.813.865.833	1.649.643.633	1.164.222.200	---	3,507	---	5,983	8,477
GOLDS	5.852.198	---	654.355.129	175.018.386	479.336.743	0,894	---	3,344	---	---
GUBRF	40.787.360	---	1.771.189.609	579.956.556	1.191.233.053	2,303	---	7,033	---	---
HURGZ	4.361.353	128.977.635	1.854.003.903	917.646.173	936.357.730	0,235	6,957	0,475	14,055	13,774
IHEVA	3.267.181	1.278.923	289.085.296	224.172.757	64.912.539	1,130	0,442	1,457	0,571	1,970
IZMDC	4.140.193	2.706.907	488.923.649	375.401.994	113.521.655	0,847	0,554	1,103	0,721	2,384
KRDMD	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
KARSN	14.034.880	---	310.097.750	114.723.656	195.374.094	4,526	---	12,234	---	---
KOZAA	32.470.403	---	598.285.006	421.160.499	177.124.507	5,427	---	7,710	---	---
MGROS	---	115.143.000	5.642.467.000	1.495.869.000	4.146.598.000	---	2,041	---	7,697	2,777
NTTUR	4.871.667	3.160.470	254.562.003	169.775.239	84.786.764	1,914	1,242	2,869	1,862	3,728
NETAS	---	5.477.672	422.145.713	255.638.555	166.507.158	---	1,298	---	2,143	3,290
OTKAR	2.661.472	---	600.989.965	173.122.964	427.867.001	0,443	---	1,537	---	---
PRKTE	---	571.589	335.670.828	305.697.691	29.973.137	---	0,170	---	0,187	1,907
PETKM	29.257.925	---	2.113.202.978	1.470.262.531	642.940.447	1,385	---	1,990	---	---
PTOFS	1.705.532	49.317.129	6.933.149.010	3.014.766.000	3.918.383.010	0,025	0,711	0,057	1,636	1,259
PETUN	---	10.236.305	342.672.341	270.385.966	72.286.375	---	2,987	---	3,786	14,161
PNSUT	---	20.404.024	479.220.430	350.201.519	129.018.911	---	4,258	---	5,826	15,815

EK-9-b: 2009 Yılı Ertelemiş Vergi Oranlarına İlişkin Veriler (devamı)

2009	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	TOPLAM VARLIKLAR	ÖZSERMAYE	TOPLAM BORÇLAR	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM VARLIKLAR (%)	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ ÖZSERMAYE (%)	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU/ TOPLAM BORÇLAR (%)
RYSAS	---	3.216.871	392.087.925	120.747.255	271.340.670	---	0,820	---	2,664	1,186
SELEC	11.091.879	8.501.868	2.666.949.149	1.000.599.102	1.666.350.047	0,416	0,319	1,109	0,850	0,510
TATKS	22.540.447	---	538.344.226	198.854.591	339.489.635	4,187	---	11,335	---	---
TIRE	20.747.387	---	233.075.541	151.836.663	81.238.878	8,902	---	13,664	---	---
TOASO	74.503.000	---	4.367.184.000	1.422.238.000	2.944.946.000	1,706	---	5,238	---	---
TRKCM	10.881.176	47.636.232	1.942.389.158	1.366.833.962	575.555.196	0,560	2,452	0,796	3,485	8,277
TRCAS	205.386	---	517.127.017	504.142.427	12.984.590	0,040	---	0,041	---	---
TCELL	3.138.000	168.647.000	13.978.918.000	8.832.226.000	5.146.692.000	0,022	1,206	0,036	1,909	3,277
TUPRS	---	196.754.000	10.223.304.000	3.779.542.000	6.443.762.000	---	1,925	---	5,206	3,053
THYAO	---	362.243.105	8.572.089.427	3.444.880.226	5.127.209.201	---	4,226	---	10,515	7,065
TTKOM	245.125.000	252.638.000	13.401.362.000	5.421.966.000	7.979.396.000	1,829	1,885	4,521	4,660	3,166
TTRAK	7.923.225	---	713.207.634	300.700.934	412.506.700	1,111	---	2,635	---	---
ULKER	1.110.536	40.949.359	2.729.467.955	1.187.118.338	1.542.349.617	0,041	1,500	0,094	3,449	2,655
VESTL	60.652.000	43.473.000	3.796.133.000	1.122.600.000	2.673.533.000	1,598	1,145	5,403	3,873	1,626
VESBE	3.058.692	10.601.956	925.657.826	589.151.258	336.506.568	0,330	1,145	0,519	1,800	3,151
ZOREN	18.802.000	58.275.000	2.414.370.000	229.281.000	2.185.089.000	0,779	2,414	8,200	25,416	2,667

ÖZGEÇMİŞ

Ayça Zeynep Süer, 21 Ekim 1979 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. İlköğrenimini Çapa İlkokulu'nda, orta öğrenimini Çapa Ortaokulu'nda ve lise öğrenimini Şehremini Süper Lisesi'nde tamamlamıştır. 2001 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden mezun olmuştur. 2002 yılında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. 2004 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Yüksek Lisans programını "Muhasebe Uygulamalarında Enron Vak'asının Yeri ve Önemi ve Ülkemiz Muhasebe Uygulamaları Üzerindeki Etkisi" başlıklı tez çalışması ile tamamlamıştır. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Anabilim Dalında Doktora programına kabul edilmiştir. 2007 yılında doktora tez çalışmalarını sürdürmek amacıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin Chicago şehrinde bulunan DePaul Üniversitesi'nde ziyaretçi öğretim elemanı olarak bulunmuştur. Kendisi halen İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.